

PROF. DR HAB.

MARIAN GORYNIA

DOKTOR HONORIS CAUSA
UNIwersYTETU EKONOMICZNEGO
WE WROCLAWIU

PROFESSOR DR HAB.

MARIAN GORYNIA

DOCTOR HONORIS CAUSA
OF WROCLAW UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND BUSINESS

The ceremony of conferring
the honorary title of doctor
of Wroclaw University of Economics
to Professor Dr hab.

MARIAN GORYNIA

Wroclaw, November 23, 2023

Publishing House of Wroclaw University of Economics and Business
Wroclaw 2023

Uroczystość nadania
tytułu doktora honoris causa
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
profesorowi doktorowi habilitowanemu

MARIANOWI GORYNI

Wrocław, 23 listopada 2023

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2023

Mr. Spina

KALENDARIUM PRZEWODU DOKTORSKIEGO

30 marca 2023 roku

Rada Wydziału Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu pozytywnie zaopiniowała inicjatywę wszczęcia postępowania o nadanie Profesorowi Marianowi Goryni tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

16 maja 2023 roku

Kapituła Tytułów Honorowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu wydała pozytywną opinię o Kandydacie do nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu oraz zaproponowała dwóch recenzentów: prof. dr. hab. Adama Lipowskiego, emerytowanego profesora Polskiej Akademii Nauk, i prof. dr. hab. Andrzeja Graczyka z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Na promotora Kapituła Tytułów Honorowych zaproponowała prof. dr hab. Bogusławę Drelich-Skulską.

18 maja 2023 roku

Rada Wydziału Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu podjęła uchwałę o wszczęciu procedury nadania Profesorowi Marianowi Goryni tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Na recenzentów dorobku naukowego Doktoranta powołani zostali: prof. dr hab. Adam Lipowski, emerytowany profesor Polskiej Akademii Nauk, i prof. dr hab. Andrzej Graczyk z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Na promotora w postępowaniu o nadanie honorowego tytułu powołana została prof. dr hab. Bogusława Drelich-Skulska.

21 września 2023 roku

Rada Wydziału Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, po zapoznaniu się z przedstawionymi recenzjami osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych oraz zasług Profesora Mariana Goryni, podjęła uchwałę o wystąpieniu do Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu z wnioskiem o nadanie Profesorowi Marianowi Goryni tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

21 września 2023 roku

Senat Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, po zapoznaniu się z wnioskiem Rady Wydziału oraz recenzjami, podjął uchwałę o nadaniu Profesorowi Marianowi Goryni tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

ŻYCIORYS

Profesor Marian Gorynia urodził się w 1956 roku w Dusinie (woj. wielkopolskie). Studia magisterskie ukończył w 1980 roku w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (27 grudnia 2008 roku przemianowanej na Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu). Od początku kariery zawodowej był nierozzerwalnie związany z uczelnią, na której przeszedł wszystkie szczeble awansu zawodowego. Swoją drogę zawodową rozpoczął w 1983 roku od asystentury w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych. Po obronie doktoratu w 1985 roku awansował na stanowisko starszego asystenta, by rok później objąć stanowisko adiunkta w tymże Instytucie. Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego nauk ekonomicznych został w 1998 roku mianowany na stanowisko profesora Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W 2000 roku uzyskał tytuł naukowy profesora nauk ekonomicznych. Od 2003 roku zajmuje stanowisko profesora zwyczajnego w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu).

W Uniwersytecie Ekonomicznym (Akademii Ekonomicznej) w Poznaniu Profesor Marian Gorynia sprawował funkcje, takie jak:

- 1996-2006 – członek Rady Wydziału Zarządzania,
- 1999-2019 – członek Senatu Akademii Ekonomicznej w Poznaniu,
- 1999-2002 – prodziekan Wydziału Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu,
- 1999-2002 – przewodniczący Wydziałowej Komisji ds. Nostyfikacji Dyplomów i Tytułów Naukowych uzyskanych za granicą,
- 2002-2008 – prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą Akademii Ekonomicznej w Poznaniu,

- 2002-2008 – przewodniczący Rady Centrum Informatyki,
- 2004-2008 – przewodniczący Rady Naukowej Anglojęzycznego Seminarium Doktorskiego,
- 2005-2008 – przewodniczący Senackiej Komisji ds. Statutu,
- 2006-2008 – kierownik Katedry Strategii i Polityki Konkurencyjności Międzynarodowej,
- od 2006 roku – członek Rady Wydziału Gospodarki Międzynarodowej,
- 2008-2016 – rektor,
- 2008-2016 – przewodniczący Rady Fundacji Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu,
- 2008-2016 – przewodniczący Rady Fundacji „Kadry dla Wielkopolski”,
- 2009-2016 – przewodniczący Rady Programowej Otwartej Wszechnicy Ekonomicznej „ERGA OMNES”,
- 2016-2020 – przewodniczący Komisji do Przeprowadzenia Oceny Członków Komisji Oceniających,
- 2016-2020 – członek Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich,
- od 2016 roku – członek Kapituły „Medalu za Zasługi dla Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu”, a od 2020 roku przewodniczący Kapituły,
- 2017-2020 – członek Konwentu Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu,
- od 2019 roku – członek Rady Uczelni Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

W swojej macierzystej uczelni zajmował następujące stanowiska:

- 2003 – profesor zwyczajny,
- 1998 – profesor nadzwyczajny Akademii Ekonomicznej w Poznaniu,
- 1986 – adiunkt w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych (później Katedrze Handlu Międzynarodowego),

- 1985 – starszy asystent w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych,
- 1983 – asystent w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych.

Profesor odbył staże naukowe, wyjazdy konsultacyjne oraz pobyty studyjne w zagranicznych ośrodkach naukowych: na Uniwersytecie w Lyonie (Lyon III) we Francji (1987), w Buckinghamshire College of Higher Education oraz w Nottingham Trent University w Wielkiej Brytanii (1990, 1991-1992), na Uniwersytecie Nauk Społecznych w Tuluzie we Francji (1991), w wyższych szkołach biznesu w Barcelonie i Lizbonie (1992), w Institut de Gestion des Enterprises w Rennes we Francji (1997) oraz na Uniwersytecie Georga Augusta w Getyndze w Niemczech (1997, 1998 i 1999).

Profesor Marian Gorynia jest członkiem Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk. Jest redaktorem naczelnym „Ekonomisty”, wchodzi w skład Komitetu Redakcyjnego „Gospodarki Narodowej”, Rady Programowej pisma „Problemy Zarządzania” (Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego) oraz komitetów redakcyjnych czasopism zagranicznych „Journal of Transnational Management”, „International Journal of Institutional Governance”. Jest też członkiem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa, Academy of International Business, European International Business Academy, a także International Management Development Association.

Problematyka badawcza i zainteresowania naukowe Profesora obejmują:

- konkurencyjność przedsiębiorstwa,
- strategię przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym,

- strategię inwestorów zagranicznych w Polsce,
- ekspansję firm polskich na rynki międzynarodowe,
- mezoekonomię,
- politykę wspierania konkurencyjności.

Profesor Marian Gorynia pełnił i w dalszym ciągu pełni poza Uniwersytetem Ekonomicznym w Poznaniu różne funkcje zawodowe, honorowe i społeczne, takie jak:

- radca Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (1995-1999),
- członek Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk (kadencje: 2003-2006, 2007-2010, 2011-2014, 2014-2017, 2017-2020, od 2020 roku),
- członek Wielkopolskiego Komitetu Monitorującego Programu Rozwoju Regionalnego (2004-2008),
- członek Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (2005-2021),
- członek Rady Naukowej Instytutu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk (2007-2010, 2011-2014),
- przewodniczący Kapituły Złotego Hipolita na rok 2010 i dalsze lata,
- członek Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (2011-2012 oraz 2017-2020),
- członek Krajowej Rady Przedsiębiorczości (2013-2015),
- członek Kapituły Konkursu „Rzeczypospolitej” i Ministerstwa Gospodarki – Sława Polski, Orły Eksportu, Dobra Firma (2013, 2015),
- przewodniczący Rady Naukowo-Programowej Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (2008-2016) oraz członek Rady Naukowo-Programowej Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (od 2008 roku),
- członek Kapituły Nagrody Gospodarczej Prezydenta RP (2011-2015),
- członek Wielkopolskiej Rady Trzydziestu (2011-2014),

- przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych (2012/2013-2015/2016),
- wiceprzewodniczący Kolegium Rektorów Miasta Poznania (2012-2016),
- przewodniczący Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (od 2015 roku),
- członek Rady Teatru Muzycznego w Poznaniu oraz wiceprzewodniczący Rady Teatru Muzycznego w Poznaniu (od 2016 roku),
- zastępca przewodniczącego Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (2017-2020),
- zastępca przewodniczącego Komisji ds. Ekonomicznych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (2016-2020),
- członek Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej Konferencji Akademickich Szkół Polskich (2016-2020),
- członek Prezydium Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN (od 2019 roku),
- wiceprzewodniczący Rady Doskonałości Naukowej (od 2019 roku),
- członek Rady Akademickiego i Naukowego Poznania (od 2021 roku),
- prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (od 2021 roku),
- członek korespondent PAN w Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych (od 2021 roku),
- członek Rady Naukowej Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN (od 2023 roku).

Jest też członkiem rad programowych i komitetów redakcyjnych pism naukowych:

- Editorial Review Board of "Journal of Transnational Management" (od 2001 roku),
- Editorial Board of "International Journal of Institutional Governance" (od 2001 roku),

- Komitetu Redakcyjnego czasopisma Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN „Studia Ekonomiczne” (od 2002 roku),
- Komitetu Redakcyjnego „Zeszytów Naukowych PTE” (od 2002 roku),
- Komitetu Redakcyjnego serii wydawniczej „Raporty CASE” (od 2003 roku),
- Rady Programowej pisma „Problemy Zarządzania” Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego (od 2004 roku),
- Komitetu Redakcyjnego „Gospodarki Narodowej” (od 2009 roku),
- Komitetu Redakcyjnego „Ekonomisty” (od 2010 roku),
- Rady Naukowej „Internetowego Kwartalnika Antymonopolowego i Regulacyjnego” (od 2011 roku),
- Rady Programowej „Gospodarki Narodowej” (2006-2008),

a także członkiem ważnych organizacji profesjonalnych:

- European International Business Academy (od 1993 roku),
- European International Business Academy (Board Member: 2007-2015),
- International Management Development Association (od 1999 roku),
- Academy of International Business,
- Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego,
- Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk,
- Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa.

W radach nadzorczych i podobnych pełnił czy też pełni nadal następujące funkcje:

- członek Rady Inwestycyjnej Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju (od 2017 roku),
- członek Rady Nadzorczej Międzynarodowych Targów Poznańskich Sp. z o.o. (od 2009 roku),

- przewodniczący Rady Nadzorczej Międzynarodowych Targów Poznańskich Sp. z o.o. (od 2017 roku),
- członek Rady Nadzorczej Trust SA (2007-2020),
- przewodniczący Rady Nadzorczej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (2014-2016),
- członek Rady Nadzorczej Enea SA Poznań (czerwiec 2015-wrzesień 2015),
- członek Rady Nadzorczej Wielkopolskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. (2003-2006),
- wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej KGHM Polska Miedź SA (sierpień 2001-grudzień 2001).

Profesor Marian Gorynia może się poszczycić wieloma nagrodami i wyróżnieniami, które otrzymał dotychczas w ciągu swojej kariery zawodowej. Należą do nich:

- 2022 – Laureat Nagrody PRM – edycja XXIX,
- 2021 – Polska Nagroda Inteligentnego Rozwoju w kategorii: „Naukowiec przyszłości” za realizację projektów: „Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie prosperity i globalnego kryzysu gospodarczego”, „Strategie firm polskich wobec wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej”,
- 2021 – Nagroda Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności organizacyjnej w kadencji 2017-2020,
- 2019 – Platynowy Laur w kategorii „Nauka i innowacyjność” – wyróżnienie przyznane przez Regionalną Izbę Gospodarczą w Katowicach,
- 2019 – Victoria Parlamentu Studenckiego UEP – w kategorii: „The Best”, czyli Mentor Wydziału Gospodarki Międzynarodowej,
- 2018 – Victoria Parlamentu Studenckiego UEP – w kategorii: „Jestem Legendą”, czyli Mentor Wydziału Gospodarki Międzynarodowej,

- 2017 – Victoria Parlamentu Studenckiego UEP – w kategorii: „Piękny Umysł”, czyli Mentor Wydziału Gospodarki Międzynarodowej,
- 2016 – Nagroda indywidualna II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2015 – Nagroda indywidualna II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2014 – Nagroda indywidualna II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2013 – Nagroda Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Gospodarki za szczególne osiągnięcia w działalności proeksportowej,
- 2013 – Nagroda indywidualna II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2012 – Nagroda zespołowa Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę M. Gorynia i B. Jankowska (redakcja naukowa), M. Dzikowska, M. Pietrzykowski, P. Tarka, *Wejście Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw*,
- 2012 – Nagroda indywidualna II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2011 – Nagroda indywidualna I stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2010 – Nagroda indywidualna I stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2009 – Nagroda Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego im. prof. Edwarda Lipińskiego za książkę *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,
- 2009 – Nagroda indywidualna II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne,
- 2008 – Nagroda indywidualna I stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,

- 2006 – Nagroda zespołowa Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę M. Gorynia (redakcja naukowa), M. Bartosik-Purgat, B. Jankowska, R. Owczarzak, *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*,
- 2004 – Nagroda Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk za redakcję naukową monografii – pracy zbiorowej *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*,
- 2003 – Nagroda zespołowa Ministra Edukacji Narodowej i Sportu za książkę M. Gorynia (redakcja naukowa), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*,
- 2001 – Nagroda zespołowa Ministra Edukacji Narodowej za książkę K. Fonfara, M. Gorynia (redakcja naukowa), E. Najlepszy, J. Schroeder, *Strategie przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym*,
- 1999 – Nagroda PAN w dziedzinie ekonomii im. Fryderyka Skarbka za książkę *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia*,
- 1999 – Nagroda indywidualna Ministra Edukacji Narodowej za książkę *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia*,
- 1996 – Nagroda indywidualna Ministra Edukacji Narodowej za pracę habilitacyjną *Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja post-socjalistycznej gospodarki polskiej*.

Warto również wymienić otrzymane przez Profesora medale i odznaczenia:

- 2022 – Złoty Medal Verba Docent – Exempla Trahunt, Towarzystwa im. Hipolita Cegielskiego,
- 2019 – nadanie tytułu Profesora Honorowego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
- 2019 – nadanie tytułu Doktora Honoris Causa Uniwersytetu w Białymstoku,

- 2017 – Medal „Za Zasługi dla Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu”,
- 2016 – Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Województwa Wielkopolskiego”,
- 2015 – Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Rozwoju Gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej”,
- 2014 – Medal „Zasłużony dla Eksportu”,
- 2012 – Medal Pamiątkowy Wojewody Wielkopolskiego „Ad Perpetuam Rei Memoriam”,
- 2011 – Statuetka Honorowego Hipolita i Godność „Lidera Pracy Organicznej”,
- 2009 – Medal XXX-lecia Restytucji Orderu św. Stanisława BM „Za Działalność Charytatywną”,
- 2007 – Srebrny Medal „Labor Omnia Vincit”,
- 2002 – Srebrny Krzyż Zasługi,
- 1989 – Odznaka Honorowa Miasta Poznania,
- 1980 – Złota Odznaka im. Mikołaja Kopernika „Primus Inter Pares”,
- 1980 – Summa Cum Laude.

Prof. dr hab. Bogusława Drelich-Skulska

LAUDACJA

Magnificencjo,
Wysoki Senacie,
Dostojny Doktorancie,
Szanowni Goście,

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu jest dzisiaj miejscem, w którym – po raz kolejny w jego ponad 75-letniej historii – dokonują się rzeczy wielkie i doniosłe. Do grona jednostek wybitnych, wyróżnionych najwyższą godnością akademicką, dołącza dzisiaj eminentny polski ekonomista, mentor i wychowawca młodego pokolenia naukowców – Profesor Marian Gorynia.

Rada Wydziału Ekonomii i Finansów powołała mnie na promotorkę w przewodzie przeprowadzanym w celu nadania honorowego tytułu doktora honoris causa prof. dr. hab. Marianowi Goryni. Podjęłam się tej zaszczytnej roli z nieukrywaną radością, ponieważ doktorat honorowy jest ogromnym wydarzeniem dla całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, w szczególności dla mnie. Moja współpraca z Profesorem rozpoczęła się na początku lat dziewięćdziesiątych poprzedniego stulecia, gdy wówczas jako młody adiunkt brałam udział w debatach naukowych toczonych w trakcie licznych konferencji środowiskowych organizowanych we Wrocławiu, w Poznaniu i w innych polskich miastach. Umiejętność formułowania merytorycznych, a zarazem rzeczowych argumentów, jasność przekazu, konstruktywna krytyka, a przy tym szacunek dla oponenta były cechami charakteryzującymi Profesora i zachęcały zarówno młodych, jak i dojrzałych interlokutorów do zagorzałych i twórczych dyskusji. Wyniosłam z nich wiele cen-

nych wskazówek, które stanowią dla mnie drogowskazy w działalności naukowej i kierowaniu zespołami badawczymi.

Wiedza, charyzmatyczny sposób prowadzenia dyskusji oraz inspirowanie i motywowanie innych do podejmowania różnych działań są świadectwem głębokiego humanizmu i wrażliwości na drugiego człowieka oraz wielkości Pana Profesora. Jak zauważył Mark Twain: „mali ludzie chcą ograniczać ambicje innych, ale wielcy dają poczuć, że inni też potrafią być wielcy”.

Wielowiekowa tradycja akademicka nakazuje, aby osiągnięcia Kandydata do tytułu naukowego oceniali wybitni i kompetentni uczeni, którzy tworzą w dziedzinie będącej Jego domeną. W przewodzie związanym z tym doktoratem na recenzentów zostali powołani: prof. dr hab. Adam Lipowski oraz prof. dr hab. Andrzej Graczyk. Lektura opinii sporządzonych przez obu uczonych prowadzi do jednoznacznej konstatacji, że nadając Panu Profesorowi Marianowi Goryni tytuł doktora honoris causa, wrocławska społeczność akademicka zyskuje mądrego i nietuzinkowego przedstawiciela, z którego może być dumna.

Profesor Marian Gorynia należy do grona badaczy, którzy świadomie kształtują ścieżkę swojego rozwoju naukowego, tak aby jej efekty przekładały się na rozwój gospodarki powiązany ze wzrostem dobrostanu jednostki, a tym samym społeczeństwa. Najlepszym odwzorowaniem Jego postawy są słowa Petera Druckera: „Ważniejsze od robienia wszystkiego tak, jak trzeba, jest robienie tego, co trzeba”.

Profesor ukończył studia w 1980 roku, uzyskując stopień magisterski, a obroniona rozprawa doktorska pt. „Czynnik organizacji w zarządzaniu działalnością eksportową producenta” poskutkowała uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych (1985). Dekadę później, w 1995 roku, na podstawie pracy habilitacyjnej „Teoria i polityka regulacji mezo-

systemów gospodarczych a transformacja postsocjalistycznej gospodarki polskiej” otrzymał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ekonomicznych. Zwieńczeniem Jego ścieżki kariery naukowej był tytuł naukowy profesora nauk ekonomicznych uzyskany w 2000 roku. W całym tym okresie oraz aż do chwili obecnej – jak wynika z Jego życiorysu zawodowego – działał aktywnie na niwie organizacyjnej, pełniąc liczne funkcje zarówno w Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu, jak i na forum krajowym.

Działalność naukowa Profesora Goryni jest od początku związana z gruntownymi badaniami empirycznymi, co sprawia, że publikowane prace stanowią trzeźwy osąd rzeczywistości gospodarczej (na poziomie zarówno krajowym, jak i globalnym) i zawierają wiele zaleceń dla polityki gospodarczej. To spowodowało, że zainteresowania Profesora lokują się na pograniczu zarządzania, makroekonomii i mikroekonomii, a dokładniej – ekonomii branży.

Przedmiot badań naukowych Profesora koncentruje się na następujących zagadnieniach:

- konkurencyjność przedsiębiorstwa,
- strategie przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym,
- strategie inwestorów zagranicznych w Polsce,
- ekspansja firm polskich na rynki międzynarodowe,
- mezoekonomia,
- polityka wspierania konkurencyjności.

W każdym z tych obszarów badawczych Profesor przyczynił się do rozwoju wiedzy o działalności i ekspansji przedsiębiorstw na rynki międzynarodowe.

Duże znaczenie rezultatów badań prowadzonych przez prof. dr. hab. Mariana Gorynię wynika z tego, że dotyczą one fundamentalnych problemów funkcjonowania współczesnego

świata, umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw, powstawania nowego typu sieci relacji w dobie globalizacji, która – będąc procesem dynamicznym – wpływa na kierunki i charakter przemian dokonujących się na wielu płaszczyznach, a w tym na płaszczyźnie ekonomicznej, politycznej, społecznej oraz kulturowej. Prowadząc do światowej integracji rynków, stwarza nowe warunki funkcjonowania dla wszystkich podmiotów rynku. Jej dialektyczny charakter wyraża się przede wszystkim w tym, że z jednej strony prowadzi do homogenizacji, a z drugiej strony – do różnicowania się zachowań i sposobów działania podmiotów rynku. Globalizacja ma wiele odsłon i wiele twarzy, a w dyskursie naukowym i publicznym – olbrzymie grono zarówno zwolenników, jak i przeciwników/oponentów.

To fascynujące, że tak uznany uczony jest ciągle nowatorski, ciągle w awangardzie, a każde Jego nowe opracowanie naukowe przynosi odpowiedzi na ważne pytania i pobudza do stawiania kolejnych.

Mówimy: „Profesor Marian Gorynia”, a myślimy: „Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja postsocjalistycznej gospodarki polskiej”, „Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia”, „Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw”, „Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu”, „Brexit and the Future of the European Union. Firm-Level Perspectives”, „Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym: aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie”, „Sprawność innowacyjna filii zagranicznej a jej pozycja w sieci przedsiębiorstwa międzynarodowego: perspektywa filii utworzonych w Polsce”.

To tytuły tylko wybranych znaczących autorskich i współautorskich publikacji książkowych Pana Profesora, w których możemy odnaleźć nienasyconą ciekawość świata, głęboką, naj-

wyższej próby wiedzę i dążenie do prawdy oraz sedna w wyjaśnianiu prawidłowości i uwarunkowanych wielowymiarowo procesów rynkowych.

Studiując Jego bogaty i wielowątkowy dorobek naukowy obejmujący ponad 600 publikacji, można z całą pewnością stwierdzić, że dla wielu twórców, także z innych pokoleń, Profesor Gorynia jest obecnie punktem odniesienia. Jest mistrzem, przeciwko któremu można się zbuntować, mieć odmienne opinie, lecz ostatecznie i tak wraca się do podstawowych zasad, które sformułował i zapisał na kartach wielu swoich książek. Publikowane lub nagrywane wywiady, wystąpienia na konferencjach naukowych, artykuły, monografie wyrażające refleksje, przemyślenia, doświadczenia ze współpracy ze swoimi uczniami, a zarazem następcami z czasem układają się w spójną autorską wizję i wkład „(...) w rozwój wiedzy teoretycznej i empirycznej dotyczącej biznesowych uwarunkowań konkurencyjności oraz tzw. ekonomii branży”, jak ujął to prof. Adam Lipowski w swojej recenzji.

Z uznaniem pragnę podkreślić także międzynarodowy wymiar pracy naukowej Profesora, który wynika z Jego wielu stypendiów, staży i udziału w warsztatach zagranicznych. Wśród znaczących uczelni, z którymi współpracuje Profesor, należy wymienić między innymi: Harvard Business School, Uniwersytet Georga Augusta w Getyndze, Trent University Nottingham, Buckinghamshire College of Higher Education.

Ukazując dokonania Profesora Mariana Goryni, należy ponadto podkreślić pełnienie przez Niego wielu znaczących funkcji, które są przejawem pozytywistycznej pracy Pana Profesora, również dla pożytku innych. Zaangażowanie, odpowiedzialność, postawa etyczna, konsekwencja postępowania, bycie w zgodzie ze sobą – to tylko niektóre określenia, które oddają indywidualne cechy Profesora Mariana Goryni, będące fundamentem Jego szczególnej osobowości i wyznaczające styl pełnienia przez Nie-

go funkcji będących potwierdzeniem tego, że Profesor jest autorytetem i osobą godną najwyższego zaufania.

Wśród nich należy wymienić funkcje: rektora swojej macierzystej uczelni, przewodniczącego Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych i zastępcy przewodniczącego Kolegium Rektorów Miasta Poznania, członka i wiceprzewodniczącego Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, członka i wiceprzewodniczącego Rady Doskonałości Naukowej, prezesa i przewodniczącego Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, a także członka korespondenta w Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN oraz członka Rady Naukowej Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN. Zwraca na to uwagę w recenzji również prof. dr hab. Andrzej Graczyk.

Zasługi Profesora Mariana Goryni dla rozwoju nauk ekonomicznych są liczne i występują w wielu aspektach. Jest uznawanym autorytetem naukowym – wniósł duży wkład w rozwój teorii zagadnień związanych z praktyką funkcjonowania przedsiębiorstw w międzynarodowym otoczeniu konkurencyjnym. Jest organizatorem i prekursorem przedsięwzięć mających duże znaczenie dla rozwoju życia naukowego. Wielkie uznanie budzi Jego zaangażowanie w organizację aktywności naukowej i zawodowej polskich ekonomistów. Ma też duże i różnorakie zasługi dla życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Wszystkie te aktywności są potwierdzone uzyskiwanym poparciem w wyborach do różnych gremiów oraz licznymi nagrodami.

Przytoczone słowa z recenzji przygotowanych w niniejszym przewodzie warto odnieść do myśli sformułowanej przez uczono-ego – profesora Ludwika Hirszfelda, który stwierdził, iż: „należy być optymistą na początku pracy, a krytycznym na końcu”. Optymizm jest z całą pewnością jedną z cech Pana Profesora, a z osiągnięć i imponującego dorobku, poddawanego ocenie na

poszczególnych etapach pracy naukowej, może On być niezwykle dumny.

Profesor Marian Gorynia był wielokrotnie wyróżniany nagrodami za osiągnięcia zarówno naukowe, jak i organizacyjne, a w tym: nagrodami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, nagrodą Prezesa Rady Ministrów, Ministra Edukacji i Nauki, nagrodą PAN w dziedzinie ekonomii im. Fryderyka Skarbka, nagrodą Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania PAN, nagrodą Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Polską Nagrodą Inteligentnego Rozwoju w kategorii: „Naukowiec przyszłości”.

Konkludując, pragnę podkreślić, że nadając Profesorowi Marianowi Goryni tytuł honorowego doktora naszej uczelni, przyjmujemy do grona jej patronów Osobistość, której nam brakowało i której potrzebujemy. To dla nas zaszczyt i źródło wielkiej satysfakcji. Z okazji nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nasze środowisko akademickie życzy Panu Profesorowi pomyślności, zdrowia i dalszych sukcesów, a także podejmowania kolejnych wyzwań z dotychczasową pasją twórczą i szacunkiem dla ludzi, które tak dobrze określają styl pracy Pana Profesora, jak bowiem pisał grecki historyk Herodot: „Całe nasze życie to działanie i pasja. Unikając zaangażowania w działania i pasje naszych czasów, ryzykujemy, że w ogóle nie zaznamy życia”.

Prof. dr hab. Andrzej Graczyk
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Recenzja
sporządzona w związku z postępowaniem
o nadanie prof. dr. hab. Marianowi Goryni
tytułu doktora honoris causa
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Formalną podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest Uchwała nr 14/2023 Rady Wydziału Ekonomii i Finansów z dnia 18 maja 2023 roku w sprawie powołania recenzentów i promotora w procedurze nadania tytułu honorowego doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu prof. dr. hab. Marianowi Goryni.

Zgodnie z Uchwałą nr R.0000.157.2019 Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu z dnia 17 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu postępowania przy nadawaniu tytułu honorowego doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu tytuł honorowy doktora honoris causa może być nadany osobom szczególnie zasłużonym dla życia naukowego, kulturalnego, gospodarczego lub społecznego, będącym powszechnie uznanymi autorytetami, a przy tym o nieposzlakowanej postawie etycznej. Niniejsza recenzja zawiera opis i ocenę takich osiągnięć Profesora Mariana Goryni.

Zasługi dla życia naukowego

Marian Gorynia ukończył studia magisterskie w 1980 roku na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Od początku kariery zawodowej jest związany z Uniwersytetem Ekonomicznym w Pozna-

niu, gdzie przeszedł wszystkie szczeble awansu zawodowego. W 1983 roku został asystentem w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych. Po obronie doktoratu w 1985 roku awansował na stanowisko starszego asystenta, a w roku 1986 na stanowisko adiunkta. Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w 1998 roku został mianowany na stanowisko profesora Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W 2000 roku uzyskał tytuł naukowy profesora nauk ekonomicznych. Od 2003 roku zajmuje stanowisko profesora zwyczajnego na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu.

Aktywność naukowa Profesora Mariana Goryni w ogólnym ujęciu mieści się w ramach dwóch obszarów. Pierwszy obejmuje problemy mikroekonomiczne dotyczące teoretycznych i praktycznych stron internacjonalizacji przedsiębiorstwa. Badania i publikacje skupiają się na teoriach przedsiębiorstwa, konkurencyjności przedsiębiorstwa, strategiach zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw, ekspansji firm polskich na rynki międzynarodowe, w tym w szczególności na zagranicznych inwestycjach bezpośrednich.

Drugi obszar zainteresowań badawczych skupia się wokół makro- i mezoekonomicznych problemów umiędzynarodowienia gospodarki narodowej jako całości oraz jej poszczególnych branż i sektorów. Obejmuje też kwestie pozycjonowania gospodarki polskiej w ramach gospodarki globalnej i gospodarki Unii Europejskiej oraz kształtowania polityki współpracy gospodarczej z zagranicą, a także polityki wspierania konkurencyjności.

Aktywność Profesora Mariana Goryni wniosła wkład do rozwoju badań naukowych, współpracy badawczej, poskutkowała licznymi publikacjami oraz przyczyniła się do rozwoju sfery regulacji i praktyki w funkcjonowaniu międzynarodowych stosunków gospodarczych. Zasługi takie można wskazać w kilku dziedzinach.

Badania nad mikroekonomicznymi aspektami funkcjonowania przedsiębiorstw w przestrzeni międzynarodowej pozwoliły uzyskać stopień doktora (1985). Kontynuacja badań na poziomie przedsiębiorstwa przyczyniła do napisania książki profesorskiej (1998) oraz uzyskania i realizacji grantu KBN poświęconego zagadnieniu luki konkurencyjnej w relacjach firm polskich z konkurentami zagranicznymi w obliczu przystępowania Polski do Unii Europejskiej (2002). Opublikowanie wyników tych badań doprowadziło do istotnego umiędzynarodowienia współpracy naukowej, zwłaszcza w formie aktywności konferencyjnej w ramach European Academy of International Business, jak i Academy of International Business oraz International Management Development Association, co zaowocowało prestiżowymi publikacjami.

Konsekwentną kontynuacją były badania nad potencjalnymi i faktycznie realizowanymi strategiami firm polskich w obliczu konkurencji ze strony inwestorów zagranicznych obecnych na rynku polskim (2005). Pozwoliło to na sformułowanie zaleceń pod adresem prowadzonej polityki gospodarczej. Nowatorski charakter miały wyniki projektu poświęconego wpływowi klastrów na internacjonalizację przedsiębiorstwa, w którym oprócz identyfikacji mechanizmu wpływu sformułowano pakiet rekomendacji dla firm oraz dla polityki gospodarczej.

W ramach nurtu zagadnień o charakterze makroekonomicznym Profesor Marian Gorynia wraz z zespołem przeprowadził badania empiryczne i dokonał analizy teoretycznej i praktycznej weryfikacji potencjalnych konsekwencji przystąpienia Polski do strefy euro (M. Gorynia, B. Jankowska (red.), 2013, *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin) w ramach grantu MNiSW pt. „Wpływ przystąpienia Polski do strefy euro na międzynarodową konkurencyjność i internacjonalizację polskich przedsiębiorstw” w latach 2009-2010.

Kolejnym ważnym etapem rozwoju aktywności naukowej Profesora Goryni była realizacja projektu pt. „Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie prosperity i globalnego kryzysu gospodarczego” sfinansowanego przez NCN w konkursie OPUS 4 w latach 2013-2015. Jego wynikiem była diagnoza zmian w potencjale konkurencyjnym polskich firm oraz zaprojektowanie rekomendacji mikro- i makroekonomicznych zmierzających do systemowego zwiększenia konkurencyjności polskich firm.

Następnym istotnym nurtem są realizowane wraz z zespołem badania dotyczące koncepcji ścieżki rozwoju inwestycji. Odnoszą się one do usytuowania gospodarki polskiej na tej ścieżce w porównaniu z innymi państwami transformującymi gospodarkę. Szczególną uwagę poświęcono kształtowaniu się relacji pomiędzy zagranicznymi inwestycjami bezpośrednimi napływającymi i wypływającymi, dodatkowo z uwzględnieniem przekroju branżowo-sektorowego oraz geograficznego. Wyniki badawcze uzyskane w tym nurcie poskutkowały kilkunastoma publikacjami w prestiżowych czasopiśmie międzynarodowych (*“International Business Review”, “Eurasian Geography and Economics”, “Post-Communist Economies”*).

Łączenie wskazanych nurtów badawczych pozwala tworzyć całościowy obraz zaangażowania gospodarki polskiej w międzynarodową współpracę gospodarczą. Jednocześnie skłania do stawiania istotnych pytań, które wytyczają dalsze obszary badań. Podstawowe zagadnienie badawcze dotyczy warunków uzyskania sukcesu na rynkach międzynarodowych, szczególnie w okresach kryzysów gospodarczych.

Profesor dr hab. Marian Gorynia intensywnie włącza się w rozwijanie metodologii nauk ekonomicznych. Był pomysłodawcą oraz głównym organizatorem konferencji poświęconej ewolucji nauk ekonomicznych. W działalności naukowej Profesora wi-

doczny jest też realizm filozoficzny oraz systemizm w odniesieniu do przyjmowanych założeń ontologicznych, epistemologicznych, jak i metodologicznych.

Zasługi dla życia naukowego wyrażają się także w aktywności publikacyjnej. Profesor Marian Gorynia jest autorem lub współautorem 27 monografii naukowych, ponad 100 rozdziałów w monografiach naukowych oraz blisko 300 artykułów naukowych. Twórczość publikacyjna cieszy się dużym zainteresowaniem odbiorców ze świata nauki. Według bazy Google Scholar liczba cytowań przekracza 5200, a h-indeks jest na poziomie 37.

Za publikacje naukowe Profesor Marian Gorynia otrzymywał prestiżowe nagrody, takie jak:

- 2012 – Nagroda zespołowa Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę M. Gorynia i B. Jankowska (red.), M. Dzikowska, M. Pietrzykowski, P. Tarka, *Wejście Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw*,
- 2009 – Nagroda Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego im. prof. Edwarda Lipińskiego za książkę *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,
- 2008 – Nagroda indywidualna I stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,
- 2006 – Nagroda zespołowa Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę M. Gorynia (red.), M. Bartosik-Purgat, B. Jankowska, R. Owczarzak, *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*,
- 2004 – Nagroda Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk za redakcję naukową monografii – pracy zbiorowej *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*,

- 2003 – Nagroda zespołowa Ministra Edukacji Narodowej i Sportu za książkę *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*,
- 2001 – Nagroda zespołowa Ministra Edukacji Narodowej za książkę K. Fonfara, M. Gorynia (red.), E. Najlepszy, J. Schroeder, *Strategie przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym*,
- 1999 – Nagroda PAN w dziedzinie ekonomii im. Fryderyka Skarbka za książkę *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia*,
- 1999 – Nagroda indywidualna Ministra Edukacji Narodowej za książkę *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia*,
- 1996 – Nagroda indywidualna Ministra Edukacji Narodowej za pracę habilitacyjną *Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja postsocjalistycznej gospodarki polskiej*.

Profesor Marian Gorynia uczestniczył w 13 projektach badawczych, sfinansowanych przez KBN, MNiI, MNiSW, NCN, realizowanych pod Jego kierunkiem naukowym i/lub z Jego udziałem. Dziesięciokrotnie odbył staże naukowe, wyjazdy konsultacyjne oraz pobyty studyjne w zagranicznych ośrodkach naukowych. Szczególnym wyrazem uznania była przyznana Mu w roku 2022 Nagroda Premiera za osiągnięcia naukowe – edycja XXIX. Była to nagroda za osiągnięcia naukowe z roku 2021, które dotyczyły ośmiu publikacji (w tym trzech w wydawnictwie Routledge). Badania stanowiące podstawę tych publikacji były realizowane w ramach dwóch projektów finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki. Profesor Gorynia współpracował w nich z zespołami autorskimi w różnych konfiguracjach instytucjonalnych, w tym także z dużym udziałem współpracy międzynarodowej.

Profesor Marian Gorynia jest członkiem rad wielu czasopism o uznanym prestiżu:

- Komitetu Redakcyjnego „Journal of Transnational Management” (od 2001 roku),
- Komitetu Redakcyjnego „International Journal of Institutional Governance” (od 2001 roku),
- Komitetu Redakcyjnego czasopisma Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN „Studia Ekonomiczne” (od 2002 roku),
- Komitetu Redakcyjnego „Zeszytów Naukowych PTE” (od 2002 roku),
- Komitetu Redakcyjnego serii wydawniczej „Raporty CASE” (od 2003 roku),
- Rady Programowej pisma „Problemy Zarządzania” – Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego (od 2004 roku),
- Komitetu Redakcyjnego „Gospodarki Narodowej” (od 2009 roku),
- Komitetu Redakcyjnego „Ekonomisty” (od 2010 roku),
- Rady Naukowej „Internetowego Kwartalnika Antymonopolowego i Regulacyjnego” (od 2011 roku),
- Rady Programowej „Gospodarki Narodowej” (2006-2008).

Warto też wskazać dużą aktywność Profesora w ramach twórczości o charakterze popularnonaukowym. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza opublikowanie kilkadziesiątu felietonów w takich pismach, jak „Rzeczpospolita” czy „Dziennik Gazeta Prawna”, które zostały zebrane i wydane w publikacji książkowej.

Aktywność w obszarze naukowym przejawia się także w pełnieniu wielu funkcji. Profesor Marian Gorynia w latach 1999-2002 był prodziekanem Wydziału Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W latach 2002-2008, przez dwie kadencje, był prorektorem ds. nauki i współpracy z zagranicą. W latach 2008-2016 pełnił funkcję rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Ponadto poza macierzystą uczelnią w obszarze nauki pełnił lub nadal pełni różne funkcje zawodowe, honorowe i społeczne, między innymi jako:

- członek Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk (kadencje: 2003-2006, 2007-2010, 2011-2014, 2014-2017, 2017-2020, od 2020 roku),
- członek Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (2005-2021),
- członek Rady Naukowej Instytutu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk (2007-2010, 2011-2014),
- członek Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (2011-2012 oraz 2017-2020),
- przewodniczący Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (od 2015 roku),
- zastępca przewodniczącego Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (2017-2020),
- zastępca przewodniczącego Komisji ds. Ekonomicznych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (2016-2020),
- członek Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (2016-2020),
- przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych (2012/2013-2015/2016),
- wiceprzewodniczący Kolegium Rektorów Miasta Poznania (2012-2016),
- zastępca przewodniczącego Komisji ds. Ekonomicznych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (2016-2020),
- członek Prezydium Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN (od 2019 roku),
- wiceprzewodniczący Rady Doskonałości Naukowej (od 2019 roku),
- członek Rady Akademickiego i Naukowego Poznania (od 2021 roku),
- członek korespondent PAN w Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych (od 2021 roku).

Stanowiska, które zajmował, są w większości obsadzone na zasadzie wybieralności. Ich objęcie, a szczególnie sprawowanie przez dłuższy okres, stanowi wyraz uznania dla kompetencji naukowych i organizacyjnych Profesora Mariana Goryni. Potwierdza to, że jest On autorytetem w obszarze organizacji, prowadzenia, monitorowania i oceny badań naukowych.

Potwierdzeniem zasług Profesora Mariana Goryni dla życia naukowego są też liczne nagrody. Za działalność organizacyjną w obszarze nauki otrzymał osiem nagród ministra odpowiedzialnego za sprawy nauki i szkolnictwa wyższego. Szczególnym wyrazem uznania była przyznana w roku 2021 Nagroda Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności organizacyjnej w kadencji 2017-2020.

Zasługi Profesora odnoszą się też do Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Praktycznie od początku swojej działalności naukowej aktywnie współpracował i współpracuje z pracownikami Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, zarówno w obszarze badań i publikacji naukowych, jak i działań organizacyjnych. Był też przewodniczącym komisji habilitacyjnych w pięciu postępowaniach prowadzonych na UEW oraz recenzentem w przewodach doktorskich.

Konkludując, należy stwierdzić, że aktywność Profesora Mariana Goryni dotyczy wielu obszarów. W sferze prowadzenia badań naukowych widać konsekwentne poszerzanie zakresu badań oraz stałe pogłębianie warsztatu naukowego i refleksji teoretycznej.

Zasługi dla życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego

Profesor Marian Gorynia pełnił i pełni różne funkcje zawodowe, honorowe i społeczne, takie jak:

- radca Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (1995-1999),
- członek Wielkopolskiego Komitetu Monitorującego Programy Rozwoju Regionalnego (2004-2008),
- przewodniczący Kapituły Złotego Hipolita na rok 2010 i dalsze lata,
- członek Krajowej Rady Przedsiębiorczości (2013-2015),
- członek Kapituły Konkursu „Rzeczypospolitej” i Ministerstwa Gospodarki – Sława Polski, Orły Eksportu, Dobra Firma (2013, 2015),
- przewodniczący Rady Naukowo-Programowej Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (2008-2016) oraz członek Rady Naukowo-Programowej Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (od 2008 roku),
- członek Kapituły Nagrody Gospodarczej Prezydenta RP (2011-2015),
- członek Wielkopolskiej Rady Trzydziestu (2011-2014),
- członek Rady Teatru Muzycznego w Poznaniu oraz wiceprzewodniczący Rady Teatru Muzycznego w Poznaniu (od 2016 roku),
- członek Rady Akademickiego i Naukowego Poznania (od 2021 roku),
- prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (2021-2026).

Wyrazem uznania dla zasług Profesora w obszarze życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego są następujące nagrody:

- 2021 – Polska Nagroda Inteligentnego Rozwoju w kategorii: „Naukowiec przyszłości” za realizację projektów: „Mię-

dzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie prosperity i globalnego kryzysu gospodarczego”, „Strategie firm polskich wobec wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej”,

- 2019 – Platynowy Laur w kategorii „Nauka i innowacyjność” – wyróżnienie przyznane przez Regionalną Izbę Gospodarczą w Katowicach,
- 2017 – Medal „Za Zasługi dla Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu”,
- 2016 – Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Województwa Wielkopolskiego”,
- 2015 – Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Rozwoju Gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej”,
- 2014 – Medal „Zasłużony dla Eksportu”,
- 2013 – Nagroda Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Gospodarki za szczególne osiągnięcia w działalności proeksportowej,
- 2012 – Medal Pamiątkowy Wojewody Wielkopolskiego Ad Perpetuam Rei Memoriam,
- 2011 – Statuetka Honorowego Hipolita i Godność „Lidera Pracy Organicznej”,
- 2009 – Medal XXX-lecia Restytucji Orderu św. Stanisława BM „Za Działalność Charytatywną”,
- 2007 – Srebrny Medal „Labor Omnia Vincit”,
- 2002 – Srebrny Krzyż Zasługi,
- 1989 – Odznaka Honorowa Miasta Poznania.

Konkluzja

Zasługi Profesora Mariana Goryni dla rozwoju nauk ekonomicznych są liczne i występują w wielu aspektach. Jest uznanym autorytetem naukowym. Wniósł duży wkład w rozwój teorii i praktyki funkcjonowania przedsiębiorstw w międzynarodowym otoczeniu konkurencyjnym. Jest organizatorem i prekurso-

rem przedsięwzięć mających duże znaczenie dla rozwoju życia naukowego. Wielkie uznanie budzi Jego zaangażowanie w organizację aktywności naukowej i zawodowej polskich ekonomistów. Ma też duże i różnorakie zasługi dla życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Wszystkie te aktywności są potwierdzone uzyskiwanym poparciem w wyborach do różnych gremiów oraz licznymi nagrodami.

Powyższe zasługi, jak też stała współpraca z pracownikami i jednostkami naukowymi UEW uzasadniają wystąpienie o nadanie Profesorowi Marianowi Goryni honorowego tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Prof. dr hab. Adam Lipowski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja osiągnięć i zasług
prof. dr. hab. Mariana Goryni
w postępowaniu o nadanie tytułu
honorowego doktora honoris causa
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Zgodnie z Uchwałą Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu z dnia 17 października 2019 r. „tytuł honorowy doktora honoris causa może być nadany osobom szczególnie zasłużonym dla życia naukowego, kulturalnego, gospodarczego lub społecznego, będącymi powszechnie uznanymi autorytetami, a przy tym o nieposzlakowanej postawie etycznej”.

Zadaniem recenzenta jest dokonanie oceny osiągnięć i zasług Profesora Mariana Goryni na podstawie powyższych kryteriów. Pod tym kątem należy więc określić osiągnięcia Profesora w działalności akademickiej, badawczej, dydaktycznej, organizacyjnej i zawodowej.

Osiągnięcia w działalności akademickiej –
kariera, funkcje

Profesor Marian Gorynia jest absolwentem Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, w której uzyskał tytuł magistra w 1980 roku. W uczelni tej przechodził kolejne szczeble awansu naukowego. Doktoryzował się w 1985 roku, następnie po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w 1998 roku został mianowany na stanowisko profesora Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W 2000 roku uzyskał tytuł profesora nauk ekono-

micznych. Od 2003 roku zajmuje stanowisko profesora zwyczajnego na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (przemianowanej w 2008 roku na Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu).

Pogłębianiu wiedzy ekonomicznej Profesora służyły liczne staże naukowe, wyjazdy konsultacyjne oraz pobyty studyjne w zagranicznych ośrodkach naukowych: na Uniwersytecie w Lyonie (Lyon III) (1987), w Buckinghamshire College of Higher Education oraz w Nottingham Trent University w Wielkiej Brytanii (1990, 1991-1992), na Uniwersytecie Nauk Społecznych w Tuluzie (1991), w wyższych szkołach biznesu w Barcelonie i Lizbonie (1992), w Institut de Gestion des Entreprises w Rennes (1997) oraz na Uniwersytecie Georga Augusta w Getyndze (1997, 1998, 1999). Jednocześnie fakt odbycia tak licznych zagranicznych staży naukowych świadczy o osiągnięciu przez Profesora już w stosunkowo młodym wieku wysokiego prestiżu naukowego w międzynarodowych ośrodkach akademickich.

W macierzystej uczelni Profesor Gorynia pełnił ważne funkcje akademickie. Był członkiem Senatu Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (1999-2019). W latach 1999-2002 pełnił funkcję prodziekana na Wydziale Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W latach 2002-2008 przez dwie kadencje był prorektorem ds. nauki i współpracy z zagranicą, a w latach 2008-2016 sprawował funkcję rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Osiągnięcia w działalności badawczej

Działalność badawcza Profesora, obejmująca lata 1985-2022, przejawiała się w postaci obszernego i doniosłego dorobku naukowego. Dorobek ten obejmuje autorstwo lub współautorstwo ponad 400 publikacji (27 monografii naukowych, blisko 300 artykułów naukowych i ponad 100 rozdziałów w monografiach) oraz 45 recenzji naukowych. Do tego należy dodać redakcję naukową

16 monografii oraz 13 projektów badawczych (sfinansowanych przez KNB, MniL, MNiSW, NCN) realizowanych w latach 1988-2018 pod kierunkiem naukowym i/lub z udziałem Profesora.

Dorobek ten dotyczy szeroko pojętej problematyki mikroekonomicznej w takich dziedzinach, jak:

- konkurencyjność przedsiębiorstwa,
- strategię przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym,
- strategię inwestorów zagranicznych w Polsce,
- ekspansja polskich firm na rynku międzynarodowym,
- mezoekonomia,
- polityka wspierania konkurencyjności.

Za szczególne osiągnięcie naukowe Profesora Goryni w wymienionych dziedzinach należy uznać jego wkład w rozwój wiedzy teoretycznej i empirycznej dotyczącej biznesowych uwarunkowań konkurencyjności przedsiębiorstwa oraz tzw. ekonomii branży. W sumie indeksy publikacji cytowań ogółem Profesora (*Google Scholar*) są następujące: cytowania – 5113, h-indeks – 36, 10-indeks – 97.

Należy przede wszystkim wyróżnić następujące monografie: M. Gorynia, 2021, *Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym. Aspekty ekonomiczne, finansowe i menadżerskie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN; M. Gorynia, B. Jankowska, 2008, *Klasy a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja przedsiębiorstwa*, Warszawa: Difin; M. Gorynia, 2007, *Strategia zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*, Warszawa: PWE.

W wymienionych dziedzinach Profesor zyskał status wybitnego autorytetu naukowego. Świadczą o tym liczne nagrody: Nagroda Premiera – Laureat Nagrody PRN w roku 2022 – edycja XXIX; Polska Nagroda Inteligentnego Rozwoju w kategorii: „Naukowiec przyszłości” za realizację projektów: „Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie prosperity

i globalnego kryzysu gospodarczego” i „Strategie firm polskich wobec wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej” (2021); Nagroda zespołowa Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę M. Gorynia i B. Jankowska (red.), M. Dzikowska, M. Pietrzykowski, P. Tarka, *Wejście Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw* (2012); Nagroda PTE im. Edwarda Lipińskiego za książkę *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw* (2009); Nagroda indywidualna I stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za książkę *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw* (2008); Nagroda PAN w dziedzinie ekonomii im. Fryderyka Skarbka za książkę *Zachowanie przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia* (1999); Nagroda indywidualna Ministra Edukacji Narodowej za książkę *Zachowania przedsiębiorstwa w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia* (1999); Nagroda indywidualna Ministra Edukacji Narodowej za pracę habilitacyjną *Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja post-socjalistycznej gospodarki polskiej* (1996).

Należy podkreślić, że w ramach działalności badawczej Profesor od lat współpracuje z pracownikami naukowymi Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Współpraca ta obejmuje badania i publikacje naukowe.

Potwierdzeniem wysokiej oceny osiągnięć naukowych Profesora w środowisku akademickim jest nadanie mu tytułu członka korespondenta PAN na Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych (2021), wybór na członka Prezydium Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN (od 2019 roku) oraz recenzje dorobku ośmiu profesorów (w tym trzech zagranicznych) i laudacja poświęcona jednemu profesorowi.

Osiągnięcia w działalności dydaktycznej

Profesor Marian Gorynia rozwijał i rozwija w swojej uczelni szeroką działalność dydaktyczną w dziedzinie kształcenia i rozwoju naukowego młodej kadry. Był promotorem 15 rozpraw doktorskich, a także mentorem w przypadku około 15 habilitacji i 10 postępowań profesorskich. Spośród doktorantów Profesora dwie osoby uzyskały tytuł naukowy profesora, a pięć – stopień doktora habilitowanego. Należy podkreślić, że Profesor był przewodniczącym komisji habilitacyjnych w pięciu postępowaniach prowadzonych na UEW. Prócz tego Profesor Gorynia był autorem blisko 50 recenzji doktorskich (w tym na UEW), ponad 30 recenzji w przewodach i postępowaniach habilitacyjnych oraz ponad 20 recenzji w postępowaniach o tytuł profesora.

Działalność organizacyjna

Profesor jest redaktorem naczelnym „Ekonomisty”, wchodzi w skład komitetu redakcyjnego „Gospodarki Narodowej”, rady programowej czasopisma „Problemy Zarządzania” (Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego) oraz komitetów redakcyjnych czasopism zagranicznych: „Journal of Transnational Management”, „International Journal of Institutional Governance”.

Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa, Academy of International Business, European International Business Academy, a także International Management Development Association.

Ponadto Profesor pełnił i nadal pełni wiele innych funkcji zawodowych, a także funkcje społeczne i honorowe, będąc: członkiem Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (2005-2021); członkiem Rady Naukowej Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN (2007-2010, 2011-2014); przewodniczącym Kapituły Złotego Hipolita na rok 2010 i dalsze lata; członkiem Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (2011-2012 oraz 2017-2020); wice-

przewodniczącym Kolegium Rektorów Uczelni Ekonomicznych (2012-2013, 2015-2016); przewodniczącym Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (od 2015 roku); zastępcą przewodniczącego Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (2017-2020); zastępcą przewodniczącego Komisji ds. Ekonomicznych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich 2016-2020); członkiem Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej Rektorów Akademickich Szkół Polski (2016-2020); prowadzącym Konferencję Rektorów Uczelni Ekonomicznych (2012-2013, 2015-2016); współprzewodniczącym Rady Doskonałości Naukowej (2019-obecnie); prezesem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (2021-2026); członkiem Krajowej Rady Przedsiębiorczości (2013-2015); członkiem Kapituły Konkursu „Rzeczypospolitej” i Ministerstwa Gospodarki – Sława Polski, Orły Eksportu, Dobra Firma (2013, 2015); przewodniczącym Rady Naukowo-Programowej Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (2008-2016); członkiem Rady Naukowo-Programowej Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (od 2008 roku); członkiem Kapituły Nagrody Gospodarczej Prezydenta RP (2011-2015); współprzewodniczącym Kolegium Rektorów Miasta Poznania (2012-2016); członkiem Rady Teatru Muzycznego w Poznaniu (od 2016 roku); współprzewodniczącym Rady Teatru Muzycznego w Poznaniu (od 2016 roku).

Osiągnięcia Profesora w działalności organizacyjnej zostały wysoko ocenione w postaci licznych nagród i wyróżnień, takich jak: Nagroda Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności organizacyjnej w kadencji 2017-2020 (2021); nagrody indywidualne II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia organizacyjne (2009, 2013, 2014, 2015, 2016); nagrody indywidualne I stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2010, 2011); nagroda Wiceprezesa RM, Ministra Gospodarki za szczególne osiągnięcia w działalności proeksportowej (2013). Prócz tego otrzymał: złoty Medal Verba Docent – Exempla Trahunt, Towarzystwa im. Hipolita Cegiel-

skiego (2022); Medal „Za Zasługi dla Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu” (2017); Odznakę Honorową „Za Zasługi dla Województwa Wielkopolskiego” (2016); Odznakę Honorową „Za Zasługi dla Rozwoju Gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej” (2015); Medal „Zasłużony dla Eksportu” (2014); Medal Pamiątkowy Wojewody Wielkopolskiego Ad Perpetuam Rei Memoriam (2012); Statuetkę Honorowego Hipolita i Godność „Lidera Pracy Organicznej” (2011); Medal XXX-lecia Restytucji Orde-ru św. Stanisława BM „Za Działalność Charytatywną” (2009); Srebrny Medal „Labor Omnia Vincit” (2007); Srebrny Krzyż Zasługi (2002); Odznakę Honorową Miasta Poznania (1989); Złotą Odznakę im. Mikołaja Kopernika „Primus Inter Pares” (1980); Summa Cum Laude (1980).

Osiągnięcia w działalności zawodowej

Profesor Marian Gorynia pełnił i pełni też rozmaite funkcje w radach nadzorczych i podobnych, będąc: wiceprzewodniczącym Rady Inwestycyjnej Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju (od 2017 roku); członkiem Rady Nadzorczej Międzynarodowych Targów Poznańskich Sp. z o.o. (od czerwca 2009 roku); członkiem Trust SA (od listopada 2007 roku); przewodniczącym Rady Nadzorczej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (2014-2016); wiceprzewodniczącym Rady Nadzorczej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (2016-2019); członkiem Enea SA Poznań (czerwiec 2015-wrzesień 2015); wiceprzewodniczącym Rady Nadzorczej KGHM Polska Miedź SA (sierpień 2001-gru-
dzień 2001).

Reasumpcja

Należy zaznaczyć, że osiągnięcia Profesora Mariana Goryni na różnych polach jego działalności naukowej i zawodowej zostały wysoko ocenione przez Uniwersytet w Białymstoku, który nadał Mu w 2019 roku tytuł doktora honoris causa, oraz przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, gdzie otrzymał w 2019 roku tytuł profesora honorowego.

Reasumując, należy stwierdzić, że osiągnięcia i zasługi Profesora Mariana Goryni w obszarach naukowym, gospodarczym, kulturalnym i społecznym, w tym stała współpraca z pracownikami i jednostkami naukowymi Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, odpowiadają kryteriom określonym w uchwale Senatu UEW z dnia 17 października 2019 roku, jakie musi spełniać osoba, aby można było przyznać jej najwyższą godność akademicką w postaci tytułu honorowego doktora honoris causa. Wobec powyższego w pełni popieram wniosek dotyczący nadania Profesorowi Marianowi Goryni tego tytułu.

Marian Gorynia

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Przedsiębiorstwa międzynarodowe jako siły napędowe efektywności i globalizacji – przyjaciele czy wrogowie?

Przedmiotem tego wystąpienia jest refleksja nad rolą przedsiębiorstw międzynarodowych (PM) w procesach gospodarowania. PM to szczególny rodzaj firm, które wyróżniają się tym, że prowadzona przez nie działalność gospodarcza przekracza granice państw i kontynentów. Wstępnie przyjmuje się więc, że firmy zaangażowane w prowadzenie operacji zagranicznych w postaci zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB) określane są jako przedsiębiorstwa międzynarodowe. Przedsiębiorstwo jest podstawowym rozwiązaniem instytucjonalnym służącym prowadzeniu biznesu w gospodarce rynkowej. W gospodarce tej kluczowe znaczenie ma budowanie dobrobytu i dobrostanu społeczeństwa, czego odzwierciedleniem jest zaspokojenie potrzeb ludzi zgodnie z układem/hierarchią ich preferencji. Jednym z najprostszych przejawów dobrobytu jest konsumpcja. Ale aby konsumpcja mogła się odbywać i rozwijać, konieczne jest prowadzenie działalności produkcyjno-dystrybucyjnej – innymi słowy, aby ludzie mogli konsumować, najpierw towary/usługi muszą zostać wyprodukowane i dostarczone/wykonane, a tym zajmują się przedsiębiorstwa.

Zarówno w realnym życiu gospodarczym, jak i w badających je w sposób celowy i metodyczny naukach ekonomicznych chodzi o to, by zaspokajanie potrzeb ludzkich odbywało się w sposób możliwie efektywny. Efektywność procesów produkcyjno-dystrybucyjnych i konsumpcyjnych zależy w istotnym stopniu od tego, jak działają przedsiębiorstwa. Jeśli weźmiemy pod uwagę

całą gospodarkę światową/globalną, to rola firm działających w przestrzeni międzynarodowej jest trudna do przecenienia. Należy jednak mieć świadomość, że ich działalność, oprócz pełnienia funkcji instrumentu zapewnienia efektywności, często podlega różnym ułomnościom, niedoskonałościom, wypaczeniom, które łącznie sprawiają, że efektywność może zejść na dalszy plan w hierarchii priorytetów działania. Stąd w tytule wystąpienia pojawiają się słowa „przyjaciele czy wrogowie?” Chodzi zatem o odpowiedź na pytanie, w jakich warunkach przedsiębiorstwa są nośnikami, obrońcami i propagatorami efektywności. Jednocześnie zwraca się uwagę na sytuacje, gdy firmy odstępują od zasad zdrowo rozumianej efektywności i stają się w ten sposób wrogami dobrobytu. Poszczególne części wystąpienia stanowią rozwinięcie zasygnalizowanych zagadnień.

1. Efektywność jako istota nauk ekonomicznych. Czy efektywność jest dobra, czy zła?

Jak już zauważono, istotą działalności gospodarczej jest tworzenie dóbr i usług służących zaspokojeniu potrzeb ludzkich. Nie wszystkie potrzeby daje się w ten sposób zaspokoić, ale z pewnością potrzeby o charakterze ekonomicznym stanowią ważną część funkcjonowania każdego człowieka. Jeśli spojrzymy na to zagadnienie z perspektywy historycznej, to łatwo zauważyć, że na przestrzeni dziejów występowały kolejno różne formacje społeczno-ekonomiczne, których efektywność i skuteczność w zaspokojeniu potrzeb ludzkich bardzo się różniły. Wspólnota pierwotna, niewolnictwo, feudalizm, kapitalizm, socjalizm i komunizm to systemy społeczno-gospodarcze cechujące się zróżnicowanymi zdolnościami do zaspokajania potrzeb ludzkich. Kapitalizm, albo raczej kapitalistyczna gospodarka rynkowa, to system, który pozytywnie przeszedł historyczny test zdolności do efektywnego i skutecznego budowania dobrobytu. Nie jest to jednak system idealny, cechuje się on licznymi ułomnościami, jak choćby zawod-

nością rynku (*market failure*), negatywnym wpływem na środowisko i klimat, bezrobociem, nierównością, wykluczeniem itp.

Prymat kapitalizmu nad innymi formacjami wynika z jego zdolności do efektywnego działania. Efektywność w warunkach ograniczoności zasobów oznacza osiąganie pożądanych rezultatów przy użyciu możliwie najmniejszych środków albo uzyskiwanie najlepszych rezultatów przy zastosowaniu danej puli środków. Dlatego też przyjmuje się, że nauki ekonomiczne, czy w szczególności sama ekonomia, zajmują się efektywną alokacją zasobów (Robbins, 1932). Tak rozumiana efektywność jest pożądana i pożyteczna, bo zmniejsza koszt życia albo pozwala na lepsze zaspokojenie potrzeb przy ograniczoności środków, jakimi dysponujemy (Skidelsky, 2020). Efektywność oznacza więc wyższy poziom dobrobytu. Przywołany autor wskazuje jednak, że efektywność staje się w pewnym sensie *passé*. Jego zdaniem w czterech ostatnich dziesięcioleciach mamy do czynienia z sytuacją, którą opisuje następująco: „(...) od 1982 roku dramatycznie spadła częstość używania określeń »efektywność« i »wydajność«, gwałtownie wzrosła natomiast częstość występowania terminów »odporność« (*resilience*) i »trwałość« albo »stabilność« (*sustainability*). Więcej mówi się o stabilności życia gospodarczego, czyli jego odporności na wstrząsy. Ekonomiści myślący tylko o efektywności znaleźli się daleko za krzywą kultury”. Nie wydaje się jednak roztropne, by przywołane pojęcia ujmować w kontrze, we wzajemnej opozycji. Tak naprawdę bowiem długookresowa efektywność i wydajność zawsze były skorelowane z odpornością, trwałością i stabilnością. Inną sprawą jest to, że w praktyce życia gospodarczego często nie potrafiono rozpatrywać efektywności w odpowiednim horyzoncie czasowym, co jednak w żadnym stopniu nie może prowadzić do wniosku, że efektywność odchodzi do lamusa. Do lamusa odchodzi efektywność rozumiana *ad hoc*, doraźnie, krótkookresowo, płytko i jednowymiarowo. Natomiast efektywność rozumiana kompleksowo, wielowymiarowo i długookresowo nigdy nie straci na

znaczeniu, gdyż byłoby to wbrew interesom cywilizacji. Można się nawet pokusić o stwierdzenie, że to właśnie całościowo rozumiana efektywność stanowi silny fundament koncepcji rozwijanych we współczesnej ekonomii, takich jak racjonalność globalna, ekonomia umiaru czy dobro wspólne.

Odpowiadając więc na pytanie, czy efektywność jest dobra, czy zła, należy podkreślić, że holistycznie rozumiana efektywność oznacza *de facto* zasadę racjonalnego gospodarowania. Ekonomistom trudno byłoby podważać tę zasadę przyjmowaną w naukach ekonomicznych jako fundament je konstytuujący. Ale trzeba też mieć świadomość, że stosując kategorię efektywności, natrafiamy na liczne pułapki, które można jednak omijać czy pokonywać, dążąc do doskonalenia tego postulatu rozumianego jako drogowskaz nauk ekonomicznych. Efektywność sama w sobie nie jest więc niczym złym, ale uczynienie fetyszu z jej wypaczonej wersji może skutkować wieloma negatywnymi konsekwencjami. Upoważnia to do stwierdzenia, że efektywność jest istotna, bo stanowi niekwestionowaną bazę budowania dobrobytu, jednak pozbawiona pewnych warunków ograniczających może prowadzić do wypaczeń.

2. Globalizacja i przedsiębiorstwa międzynarodowe

Jak już zauważono, kapitalistyczna gospodarka rynkowa jest systemem społeczno-gospodarczym, który relatywnie dobrze zdał egzamin ze zdolności do zaspokajania potrzeb ludzkich. Gospodarka kapitalistyczna rozwija się od ponad dwóch stuleci, przechodzi liczne fazy, a współcześnie nastąpiło wykształcenie się wielu odmian kapitalizmu. Z kolei globalizacja nie jest procesem całkowicie nowym, choć zazwyczaj kojarzymy ją ze współczesną fazą rozwoju gospodarki rynkowej. Co do swej istoty globalizacja jest umiędzynarodowieniem procesu dążenia do osiągnięcia coraz wyższej efektywności. Taka jest też rola PM,

których misja polega na efektywnym produkowaniu i dystrybucji towarów i usług w skali międzynarodowej z myślą o zaspokojeniu potrzeb ludzkich w odniesieniu do całej populacji.

W celu uporządkowania wywodu warto wskazać na kilka fundamentalnych cech globalizacji (Gorynia, 2019). Należy podkreślić, że pierwotny, wyjściowy charakter ma pojęcie internacjonalizacji, które w odniesieniu do gospodarki oznacza współpracę z zagranicą, mogącą przybierać rozmaite formy. Z kolei globalizacja (mondializacja) w znaczeniu ekonomicznym to szczególnie przypadek umiędzynarodowienia, wyróżniający się następującymi cechami:

- co do swej istoty globalizacja jest logiczną konsekwencją dotychczasowego rozwoju gospodarki rynkowej i naturalnym etapem jej ewolucji; innymi słowy ma charakter immanentny, nieunikniony,
- intensywność, powszechność, uniformizacja, unifikacja, standaryzacja działań w skali świata to podstawowe atrybuty działań uczestników globalizacji,
- globalizacja stanowi wyższe (najwyższe?) stadium internacjonalizacji,
- najważniejsze przejawy globalizacji stanowią handel międzynarodowy (eksport, import), ZIB, międzynarodowe rynki finansowe (kapitałowe); szczególną rolę wspomagającą procesy globalizacji odgrywają technologie informacyjne i Internet.

Tak jak przedsiębiorstwo jako takie jest specyficzną instytucją gospodarki rynkowej, tak PM jest szczególnym podmiotem w procesach globalizacji (Wolf, 2014). Rola przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej obejmuje przede wszystkim: wytwarzanie towarów i usług, tworzenie wartości dodanej, tworzenie miejsc pracy, przyczynianie się do wzrostu gospodarczego, udział w procesach konkurencji pobudzających efektywność działania, kreowanie

rozwoju technologicznego i tworzenie innowacji, płacenie podatków, podejmowanie różnych działań w zakresie tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu. Katalog funkcji spełnianych przez PM jest identyczny, a różnica polega na tym, że są one wykonywane niejako ponad granicami państw i kontynentów, zazwyczaj w warunkach silnego zróżnicowania uwarunkowań rynkowych, ekonomicznych, kulturowych, prawnych itp.

Każda firma będąca uczestnikiem międzynarodowej współpracy gospodarczej ma swoje własne cele, artykułujące interesy kompleksu jej interesariuszy. Realizacja tych celów podporządkowana jest określonym priorytetom, które wynikają ze struktury właścicielskiej, z rozmaitych uwarunkowań kulturowych, a także z regulacji obowiązujących w kraju pochodzenia firmy, z uregulowań międzynarodowych i wreszcie z zasad prawnych właściwych dla kraju prowadzenia działalności zagranicznej. Splot tych okoliczności sprawia, że ocena, czy postępowanie danego przedsiębiorstwa jest pozytywne, czy negatywne, ze społecznego punktu widzenia nie jest prosta. Jest to ocena wielokryterialna i warto się w związku z tym zastanowić, jakie kryteria są brane pod uwagę w rozmaitych teoriach przedsiębiorstwa międzynarodowego i jakie wnioski z tego wynikają.

Należy ponadto zwrócić uwagę na znaczenie omawianej kategorii przedsiębiorstw w sferze gospodarki międzynarodowej albo we współpracy gospodarczej z zagranicą zarówno w skali światowej, jak i w wypadku gospodarki polskiej¹. M. Forsgren (2017, s. 5) podaje, że w końcu lat sześćdziesiątych XX wieku było zarejestrowanych na świecie około 7000 przedsiębiorstw międzynarodowych, na początku lat dziewięćdziesiątych tegoż stulecia aż 37 000, ze 170 000 filiami zagranicznymi. W roku 2005 liczba przedsiębiorstw międzynarodowych wynosiła już około 70 000, a liczba filii – blisko 680 000.

¹ Wykorzystano tutaj fragmenty pracy (Gorynia, 2021, rozdz. 1).

3. Przedsiębiorstwa międzynarodowe – podstawowe teorie i sposoby rozumienia istoty PM

W tej części opracowania chciałbym się odwołać do wykorzystania wyników analizy przeprowadzonej w dziele mojego życia – fundamentalnej książce na temat ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw zatytułowanej *Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym: aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie* (Gorynia, 2021). W rozdziale 2. tej pracy *Przegląd koncepcji teoretycznych Przedsiębiorstwa Międzynarodowego (PM) z perspektywy historycznej* zastosowano dość niekonwencjonalne podejście. Nie ograniczono się wyłącznie do zrelacjonowania obecnego stanu badań na koncepcjami PM, ale szeroko odwołano się do podejścia historycznego. Dokonano przeglądu podejść do typologii i klasyfikacji koncepcji PM, jakie można spotkać w wiodących opracowaniach z dziedziny biznesu międzynarodowego (BM), zgodnie uważanych za dzieła bardzo istotne. W tym celu wykorzystano głównie cztery publikacje z uwzględnieniem kilkakrotnych ich wydań: Ch. Pitelis, R. Sugden (red.) (1991 i 2000); G. Ietto-Gillies (2005, 2011 i 2019), M. Forsgren (2008, 2013 i 2017) oraz M. Casson (2018).

W niezwykle rozległej literaturze na temat teoretycznych podstaw rozumienia istoty firmy międzynarodowej na wyróżnienie zasługuje propozycja M. Forsgrena (2008; 2013; 2017), obejmująca sześć koncepcji PM, które określa mianem opowieści albo opowiastek (*tale*):

- 1) *The dominating multinational – a tale of market power* (dominujące PM – opowieść o sile rynkowej),
- 2) *The coordinating multinational – a tale of cost efficiency* (koordynujące PM – opowieść o efektywności kosztowej),
- 3) *The knowing multinational – a tale of value creation* (wiedzące/potrafiące/umiejące PM – opowieść o tworzeniu wartości),
- 4) *The designing multinational – a tale of strategic fit* (projektujące PM – opowieść o dopasowaniu strategicznym),

- 5) *The networking multinational – a tale of business relationships* (PM w sieci – opowieść o relacjach biznesowych),
- 6) *The politicizing multinational – a tale of legitimacy and power* (PM w otoczeniu politycznym – opowieść o legitymizacji i władzy).

Należy zaznaczyć, że przydatność tych koncepcji z rozważanego tutaj punktu widzenia (roli PM w budowaniu efektywności i dobrobytu społecznego) jest istotnie zróżnicowana. W związku z tym nieco szerzej zostaną omówione te koncepcje, które jednoznacznie zajmują stanowisko w tej sprawie.

Koncepcja dominującego PM stworzona przez S.H. Hymera (1976) jest uważana za pierwszą dojrzałą współczesną teorię PM. W tym ujęciu PM traktowane jest jako potężna organizacja z silną hierarchią, która podbija świat przez wdrażanie strategii walki z rzeczywistymi i potencjalnymi rywalami, bazujących na sile rynkowej. W podejściu Hymera dominuje perspektywa niedoskonałości rynku, które mogą mieć różne przyczyny, wynikające zarówno z czynników wewnętrznych w stosunku do przedsiębiorstwa międzynarodowego (np. przewagi związane z posiadaniem specyficznych zasobów), jak i z czynników zewnętrznych. Centralnym pojęciem stała się tutaj przewaga monopolistyczna albo przewaga specyficzna dla firmy dokonującej ekspansji zagranicznej. Hymer nie dokonał jednak analitycznego rozpracowania tych przewag, uczynili to dopiero jego następcy, szeroko czerpiący z jego koncepcji.

Drugie dyskutowane tutaj rozumienie PM z punktu widzenia efektywności kosztowej z wykorzystaniem teorii internalizacji skupia uwagę na procesach zachodzących wewnątrz firmy, przede wszystkim na koordynacji działań w skali międzynarodowej. Teoria internalizacji (Buckley, 2014) bazuje na dwóch założeniach wyjściowych – po pierwsze, firma to agent ekonomiczny eksploatujący zasoby, w szczególności bazujące na wiedzy, z myślą o realizacji zysków; po drugie, prowadzenie biznesu

polega na koordynowaniu współzależnych działań i taką rolę odgrywa firma. Z kolei istota PM sprowadza się do koordynacji działań, z tą różnicą, że w skali międzynarodowej. Przywołana teoria internalizacji jest bliska koncepcyjnie teorii kosztów transakcyjnych (KT), w której wiodącą rolę odgrywają podobne kategorie, takie jak: niepewność, przetarg w sytuacji małych liczb (*small-numbers bargaining*), ograniczona racjonalność, oportuнизм i specyficzność zasobów (Williamson, 1975). Wymienione elementy przyczyniają się do wysokich KT działania na rynku. W związku z tym teoria KT dostarcza predykcji, że wzrost tych kosztów doprowadzi kiedyś do sytuacji, iż rynek zostanie zastąpiony przez hierarchię, czyli przez firmę.

Trzecią grupę koncepcji PM stanowi opowieść o umięjącym/potrafiącym/wiedzącym PM – przy czym wymienione przymiotniki odnoszą się do tworzenia wartości. W tym ujęciu organizacja jest jednostką potrafiącą tworzyć wartość. Z poprzednich dwóch ujęć PM wynikało, że dostrzegają one jakąś rolę specyficznych dla firmy przewag, w szczególności bazujących na wiedzy. Jednak w obu wypadkach nie została podjęta analiza, na czym polegają, jak są tworzone i dlaczego powstają specyficzne dla firm przewagi. Zauważono, że przewagi te związane są z posiadaniem specyficznych zasobów, które ogólnie można podzielić na materialne (*tangible*) i niematerialne (*intangible*) oraz że zasoby te nie zawsze są transferowalne bez istotnego ubytku ich wartości na skutek transferu.

Kolejne, czwarte rozumienie PM (*The designing multinational*) kładzie akcent na związki firmy z otoczeniem, a w szczególności na wpływ otoczenia na organizację. Uwzględnienie aspektu otoczenia jest zresztą także cechą piątej i szóstej koncepcji PM. Wspólną cechą tych koncepcji jest uznanie, że zrozumienie PM jest możliwe tylko wówczas, gdy weźmie się pod uwagę cechy jego otoczenia. Teoria sytuacyjna (*strategic fit*) wyróżnia się od wcześniej omówionych tym, że zajmuje się bardziej stykiem PM

z jego otoczeniem. Można więc stwierdzić, że cechą podejścia sytuacyjnego jest nacisk na konieczność dopasowania między strategią firmy a jej otoczeniem. Sposób zarządzania firmą powinien być wynikiem tego dopasowania. Dobre dopasowanie prowadzi do efektywności, złe – w odwrotną stronę. Na długą metę mogą przetrwać tylko te firmy, w których występuje wzajemne dopasowanie z otoczeniem.

The networking multinational to kolejna koncepcja PM zwracająca uwagę na jego związki z otoczeniem. W przeciwieństwie do poprzedniego podejścia, w którym zakładano, że PM potrafi dostosowywać się do otoczenia z myślą o uzyskiwaniu wyższej efektywności, w tym ujęciu przyjmuje się raczej, że taka organizacja jest miejscem konfliktu i ścierających się interesów, a wpływ środowiska na nie przekłada się na interesy różnych składników firmy i zasoby, które ma do dyspozycji w procesach przetargu wewnątrzorganizacyjnego. W tej perspektywie związki PM z otoczeniem są rozpatrywane z punktu widzenia relacji z poszczególnymi aktorami w otoczeniu.

Ostatnią z tutaj relacjonowanych teorii jest *The politicizing multinational*. W opozycji do koncepcji PM w ujęciu sieciowym w tym podejściu otoczenie firmy nie składa się tylko z sieci biznesowych, ale obejmuje także instytucje, prawo itp. Aspekty te są uwzględnione i eksponowane w teorii instytucjonalizacji (Forsgren, 2017, s. 132). Teoria ta ma trzy cechy wyróżniające. Po pierwsze, nacisk kładzie się na PM jako całość, a nie na poszczególne aspekty jego funkcjonowania. Po drugie, wskazuje się, że przynajmniej część organizacji charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem niezależności i nie poddaje się kontroli tych, którzy chcieliby mieć na nie wpływ. Po trzecie, w teorii tej podkreślany jest wzajemny związek między firmą a otoczeniem.

Zarysowane ramy teoretyczne sześciu wiodących koncepcji PM prowadzą do różnych wniosków, jeśli chodzi o możliwe implikacje dla dobrobytu społecznego.

4. Przedsiębiorstwo międzynarodowe – przyjaciół czy wróg?

Udzielenie odpowiedzi na pytanie zawarte w tytule, stanowiące istotę wystąpienia, nie jest proste. Pytanie to stawiane było w literaturze przedmiotu dość często, czasami w nieco innej postaci – na przykład: Czy PM są dobre, czy złe? Czy PM to piękna, czy bestia? PM jako *friend* jest tutaj swego rodzaju metaforą, skrótem myślowym sygnalizującym, że jest ono nośnikiem efektywności, postępu technologicznego, wydajności i produktywności. Z kolei w roli *foe* PM jest instrumentem wyzysku, który generuje nierówności, oraz sprawcą negatywnych konsekwencji środowiskowych. *De facto* chodzi o to, czy PM przyczyniają się do wzrostu efektywności i dobrobytu społecznego, czy też mu przeciwdziałają. Przyjrzyjmy się więc poszczególnym koncepcjom PM pod kątem kryterium dobrobytu.

W koncepcji *dominującego PM* podkreśla się, że ograniczona konkurencja i siła rynkowa mogą prowadzić do strat w dobrobycie w społeczeństwach, gdzie działają PM. Przypadki zachowań monopolistycznych czy quasi-monopolistycznych w praktyce działania PM są liczne. Dotyczy to w szczególności zachowań zaawansowanych technologicznie korporacji pochodzących z krajów wysoko rozwiniętych na rynkach krajów mniej rozwiniętych.

W ujęciu *koordynującego PM* zauważa się, że firma to efektywny instrument w rękach społeczeństwa do koordynowania działalności gospodarczej ponad granicami państw. W tym rozumieniu akcent położony jest na to, że PM są instrumentem dbania o efektywność w skali międzynarodowej. PM jest formą organizacji prowadzenia działalności gospodarczej, która daje możliwości obniżania KT, w ten sposób prowadząc do wzrostu efektywności i dobrobytu społecznego.

Dwie zasygnalizowane perspektywy zdają się odgrywać główną rolę pośród teorii PM. Dlatego warto dokonać ich krótkiego zestawienia. Należy wskazać podstawową różnicę w podejściu teorii siły rynkowej i teorii internalizacji. Ta pierwsza srowadza się do unikania/wygaszania potencjalnych konfliktów konkurencyjnych z myślą o uzyskaniu dzięki temu maksymalizacji zysków. Ta druga natomiast nastawiona jest na minimalizację kosztów – w tym wypadku zastąpienie rynku przez hierarchię PM ukierunkowane jest na minimalizację KT dzięki uniknięciu sytuacji przetargowych (*bargaining*) między niezależnymi aktorami. Powstanie i rozwój teorii internalizacji przyczyniły się więc do obniżenia dość wysokiego poziomu krytyki PM, która wykształciła się na podstawie interpretacji Hymera, przedstawiającej PM jako firmy dążące do monopolu w celu poszukiwania renty.

W ujęciu PM jako *The knowing multinational* artykułuje się pogląd, że duża zdolność do tworzenia i transferu nowej wiedzy za granicę cechująca PM jest korzystna dla społeczeństwa jako całości. W tym znaczeniu PM jest narzędziem do kreacji i rozprzestrzeniania w skali międzynarodowej umiejętności związanych z produkcją i dystrybucją towarów i usług na rynkach zagranicznych. Zwolennicy perspektywy *The knowing multinational* podkreślają, że interpretowanie ZIB jako dążenia do oszczędzania KT jest zbyt wąskie. Podstawowym elementem perspektywy jest bowiem kreacja wartości, a nie efektywność kosztowa. Perspektywa ta cechuje się także swoistym rozumieniem roli PM w społeczeństwie. O ile koncepcja siły rynkowej zakładała uzyskiwanie przez PM rent monopolowych, mogących mieć negatywny wpływ na dobrobyt konsumentów, o tyle w rozważanej tutaj koncepcji renty mają charakter rent przedsiębiorczych, wynikających z umiejętności wykorzystania specyficznych dla firmy kompetencji. Ponadto w tej perspektywie istotą organizacji jest zarówno eksploatacja przewag, jak i doprowadzanie do ich

kreowania. Warto też podkreślić, że w tym ujęciu firma ma charakter bardziej organiczny i społeczny. Dużą wagę przywiązuje się do podmiotowości pracowników.

Podejście określone jako *projektujące PM* kładzie nacisk na dużą zdolność do rozpoznawania i stosowania efektywnej organizacji, która jest także korzystna dla społeczeństwa jako całości. Jest w nim eksponowana umiejętność wyboru, tworzenia i wykorzystywania form organizacyjnych działalności gospodarczej, które sprawdzają się w trakcie ekspansji na rynki zagraniczne. Wizja firmy przyjęta w podejściu sytuacyjnym stanowiącym filar omawianej koncepcji jest nieco wyidealizowana, gdyż artykułuje wyłącznie dostosowanie do rynku wynikające z procesów konkurencji, natomiast eliminuje z pola widzenia takie zachowania PM, jak wpływ na rządy krajów goszczących, porozumienia monopolistyczne itp.

W podejściu *The networking multinational* akcent położony jest na możliwość mobilizowania znaczących zasobów i wpływania na rynki z myślą o własnym interesie, choć jednocześnie zauważa się, że kontrola nad zasobami jest niekompletna. Pozytywną cechą PM ujętą w tej koncepcji są zdolności i kompetencje w zakresie mobilizowania i produktywnej eksploatacji zasobów. Podkreśla się, że zachowania strategiczne PM często wysuwają na pierwszy plan interes własny firmy, interes społeczny (dobrobyt) spychając na dalszy plan. W podejściu sieciowym nie zawarto *explicite* stwierdzeń na temat społecznej efektywności tak rozumianego PM. Można się jednak domyślać, że przynależność do sieci może stanowić barierę wejścia dla tych firm, które do sieci nie należą. Dostrzega się też, że niektóre sieci są zdominowane przez ograniczoną liczbę firm, które odnoszą nieproporcjonalne korzyści. Ponadto bycie uczestnikiem sieci może zwiększać siłę polityczną PM, zwłaszcza wtedy, gdy w sieci uczestniczą stosunkowo liczne filie danego PM, które może stosunkowo łatwo przenosić swoje operacje z jednego do drugiego kraju.

PM w otoczeniu politycznym to ujęcie PM, w którym dostrzega się możliwość wpływania na politykę i instytucje z myślą bardziej o własnym interesie aniżeli o interesie społeczeństwa jako całości. Podobnie jak w poprzednim podejściu mamy tutaj do czynienia z dominacją interesu własnego nad interesem społecznym (dobrobytem). Mechanizmy, które kojarzą się z tą wizją PM, to w szczególności zachowania typu *rent-seeking* oraz *mobbing*.

Na podstawie przeprowadzonych rozważań można sformułować kilka wniosków uogólniających, prowadzących do udzielenia odpowiedzi na pytanie zawarte w tytule wystąpienia. Konkluzje te są następujące:

- Ogólny obraz PM z punktu widzenia efektywności i dobrobytu wydaje się przedłużeniem obrazu firmy jako takiej w kapitalistycznej gospodarce rynkowej. Z dużym uproszczeniem można zauważyć, że tak jak „zwykłe przedsiębiorstwa” PM są potężnym instrumentem, rozwiązaniem instytucjonalnym pozwalającym na niebywale sprawne i efektywne organizowanie zasobów w celu zaspokojenia potrzeb ludzkich w drodze prowadzenia działalności produkcyjno-dystrybucyjnej. W całej historii gospodarczej rozwiązanie to nie miało wcześniej precedensów. Z drugiej strony należy uwzględnić fakt, że aktywność gospodarcza ludzi prowadzona jest przez przedstawicieli gatunku *homo oeconomicus* z wszystkimi tego konsekwencjami w zakresie dominacji interesu własnego, egoizmu, nadmiernej dbałości o własne preferencje. Dodatkowo trzeba pamiętać, że wprowadzenie systemu gospodarki rynkowej jest najbardziej wydajnym systemem znanym ludzkości, jednak nie jest systemem idealnym. Zostało to dobrze opisane w koncepcji *market failure*. W systemie tym niesprawnościom i niedoskonałościom rynku ma zapobiegać i przeciwdziałać państwo, które z kolei także cechuje się licznymi ułomnościami (*government failure*).

- Z przytoczonych sześciu rozumień PM wynika, że odpowiedź na pytanie: dobry czy zły, piękna czy bestia albo przyjaciel czy wróg, nie może być zero-jedynkowa. Najprostsza odpowiedź powinna uwzględniać, że w realiach gospodarki rynkowej jest przestrzeń zarówno dla *friend*, jak i dla *foe*. W praktyce gospodarczej *de facto* występują zarówno przedsiębiorstwa z cechami zachowań *friend*, jak i *foe*. Co więcej, w przypadku większości PM mamy do czynienia z taką specyficzną mieszanką. W jednych aspektach działania odgrywają one rolę *friend*, a w innych *foe*.
- Gdyby jednak sformułować krótką, zwięzłą odpowiedź na zadane pytanie, to być może najtrafniejsze byłoby sparafrazowanie opinii J. Bhagwatiego (2004) o globalizacji: *Globalisation is good, but not good enough*. Tutaj powiedzielibyśmy, że PM jest dobre, ale nie dość dobre. Albo nieco inaczej: PM jest dobre, ale nie tak, by nie mogło być lepsze. Lepsze z punktu widzenia zapewnienia dobrobytu ludzkości w skali międzynarodowej, oczywiście z uwzględnieniem interesów właścicieli i interesariuszy, ale także z konkretnym wkładem w dobrobyt rozpatrywany w skali społecznej. Tego rodzaju kompromis wydaje się możliwy, co zostanie rozwinięte w kolejnej części wystąpienia.
- Wyartykułowania wymaga ponadto potrzeba szerokiego rozumienia efektywności, wychodzącego od racjonalności globalnej, a nawet – jak chce R. Skidelsky (2020) – wychodzenia poza efektywność, czyli uwzględnianie także niepewności, odporności, stabilności. Bez zmiany sposobu myślenia o efektywności rozważania o wpływie PM na dobrobyt społeczny w skali światowej stają się bezproduktywne.

5. Kierunki naprawy – co zrobić, by PM były bardziej przyjaciółmi niż wrogami?

Co można lub należy zrobić, by PM były lepsze, niż są? Co zrobić, by były bardziej pięknymi, a mniej bestiami? W istocie pytanie powinno być rozszerzone i brzmieć – co zrobić, by kapitalizm był lepszy, niż jest? W pierwszej kolejności należy zgłosić postulaty, których spełnienie umożliwi i zapewni trwanie naszej cywilizacji. Bez tego wszelkie dyskusje o zwiększaniu wkładu PM w dobrobyt społeczny w skali świata pozbawione są sensu. Te postulaty dają się sprowadzić do założeń trzech powiązanych koncepcji: gospodarki umiaru, racjonalności globalnej i dobra wspólnego. O tych postulatach napisano szerzej w innych publikacjach (Gorynia, 2022a, 2022b; Gorynia, Słodowa-Helpa, 2022); tutaj wystarczy więc zwrócić uwagę na sprawy najważniejsze. W wymiarze cywilizacji racjonalność globalna i będący *de facto* jej synonimem umiar oznaczają takie funkcjonowanie ludzkości, które w kontekście ograniczeń eksploatacji środowiska umożliwi jej przetrwanie w długim okresie. Bez kontynuacji trwania tracą sens wszelkie rozważania o dobrobycie, dobrostanie i przyczyniającym się do ich poprawy rozwoju gospodarczym czy nawet społeczno-gospodarczym. Uświadomienie sobie tych ograniczeń i ich implikacji stanowi rdzeń koncepcji racjonalności globalnej i ekonomii umiaru. Tak rozumiane racjonalność i umiar przekładają się na zapewnienie trwania cywilizacji w długim okresie, a samą możliwość kontynuacji ciągłości cywilizacji można traktować jako szczególny przypadek dobra wspólnego. PM we wcieleniu *friend* powinno bezwzględnie podporządkować się tym wskazaniom. Dopiero po uzyskaniu konsensusu w skali światowej odnośnie do postulatów zawartych w trzech zasygnalizowanych koncepcjach można formułować oczekiwania dotyczące zmian w funkcjonowaniu PM prowadzące do zwiększenia dobrobytu w skali świata.

Drugi zgłaszany tutaj postulat, związany zresztą z pierwszym, dotyczy wcześniej już wspomnianego rozszerzenia rozumienia

efektywności zgodnie z propozycją Skidelskiego (Skidelsky, 2020). Ponadto wskazane jest odejście od efektywności pojmowanej indywidualistycznie, sprowadzającej się do maksymalizacji zysków przedsiębiorcy/producenta za wszelką cenę oraz do maksymalizacji preferencji atomistycznie ujmowanych konsumentów. Ta bowiem prowadzi do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak przede wszystkim nadmierny poziom nierówności społecznych, rozwarstwienie społeczeństwa i ekskluzja całych grup społecznych z procesów gospodarowania z jednej strony, oraz szeroko pojmowana degradacja środowiska naturalnego z drugiej. Oba te następstwa są w oczywisty sposób kontrproduktywne z punktu widzenia dobrobytu społecznego, a ten w prezentowanym tutaj rozumowaniu został przecież uznany za swego rodzaju cel ostateczny procesów gospodarowania. Stąd zasadne jest stwierdzenie, że każde działanie jakiegokolwiek PM prowadzące do zasygnalizowanych negatywnych konsekwencji jest zachowaniem typu *foe*.

Bardziej szczegółowe zdefiniowanie kierunków naprawy realnego wkładu PM do dobrobytu społecznego w skali międzynarodowej powinno więc iść w stronę uwzględnienia środków zaradczych nakierowujących działania tych firm na przestrzeganie zasady jak najszerszej inkluzji społecznej w procesy gospodarowania w krajach goszczących, a jednocześnie zasady prowadzenia działalności przyjaznej dla środowiska, podporządkowanej idei racjonalności globalnej. Obie zasady wydają się mieć olbrzymie i trudne do przecenienia znaczenie. W tym kontekście dwie grupy działań mogą mieć znaczenie priorytetowe. Pierwsza to szeroko pojmowana edukacja odnosząca się w zasadzie do wszystkich grup społecznych w gospodarce rynkowej – przedsiębiorców/producentów/pracodawców (zarówno właścicieli, jak i menedżerów) oraz konsumentów/pracobiorców. Chodzi tutaj o ograniczenie i okiełznanie dominacji zachowań ludzkich zgodnych z agresywną i drapieżną wersją *homo oeconomicus*.

Miałoby to doprowadzić do wzrostu dobrobytu społecznego poprzez likwidację/zmniejszenie nierówności społecznych oraz inkluzję w procesy gospodarowania możliwie szerokich warstw społeczeństwa. Druga grupa obejmuje działania regulacyjne w skali poszczególnych krajów oraz w skali międzynarodowej i globalnej (np. regulacje podatkowe, prawo pracy, prawo anty-monopolowe, prawo ochrony środowiska itp.). Postulaty dotyczące tych zagadnień, ale ujmowanych w nieco innym kontekście, zostały rozwinięte w kilku publikacjach z moim udziałem (Banaszyk, Borusiak, Fiedor, Gorynia, Słodowa-Hępa, 2023; Banaszyk, Deszczyński, Gorynia, Małaga, 2023).

Jako wskazanie kierunku potencjalnej ewolucji działania przedsiębiorstw, w tym w szczególności PM, może posłużyć koncepcja *net positive* (Polman, Winston, 2021). W koncepcji tej podkreśla się, że stanowi ona odpowiedź na dwa podstawowe wyzwania cywilizacji, czyli zmiany środowiskowo-klimatyczne oraz nierówności. Autorzy stwierdzają, że biznes powinien się angażować w rozwiązywanie tych i podobnych wyzwań oraz przyczyniać się do poprawy tego świata w celu zwiększenia jego przyjazności dla człowieka. „Netto dodatnie” przedsiębiorstwo powinno dawać światu/otoczeniu więcej, niż z niego bierze. Taka firma powinna przestrzegać pięciu następujących zasad: 1) wzięcie odpowiedzialności za wpływ firmy na świat/otoczenie; 2) skupienie się bardziej na perspektywie długoterminowej (przy jednoczesnym poszukiwaniu dobrych wyników we wszystkich możliwych okresach oceny); 3) służenie wielu interesariuszom i stawianie ich potrzeb na pierwszym miejscu; 4) prowadzenie współpracy i zmian transformacyjnych w otoczeniu firmy; oraz w wyniku całej tej aktywności 5) zapewnienie akcjonariuszom solidnych zwrotów z inwestycji (Polman, Winston, 2021, s. 7). Przywołani autorzy podają także własną definicję „netto pozytywnego” przedsiębiorstwa: *net positive* to biznes, który poprawia samopoczucie, los, dobrobyt, dobrostan (*well-*

-being) wszystkich, na których ma wpływ, i we wszystkich wymiarach/płaszczyznach – każdego produktu, każdej operacji, każdego regionu i kraju oraz każdego interesariusza, w tym pracowników, dostawców, społeczności, klientów, a nawet przyszłych pokoleń i samej planety Ziemia. Należy podkreślić, że realne podstawy omawianej koncepcji wywodzą się z praktyki działania firmy Unilever i innych przedsiębiorstw (Paul Polman był w latach 2009-2019 prezesem zarządu firmy Unilever). *Net positive* nie jest więc stworzoną za biurkiem utopią i może stanowić swego rodzaju *benchmark* dla innych firm, które poprzez swoje działania chcą rozwiązywać problemy ludzkości, a nie tworzyć nowe. Są to firmy, które zamiast być mniej złymi (*less bad*), dążą do tego, by stać się bardziej dobrymi (*more good*).

6. Zakończenie

Czego zabrakło w tym wystąpieniu i dlaczego? Przygotowany materiał koncentruje się na ramach teoretycznych – mało jest w nim odniesień empirycznych, przykładów, nazw konkretnych firm. Z jednej strony jest to świadomy zamysł, z drugiej strony zostało to wymuszone przez okoliczności, takie jak: szerokie, interesujące zagadnienie badawcze, z olbrzymią biblioteką literatury przedmiotu, ograniczone ramy objętościowe i czasowe wystąpienia. Takie podejście świadomie wyraża jednocześnie moje stanowisko w kwestii jałowego sporu o to, czy ważniejsza jest teoria, czy praktyka. Tutaj wyznaję pogląd, że nie ma bardziej praktycznego i przydatnego narzędzia niż dobra teoria. Proponuję jednocześnie, aby praktyczna wersja tego wystąpienia miała bardziej zindywidualizowany charakter i by polegała na dojściu do własnych przemyśleń na ten temat, co mogłoby stanowić swego rodzaju zadanie domowe dla słuchaczy niniejszych przemyśleń.

To, czego zabrakło w tym wystąpieniu, może stanowić jednocześnie wskazanie odnośnie do kierunków dalszych badań poruszonego tutaj problemu. Po pierwsze, należy sugerować dalszą eksplorację argumentów dotyczących pozytywnych i negatywnych efektów działania PM/ZIB dla gospodarek przyjmujących (gospzczących), ale także dla gospodarek, z których inwestycje wychodzą. Istnieje zapotrzebowanie na w zasadzie permanentną weryfikację poglądów teoretycznych poprzez analizę tego zagadnienia w konkretnych warunkach miejsca i czasu. Drugi postulat dotyczy krzywej tworzenia wartości dodanej w kontekście lokalizacji poszczególnych ogniw łańcucha wartości w różnych krajach. Lokalizacja konkretnych ogniw niesie bowiem za sobą istotne implikacje dla rozkładu dobrobytu w skali międzynarodowej. Po trzecie, przypomnienia i dalszego rozwijania wymaga koncepcja M. Portera i M. Kramera (2011) *Creating Shared Value* (CSV), która ekspozuje sugestię godzenia zysku przedsiębiorstwa ze spełnieniem celów społecznych/ekologicznych. Przedstawiona propozycja Polmana i Winstona idzie nawet dalej niż postulaty Portera i Kramera. Po czwarte wreszcie, na uwagę zasługuje zwłaszcza potrzeba systematycznego odkrywania i dokumentowania oraz proliferacji studiów przypadku pokazujących, że sukces PM jest możliwy przy jednoczesnej dbałości o otoczenie, co często prowadzi do scenariusza *win-win* dla wszystkich interesariuszy. Wydaje się bowiem, że samo „bycie lepszym” w przypadku PM nie wystarczy; przedmiotem zainteresowania nauk ekonomicznych powinno być także dążenie do identyfikacji, opisu, analizy i szerzenia wiedzy o wkładzie tych firm w budowanie lepszej rzeczywistości.

Bibliografia

Banaszyk P., Deszczyński P., Gorynia M., Malaga K., 2023, *Conditioning and Directions of the New Way of Thinking in Economic Sciences*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 3.

Banaszyk P., Borusiak B., Fiedor B., Gorynia M., Słodowa-Helpa M., 2023, *Rzecz społeczno-gospodarczy a racjonalność globalna – w kierunku gospodarki umiaru*, „Mazowsze. Studia Regionalne”, 2.

Bhagwati J., 2004, *In Defense of Globalization*, Oxford: Oxford University Press.

Buckley P., 2014, *Forty Years of Internalisation Theory and the Multinational Enterprise*, „Multinational Business Review”, 22(3).

Casson M., 2018, *The Multinational Enterprise. Theory and History*, Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing.

Forsgren M., 2008, 2013, 2017, *Theories of the Multinational Firm. A Multidimensional Creature in the Global Economy*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Gorynia M., 2019, *Competition and Globalisation in Economic Sciences. Selected Aspects*, „Economics and Business Review”, 5(3), s. 118-133.

Gorynia M., 2021, *Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym: Aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Gorynia M., 2022a, *Czy możliwa jest ekonomia umiaru?*, „Bank”, 8, s. 102-105.

Gorynia M., 2022b, *O umiarze w ekonomii*, „Rzeczpospolita”, 25 października.

Gorynia M., Słodowa-Helpa M., 2022, *Category of the Common Good from the COVID-19 Pandemic Perspective*, „Studies in Logic, Grammar and Rhetoric”, 67(80), s. 335-354.

Hymers S. H., 1976, *The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment*, Cambridge, Mass.: MIT Press.

Ietto-Gillies G., 2005, 2011, 2019, *Transnational Corporations and International Production. Concepts, Theories and Effects*, Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing.

Pitelis Ch. N., Sugden R., 1991, 2000, *The Nature of the Transnational Firm*, London, New York: Routledge.

Polman P., Winston A., 2021, *Net Positive. How Courageous Companies Thrive by Giving More They Take*, Boston, Mass.: Harvard Business Review Press.

Porter M. E., Kramer M. R., 2011, *Creating Shared Value. How to Reinvent Capitalism – and Unleash a Wave of Innovation and Growth*, "Harvard Business Review", 89(1), s. 62-77.

Robbins L., 1932, *An Essay on the Nature and Significance of Economic Science*, London: Macmillan.

Skidelsky R., 2020, *The End of Efficiency*, „Project Syndicate“, December 17.

Williamson O. E., 1975, *Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications: A Study in the Economics of Internal Organizations*, New York: The Free Press.

Wolf M., 2014, *Opportunist Shareholders Must Embrace Commitment*, "Financial Times", August 26.

Q. F. F. F. Q. S.

IN NOMINE ILLUSTRISSIMAE REI PUBLICAE POLONORUM

NOS

ANDREAS KALETA

SCIENTIARUM OECONOMICARUM DOCTOR HABILITATUS
OECONOMIAE NEGOTIORUM PROFESSOR ORDINARIUS
UNIVERSITATIS OECONOMICAЕ WRATISLAVIENSIS
HOC TEMPORE RECTOR MAGNIFICUS

ANDREAS GRACZYK

SCIENTIARUM OECONOMICARUM DOCTOR HABILITATUS
OECONOMIAE AMBITIALIS PROFESSOR ORDINARIUS
FACULTATIS OECONOMIAE ET COPIAE
HOC TEMPORE DECANUS SPECTABILIS

BOGUSLAUA DRELICH-SKULSKA

SCIENTIARUM OECONOMICARUM DOCTOR HABILITATUS
MERCATURAE EXTRANEAE PROFESSOR ORDINARIUS
IN REBUS AD ACCREDITATIONEM ET COOPERATIONEM INTERNATIONALEM PERTINENTIBUS
UNIVERSITATIS OECONOMICAЕ WRATISLAVIENSIS HOC TEMPORE PRORECTOR INSIGNIS
PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

IN VIRUM CLARISSIMUM

MARIANUM GORYNIA

SCIENTIARUM OECONOMICARUM DOCTOREM HABILITATUM
MICROOECONOMIAE PROFESSOREM ORDINARIUM

QUI GRAVES QUAESTIONES, QUAЕ AD STRATEGIAS INTERNATIONALES NEGOTIORUM,
AD NEGOTII ET OECONOMIAE PUBLICAE FACULTATEM AEMULANDI CUM ALIIS TOTO IN MUNDO
NEC NON AD OECONOMIAM PUBLICAM RATIONEMQUE COOPERATIONIS OECONOMICAЕ
CUM EXTRANEIS CIVITATIBUS SPECTANT,
SUBTILITER PERSCRUTATUS
SUMMAE DOCTRINAE LAUDEM DOMI PEREGREQUE MERUIT

QUI METHODOLOGIAM PHILOSOPHIAMQUE SCIENTIARUM OECONOMICARUM
MAGNI PONDERIS DISPUTATIONIBUS LOCUPLETAVIT

QUI PROBITATEM FIDEMQUE IN STUDIIS EXCOLENDIS ET PROVEHENDIS
INSIGNITER PROPAGAVIT

EX AMPLISSIMI SENATUS UNIVERSITATIS OECONOMICAЕ WRATISLAVIENSIS DECRETO

HONORIS CAUSA

SCIENTIARUM OECONOMICARUM DOCTORIS NOMEN ET HONORES
IURA ET PRIVILEGIA OMNIA CONTULIMUS
IN EIUSQUE REI FIDEM HASCE LITTERAS
UNIVERSITATIS OECONOMICAЕ WRATISLAVIENSIS SIGILLO SANCIENTAS CURAVIMUS

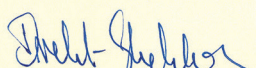
WRATISLAVIAE, DIE XXIII MENSIS NOVEMBRIS ANNO MMXXIII

ANDREAS GRACZYK
H. T. DECANUS

ANDREAS KALETA
H. T. RECTOR

BOGUSLAUA DRELICH-SKULSKA
PROMOTOR

CALENDARIUM OF THE DOCTOR HONORIS CAUSA PROCEDURE

30th March 2023

The Board of the Faculty of Economics and Finance in Wrocław University of Economics and Business approved of the initiative to commence the procedures of awarding Professor Marian Gorynia the honorary title of Doctor honoris causa of WUEB.

16th May 2023

The Chapter for Honorary Titles granted by Wrocław University of Economics and Business issued a positive opinion about the Candidate for the title of Doctor honoris causa of WUEB, and proposed two reviewers: Professor Dr hab. Adam Lipowski, Professor emeritus of the Polish Academy of Sciences (PAN), and Professor Dr hab. Andrzej Graczyk from Wrocław University of Economics and Business. The Chapter for Honorary Titles proposed as the Supervisor Professor Dr hab. Bogusława Drelich-Skulska.

18th May 2023

The Board of the Faculty of Economics and Finance at Wrocław University of Economics and Business passed a resolution to commence the procedure of awarding Professor Marian Gorynia the title of Doctor honoris causa of WUEB. As reviewers of the academic attainment of the Candidate the Board nominated Professor Dr hab. Adam Lipowski, Professor emeritus of PAN, and Professor Dr hab. Andrzej Graczyk from WUEB.

Professor Dr hab. Bogusława Drelich-Skulska has been appointed the Supervisor in the procedure of awarding the title of Doctor honoris causa of Wrocław University of Economics and Business.

21st September 2023

The Board of the Faculty of Economics and Finance at Wrocław University of Economics and Business, having examined the presented reviews of the research, didactic, and organisational achievements, and the merits of the Candidate, passed a resolution to apply to the Senate of WUEB to award Professor Marian Gorynia the honorary title of Doctor honoris causa of Wrocław University of Economics and Business.

21st September 2023

The Senate of WUEB, on examining the application proposed by the Faculty Board and the provided reviews, passed a resolution to award Professor Marian Gorynia the title of Doctor honoris causa of Wrocław University of Economics and Business.

Biography

Professor Marian Gorynia was born in 1956 in Dusina (Wielkopolskie voivodeship). In 1980 he completed his MA studies at the then Academy of Economics in Poznań (on 27 December 2008 renamed the Poznań University of Economics and Business). From the beginning of his academic career, Professor Gorynia has been closely linked to his *alma mater*, following all the stages of the professional development. His first posting was in 1983 as Assistant Lecturer in the Institute of International Economic Relations. After gaining his PhD degree in 1985, he was promoted to the position of Senior Assistant Lecturer, and year later Assistant Professor in the Institute. Following his doctoral habilitation to Dr hab. of Economic Sciences, in 1998 he was nominated Associate Professor of the Academy of Economics in Poznań, in 2000 – Professor of Economic Sciences, and since 2003 he has a full professorship tenure at what is now Poznań University of Economics and Business.

Professor Marian Gorynia has held numerous positions in his Poznań *alma mater* and other institutions:

- 1996-2006 – member of the Board of Faculty of Management,
- 1999-2019 – member of the Senate of the then Academy of Economics in Poznań,
- 1999-2002 – Deputy Dean at the Faculty of Management,
- 1999-2002 – Chairman of the Faculty Commission for Recognition of Diplomas and Academic Titles Granted Abroad,
- 2002-2008 – Deputy Dean for Science and Foreign Cooperation,
- 2002-2008 – Chairman of the Board of the Centre of Informatics,
- 2004-2008 – Chairman of the Scientific Board of the English-language PhD Seminar,

- 2005-2008 – Chairman of the Senate Commission for the Statute,
- 2006-2008 – Head of the Department of Strategy and International Competitiveness Policy,
- since 2006 – member of the Board of the Faculty of International Economy,
- 2008-2016 – Rector of the Poznań University of Economics and Business,
- 2008-2016 – Chairman of the Council of the Poznań University of Economics and Business Foundation,
- 2008-2016 – Chairman of the Council of Foundation „Kadry dla Wielkopolski”,
- 2009-2016 – Chairman of the Policy Council of the Open University of Economics ERGA OMNES,
- 2016-2020 – Chairman of the Commission for the Assessment of Members of Evaluation Commissions,
- 2016-2020 – member of the Disciplinary Commission for Academic Staff,
- since 2016 – member of the Chapter of the Medal “For Services for the Poznań University of Economics and Business”, and since 2020 Chairman of the Chapter,
- 2017-2020 – member of the University Convention,
- since 2019 – member of the University Board.

Professor Gorynia was nominated for the following academic posts in the Academy of Economics in Poznań:

- 2003 – full professorship,
- 1998 – Associate Professor at the then Academy of Economics in Poznań,
- 1986 – Associate Professor in the Institute of International Economic Relations (later renamed the Department of International Trade),
- 1985 – Senior Assistant Lecturer in the Institute of International Economic Relations,

- 1983 – Assistant Lecturer in the Institute of International Economic Relations.

Professor Gorynia took part in academic training, consultation visits and residence stays in research centres abroad, among which: the University of Lyon (Lyon III) in France (1987), Buckinghamshire College of Higher Education and Nottingham Trent University in the UK (1990, 1991-1992), the University of Social Sciences in Toulouse (1991), business colleges in Barcelona and Lisbon (1992), Institut de Gestion des Entreprises in Rennes, France (1997), and the Georg August University in Göttingen in Germany (1997, 1998 and 1999).

Professor Marian Gorynia is also a member of the Economic Sciences Committee at the Polish Academy of Sciences (PAN), Editor-in-Chief of “*Ekonomista*”, member of the Editorial Committee of “*Gospodarka Narodowa*”, the Policy Council of the Warsaw University journal “*Problemy Zarządzania*” (the Faculty of Management), and member of editorial boards in foreign publications “*Journal of Transnational Management*”, and “*International Journal of Institutional Governance*”. He is a member of the Polish Economic Society (PTE), Poznań Society of Friends of Learning, Scientific Society for Organisation and Management, Academy of International Business, European International Business Academy, and also International Management Development Association.

The research and scientific interests of Professor Gorynia include:

- company competitiveness,
- company strategies in international business,
- strategies of foreign investors in Poland,
- expansion of Polish companies in international markets,
- mesoeconomics,
- policy of supporting competitiveness.

Professor Marian Gorynia has also performed numerous professional, social and honorary functions outside the Poznań University of Economics and Business:

- advisor to the Wielkopolska Chamber of Commerce and Industry (1995-1999),
- member of the Committee for Economic Sciences at the Polish Academy of Sciences (PAN) (terms of office: 2003-2006, 2007-2010, 2011-2014, 2014-2017, 2017-2020, since 2020),
- member of the Wielkopolski Committee Monitoring Programmes of Regional Development (2004-2008),
- member of the Scientific Council of PTE (2005-2021),
- member of the Scientific Council of the PAN Institute of Economic Sciences (2007-2010, 2011-2014),
- Chairman of the Chapter of Gold Hipolit award for 2010 and subsequent years,
- member of the Central Commission for Academic Degrees and Titles (2011-2012 and 2017-2020),
- member of the National Enterprise Board (2013-2015),
- member of the Chapter for the competitions run by "Rzeczpospolita" and the Ministry for Economy – Sława Polski, Orły Eksportu, Dobra Firma (2013, 2015),
- Chairman of the Scientific and Programme Board of the Wielkopolska Chamber of Commerce and Industry (2008-2016) and member of the Wielkopolska Chamber of Commerce and Industry (since 2008),
- member of the Chapter for the President of Poland Award for Economy (2011-2015),
- member of the Wielkopolska Council of Thirty (WR30) (2011-2014),
- Chairman of the Conference of Rectors of the Universities of Economics (2012/2013-2015/2016),
- Vice Chairman of the College of Rectors of the City of Poznań (2012-2016),

- Chairman of the Scientific Council of PET (since 2015),
- Board member of the Music Theatre in Poznań and Vice Chairman of the Board (since 2016),
- Deputy Chairman of the Central Commission for Academic Degrees and Titles (2017-2020),
- Deputy Chairman of the Commission for Economic Affairs at the Conference of Rectors of Polish Academic Establishments (2016-2020),
- member of the Commission for the International Cooperation at the Conference of Polish Academic Establishments (2016-2020),
- member of the Presidium of Economic Sciences at PAN (since 2019),
- Vice Chairman of the Council for Scholarly Excellence (since 2019),
- member of the Council for Academic and Scientific Poznań (since 2021),
- Chairman of the Polish Economic Society (PTE) (since 2021),
- corresponding member of PAN in the Department of Humanities and Social Sciences (since 2021),
- member of the Scientific Council in the PAN Institute of Economic Sciences (since 2023).

Professor Gorynia is also a member of policy boards and editorial committees of the following academic publications:

- Editorial Review Board of "Journal of Transnational Management" (since 2001),
- Editorial Board of "International Journal of Institutional Governance" (since 2001),
- Editorial Committee of the journal published by the PAN Institute of Economic Sciences "Studia Ekonomiczne" (since 2002),
- Editorial Committee of "Zeszyty Naukowe PTE" (since 2002),
- Editorial Committee of the series "Raporty CASE" (since 2003),

- Policy Board of the journal "Problemy Zarządzania" – published by the Faculty of Management at Warsaw University (since 2004),
- Editorial Committee of "Gospodarka Narodowa" (since 2009),
- Editorial Committee of "Ekonomista" (since 2010),
- Scientific Council of "Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny" (since 2011),
- Policy Council of "Gospodarka Narodowa" (2006-2008),

as well as a member of the following prestigious professional bodies:

- European International Business Academy (since 1993),
- European International Business Academy (Board Member: 2007-2015),
- International Management Development Association (since 1999),
- Academy of International Business,
- Polish Economic Society (PTE),
- Poznań Society of Friends of Learning,
- Scientific Society for Organisation and Management.

Professor Gorynia has also held the following posts in supervisory boards and others:

- Member of the Investment Council in the Wielkopolski Development Fund (since 2017),
- Member of the Supervisory Board in Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. (since 2009),
- Chairman of the Supervisory Board in Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. (since 2017),
- Member of the Supervisory Board in Trust SA (2007-2020),
- Chairman of the Supervisory Board in the Polish Agency for Enterprise Development (PARP) (2014-2016),
- Member of the Supervisory Board Enea SA Poznań (June 2015-September 2015),

- Member of the Supervisory Board in Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. (2003-2006)
- Vice Chairman of the Supervisory Board in KGHM Polska Miedź SA (August 2001-December 2001).

Professor Marian Gorynia has received many awards and distinctions for his professional achievements, such as:

- 2022 – the Prime Minister award for 2022 – edition XXIX,
- 2021 – Polish Award for Intelligent Development in the category "Scientist of the Future" for the realisation of projects: "International competitiveness of Polish companies in times of prosperity and of the global crisis" (Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie prosperity i globalnego kryzysu gospodarczego), and "Strategies of Polish companies in light of Brexit" (Strategie firm polskich wobec wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej),
- 2021 – award of the Minister for Education and Science for significant achievements in the organisational activity in the 2017-2020 term of office,
- 2019 – Platinum Laurel in the category "Science and Innovativeness" awarded by the Regional Chamber of Commerce in Katowice,
- 2019 – Victoria award of the UEP Student Parliament in the category "The Best", or the Mentor of the Faculty of the International Economy,
- 2018 – Victoria award of the UEP Student Parliament in the category "Jestem Legendą", or the Mentor of the Faculty of the International Economy,
- 2017 – Victoria award of the UEP Student Parliament in the category "Piękny Umysł", or the Mentor of the Faculty of the International Economy,
- 2016 – the Minister for Science and Higher Education (MNiSW) individual award II degree for organisational achievements,

- 2015 – the MNiSW individual award II degree for organisational achievements,
- 2014 – the MNiSW individual award II degree for organisational achievements,
- 2013 – the Vice President of the Council of Ministers, the Minister For Economy, for particular achievements in the pro-export activity,
- 2013 – the MNiSW individual award II degree for organisational achievements,
- 2012 – the MNiSW group award for the book by M. Gorynia and B. Jankowska (science ed.), M. Dzikowska, M. Pietrzykowski, P. Tarka, *Wejście Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw*,
- 2012 – the MNiSW individual award II degree for organisational achievement,
- 2011 – the MNiSW individual award I degree for organisational achievements,
- 2010 – the MNiSW individual award I degree for organisational achievements,
- 2009 – the Professor Edward Lipiński PTE Award for the book *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,
- 2009 – the MNiSW individual award II degree for organisational achievements,
- 2008 – the MNiSW individual award I degree for the book *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,
- 2006 – the MNiSW group award for the book by M. Gorynia (science ed.), M. Bartosik-Purgat, B. Jankowska, R. Owczarzak, *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*,
- 2004 – Award of the PAN Committee of Sciences of Organisation and Management for the scientific editing of the monograph-collective work *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*,
- 2003 – group award of the Minister for National Education and Sport for the book by M. Gorynia (science ed.), *Luka kon-*

kurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej,

- 2001 – the MEN group award for the book by K. Fonfara, M. Gorynia (science ed.), E. Najlepszy, J. Schroeder, *Strategie przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym,*
- 1999 – the Fryderyk Skarbek PAN Award for Economics for the book *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia,*
- 1999 – individual award of the Minister for National Education (MEN) for the book *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia,*
- 1996 – the MEN individual award for the habilitation work *Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja post-socjalistycznej gospodarki polskiej.*

One should also recall here numerous awards, medals and distinctions received by Professor Gorynia:

- 2022 – Gold Medal Verba Docent – Exempla Trahunt, from the Hipolit Cegielski Society,
- 2019 – Honorary Professorship of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn,
- 2019 – the title of Doctor honoris causa of the University of Białystok,
- 2017 – Medal "For Services for the Poznań University of Economics and Business",
- 2016 – Honorary distinction "For Services for Wielkopolskie Voivodeship",
- 2015 – Honorary distinction "For Services for the Development of Poland's Economy",
- 2014 – Medal "Meritorious for Export",
- 2012 – Commemorative Medal of the Voivode of Wielkopolska "Ad Perpetuam Rei Memoriam",
- 2011 – Honorary Statuette of Hipolit and Distinction of "Leader of Organic Work",

- 2009 – Medal of the 30th Anniversary of Reconstitution of the Order of St Stanisław BM For Charitable Activity,
- 2007 – Silver Medal “Labor Omnia Vincit”,
- 2002 – Silver Cross of Merit,
- 1989 – Honorary Medal of the City of Poznań,
- 1980 – the Mikołaj Kopernik Gold Medal “Primus Inter Pares”,
- 1980 – Summa Cum Laude.

Professor Dr hab. Bogusława Drelich-Skulska

LAUDATION

Your Magnificence,
Members of the Senate,
Distinguished Candidate,
Dear Guests,

Today, Wrocław University of Economics and Business is where – yet again in over 75 years of its history – great and important events are taking place. The illustrious community holding the highest academic distinction is being joined by the prominent Polish economist, mentor and educator of the new generation of scholars – Professor Marian Gorynia.

The Board of the Faculty of Economics and Finance appointed me as the supervisor in the procedure of awarding Professor Dr hab. Marian Gorynia the honorary title of Doctor honoris causa. I accepted this role with great joy as the honorary doctorate is a great event for the whole academic community of Wrocław University of Economics and Business, and for myself in particular. The beginnings of the cooperation with Professor Gorynia date back to the early 1990s when, as a young Assistant Professor, I took part in the debates taking place during various academic conferences organised in Wrocław, Poznań and in other cities in Poland. The ability to formulate theoretical, and at the same time also pragmatic arguments, the clarity of communication, constructive criticism combined with respect for the opponents, are the characteristics distinguishing Professor Gorynia, and encourage both the young and the mature participants to passionate and creative discussions. I was

fortunate to find numerous valuable suggestions which have then become signposts in my own academic activity and the management of research teams.

The knowledge and the charismatic way of conducting a discussion, as well as inspiring and motivating to take up various actions, confirm the profound humanism and sensitivity towards others, and also the true greatness of Professor Gorynia. In the words of Mark Twain: "Keep away from people who try to belittle your ambitions. Small people always do that, but the really great make you feel that you, too, can become great."

Many centuries of academic tradition dictate that the achievements of a candidate for the honorary title are to be evaluated by distinguished and competent scientists involved in the field which is the candidate's research domain. In the proceedings linked with this honorary title, the following reviewers were nominated: Professor Dr hab. Adam Lipowski and Professor Dr hab. Andrzej Graczyk. The reading of the opinions provided by both scholars has led to a clear constataion that by awarding Professor Marian Gorynia the title of Doctor honoris causa, the Wrocław academic community is gaining a wise and outstanding member of whom it can be truly proud of.

Professor Marian Gorynia is among those scientists who carefully shape the path of their research development, in order that its outcomes translate into the increased well-being of individuals, and thus also the whole of society. This attitude was best described by Peter Drucker: **It is more important to do the right thing than to do things right.**

The Professor graduated in 1980, with an MA in Economics, and then his dissertation on the factor of organisation in managing a producer's export activity ("Czynnik organizacji w zarządzaniu działalnością eksportową producenta") led to being granted the PhD degree in Economics in 1985. A decade later, in 1995, the

presentation of the doctoral habilitation paper on the theory and policy of regulating economic mesosystems and the transformation of the post-socialist Polish economy (“Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja post-socjalistycznej gospodarki polskiej”) resulted in the title of Doctor hab. in Economics. This was followed in 2000 by the title of Professor of Economic Sciences. During all that time, up to now – as shown from Professor Gorynia’s professional biography – he has been actively involved in the organisational field, performing numerous academic functions on his home ground in the University of Economics in Poznań, and on the national arena.

The Professor’s scientific activity has always been connected with thorough empirical research, which means that his publications provide a well-balanced opinion on economic realities (both national and global) as well as many recommendations for economic policy. This means that Professor Gorynia’s research interests are linked with the areas of management, macro and microeconomic, and more precisely – sectoral economics.

The subjects of the Professor’s research include the following:

- company competitiveness,
- company strategies in international business,
- strategies of foreign investors in Poland,
- expansion of Polish companies into international markets,
- mesoeconomics,
- policy of supporting competitiveness.

In all these research areas, Professor Gorynia has contributed to the development of knowledge on the activity and expansion of companies in international markets.

The great importance of the research results obtained by Professor Dr hab. Marian Gorynia stems from the fact that they concern fundamental problems in the functioning of the

modern world, the internationalisation of company activities, the emergence of a new type of networks in relations in times of globalisation, which – being a dynamic process – impacts on the directions and character of changes taking place in many aspects, including economic, political, social and cultural. In leading towards the global integration of markets, it creates new conditions of their operating for all market entities, whilst its dialectical nature is expressed mainly by the fact that on the one hand it leads to homogenisation, and on the other – to a diversification of behaviour and ways of functioning of market entities. Globalisation has many stages and facets, and thus within the academic and public discourse, also a huge number of both its supporters and opponents.

It is fascinating that a scientist of such prominence is still innovative, and remains a part of the avant-garde, with his every new scientific publication bringing answers to important questions and prompting to ask new ones.

When talking about Professor Marian Gorynia, we think about his numerous important works: "Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja post-socjalistycznej gospodarki polskiej", "Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia", "Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw", "Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu", "Brexit and the Future of the European Union. Firm-Level Perspectives", "Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym: Aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie", "Sprawność innowacyjna filii zagranicznej a jej pozycja w sieci przedsiębiorstwa międzynarodowego: perspektywa filii utworzonych w Polsce".

These are the titles of only some selected publications written and co-authored by Professor Gorynia, which reflect his boundless curiosity about the world, the profound and highest quality

knowledge, seeking the truth and the core of the matters in explaining the regularities and conditions of the multidimensional market processes.

When studying the Professor's rich and multifaceted body of research work comprising over 600 publications, one can certainly state that for many scholars, also those representing other generations, Professor Gorynia has become the point of reference. He is a master against whom one may rebel, whose opinions one may oppose, but eventually one comes back anyway to the fundamental rules which the Professor formulated and wrote down in many of his books. His published and recorded interviews, presentations given at scientific conferences, articles, and monographs describing his reflections, conclusions, and experiences gained when cooperating with his students and, at the same time, successors, in time create a cohesive vision of their author and his contribution to "(...) the development of the theoretical and empirical knowledge regarding business conditions for competitiveness, and the so-called sectoral economics", as described by Professor Adam Lipowski in his review.

I would also like to emphasise the international dimension of Professor Gorynia's attainment in science, which is related to his many scholarships, academic training and participation in seminars abroad. Among the prestigious academic institutions with which the Professor cooperates are Harvard Business School, the Georg August University in Göttingen, Trent University Nottingham, and Buckinghamshire College of Higher Education.

When describing the achievements of Professor Marian Gorynia, one should also mention the numerous important positions held by the Professor, which reflect his positivist attitude to work, meant to bring benefit to others, too. The engagement, respon-

sibility, ethical stance, consistent conduct, and being truthful to oneself – these are only some of the expressions describing the individual characteristics of Professor Gorynia, on which his unique personality is based, and which determine the style of performing his numerous public functions, and confirm the Professor's authority and position as a person deserving absolute trust and respect.

The abovementioned functions include serving as Rector of his *alma mater*, Chair of the Conference of Rectors of Universities of Economics, Deputy Chair of the College of Rectors of the City of Poznań, member and Deputy Chair of the Central Commission for Academic Degrees and Titles, member and Deputy Chair of the Council of Scientific Excellence, President and Chairman of the Polish Economic Society, and also Corresponding Member of the Faculty of Humanities and Social Sciences in PAN, and member of the Scientific Council in the PAN Institute of Economic Sciences. This has been also highlighted in the review presented by Professor Dr hab. Andrzej Graczyk.

The services of Professor Marian Gorynia for the development of economic sciences are many and can be seen in numerous aspects. He is an acknowledged authority in the world of science, who significantly contributed to the development of the theory concerning the practice of company operations in the international competitive environment. Professor Gorynia organised and pioneered undertakings of great importance to the development of the academic life. He is also widely admired for his involvement in the organisation of research and professional activity of Polish economists. Finally, one also has to mention his plentiful and varied services for economic, social and cultural life. All these contributions are noted and confirmed by the support shown in the elections for different bodies and the numerous awards he has received.

It would be worthwhile to refer the quotes taken from the reviews prepared for this procedure to the thought expressed by another scientist, Professor Ludwik Hirszfeld, who said that “one should be optimistic at the start of work, and critical at its end”. Optimism is undoubtedly one of the personal characteristics of Professor Gorynia, and he should be very proud indeed of his achievements and impressive scientific body of work, highly valued at every stage of his academic career.

Professor Marian Gorynia received multiple awards for his scholarly and organisational achievements, among which are those awarded by the Minister of Science and Higher Education, President of the Ministerial Council, Minister of Education and Science, Polish Academy of Sciences (PAN) – the Fryderyk Skarbek Award for Economics, the PAN Committee for Sciences of Organisation and Management, Polish Economic Society, and the Polish Award for Intelligent Development in the category “Scientist of the Future”.

In concluding, I would like to stress that in granting Professor Marian Gorynia the Honorary Doctorate of our University, we welcome among our patrons a person who has been much missed and greatly needed. This is a true honour for us and a cause of great satisfaction. On the occasion of awarding the title of Doctor honoris causa of Wrocław University of Economics and Business, our academic community would like to wish Professor Gorynia all the very best and every success in the future, as well as undertaking further challenges with ever the same creative passion and respect for other people, the characteristics which describe well the Professor Gorynia’s style of work, recalling the words of the Greek historian and geographer Herodotus: “All of life is action and passion, and not to be involved in the actions and passions of your time is to run the risk of not having truly lived”.

Prof. Dr hab. Andrzej Graczyk
Wrocław University of Economics and Business

A review presented for the procedure
of awarding Professor Marian Gorynia
the title of Doctor honoris causa of Wrocław
University of Economics and Business

The formal basis for presenting this review is Resolution no. 14/2023 of the Faculty Board at the Faculty of Economics and Finance dated 18 May 2023, regarding the appointment of reviewers and the supervisor in the procedure of granting the honorary title of Doctor honoris causa of Wrocław University of Economics and Business to Professor Dr hab. Marian Gorynia.

In accordance with Resolution no. R.0000.157.2019 by the Senate of WUEB dated 17 October 2019, regarding the introduction of the Rules of Conduct in matters of awarding the honorary title of Doctor honoris causa of the University, it is stated that the title can be granted to persons with particular merits for the academic, cultural, economic and social life, who are widely respected as authorities, and present an unblemished moral stance. This review describes and evaluates such achievements of Professor Marian Gorynia.

Services for science

Marian Gorynia completed his MA studies in 1980 at the then Academy of Economics in Poznań, later renamed as the Poznań University of Economics and Business, where he continued his professional career. In 1983 he was appointed as Assistant Lecturer in the Institute of international Economic Relations, in 1985 was granted his PhD degree and promoted to Senior

Assistant Lecturer, and in 1986 was nominated as Assistant Professor. Following his doctoral habilitation in economic sciences, in 1998 Marian Gorynia was nominated Associate Professor of the Academy of Economics in Poznań, then in 2000 he was granted the title of Professor of Economic Sciences, and since 2003 has held the full professorship at the Poznań University of Economics and Business.

In general, the scientific interests of Professor Marian Gorynia are focused in two areas. The first concerns microeconomic problems regarding the theoretical and practical aspects of a company's internationalisation, with research and publications centred on theory of enterprise, competitiveness of companies, strategies of foreign expansion of companies, expansion of Polish enterprises into foreign markets, and in particular on foreign direct investment.

The other area of research interests covers the macro and meso-economic problems of the internationalisation of the domestic economy as a whole, and its individual industries and sectors. It also deals with the issues related to the positioning of the Polish economy within the global and EU economy, and shaping the policy of foreign economic cooperation, as well as the policy of supporting competitiveness.

The professional activity of Professor Gorynia contributed to the development of scientific research and research cooperation, and also bore fruit in the form of numerous publications and aided development of the sphere of regulation and practice in the functioning of international business relations. These merits can be pointed to in a few fields of knowledge.

Research on microeconomic aspects of the functioning of companies in the international arena led to gaining the PhD title (1985). The continuation of this research on company level resulted in writing a professorial book (1998) and obtaining and

realising a KBN grant dedicated to the matter of the competition gap in the relations of Polish companies with their European competitors in light of Poland's accession to the EU (2002). The publication of the results of this research brought a significant internationalisation of the Professor's scientific cooperation, especially in the form of conference participation linked with the European Academy of International Business, the Academy of International Business and the International Management Development Association, which in turn resulted in prestigious publications.

This resulted in the further research on the potential and the actual implemented strategies of Polish companies faced with competition from foreign investors in the Polish market (2005). This allowed to formulate recommendations for the conducted economic policy. The results of the research project dedicated to the impact of clusters on the internationalisation of companies had an innovative character, and apart from identifying the mechanisms of such an impact also formulated a set of recommendations both for companies and for economic policy in general.

Within the strand of matters of a macroeconomic character, Professor Marian Gorynia and his research team conducted empirical studies, performed theoretical analysis and practical verification of the potential consequences of Poland joining the euro zone (M. Gorynia, B. Jankowska (ed.), 2013, *The Influence of Poland's Accession to the EURO ZONE on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin), as part of the MNiSW grant ("Wpływ przystąpienia Polski do strefy euro na międzynarodową konkurencyjność i internacjonalizację polskich przedsiębiorstw") realised in 2009-2010.

Another important phase in the development of the scientific activity of Professor Gorynia was the realisation of the project

examining the international competitiveness of Polish companies in times of prosperity and the global economic crisis, financed by the National Science Centre (NCN) in the OPUS 4 competition in 2013-2015. The result was a diagnosis of changes in the competitiveness potential of Polish companies and outlining micro and macroeconomic recommendations aimed at a systemic increase in the competitiveness of Polish companies.

The research conducted by Professor Gorynia together with his team of researchers on the concept of the development path for investment is another important aspect. This refers to the positioning of the Polish economy on this path compared to other countries transforming their economy. Special attention was paid to shaping relations between the incoming and outgoing FDI, additionally including the industry/sector and geographic cross-section. The research results were published in over a dozen publications in prestigious international journals (e.g. *International Business Review*, *Eurasian Geography and Economics*, *Post-Communist Economies*).

Combining the indicated directions of research allows to create a holistic picture of the engagement of the Polish economy in international cooperation, whilst also prompts posing relevant questions mapping out further research areas. The fundamental subject of the research concerns the conditions of achieving success in the international markets, particularly during the periods of economic crises.

Professor Dr hab. Marian Gorynia actively participates in developing the methodology of economic sciences, and was the originator and chief organiser of the conference dedicated to the evolution of economic sciences. His approach also manifests philosophical realism and systemism in relation to the accepted ontological, epistemological and also methodological assumptions.

The Professor's services for the world of science are also reflected in his publications. He is the author and co-author of 27 scientific monographs, of over 100 chapters in such monographs and around 300 scientific articles. Professor Gorynia's publications meet with great interest on the part of the international academic community; according to Google Scholar, the number of citations exceeded 5200, and the h-index is 37.

Professor Marian Gorynia received numerous important awards for his publications:

- 2012 – a group award of the Minister for Science and Higher Education (MNiSW) for M. Gorynia and B. Jankowska (ed.), M. Dzikowska, M. Pietrzykowski, P. Tarka, *Wejście Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw*,
- 2009 – the Professor Edward Lipiński Award of the Polish Economic Society (PTE) for his book *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,
- 2008 – the MNiSW individual award grade I for the book *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*,
- 2006 – the MNiSW group award for M. Gorynia (ed.), M. Bartosik-Purgat, B. Jankowska, R. Owczarzak, *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*,
- 2004 – award of the Committee of Sciences of Organisation and Management at the Polish Academy of Sciences (PAN) for the scientific editorship of the monograph – collected work entitled *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*,
- 2003 – group award of the Minister for National Education and Sport (MNEiS) for the book *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*,
- 2001 – group award of the MNEiS for the book by K. Fonfara, M. Gorynia (ed.), E. Najlepszy, J. Schroeder, *Strategie przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym*,

- 1999 – the Fryderyk Skarbek PAN group award for the book *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia*,
- 1999 – the MNEiS individual for the book *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia*,
- 1996 – the MNEiS individual award for the doctoral hab. publication *Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja postsocjalistycznej gospodarki polskiej*.

Professor Marian Gorynia participated in 13 research projects financed by the following institutions: Committee for Scientific Research (KBN), Ministry of Science and Informatisation (MNiI), MNiSW, NCN, realised under his scientific guidance and/or his participation. He took part ten times in academic training, consultation visits and residences in academic centres abroad. A special appreciation for Professor's attainment was the 2022 Prime Minister's award – edition XXIX, in connection with his scientific success in 2021, namely eight publications of his work (three of which published by Routledge). The research on which they were based were realised as part of two projects financed by the National Science Centre (NCN), in which Professor Gorynia collaborated with other scholars in different cross-institutional configurations, also including international partners.

Professor Marian Gorynia is a member of editorial boards and scientific and policy councils in many prestigious academic journals:

- “Journal of Transnational Management” (since 2001),
- “International Journal of Institutional Governance” (since 2001),
- Journal published by the Institute of Economic Sciences at the Polish Academy of Science (PAN), “Studia Ekonomiczne” (since 2002),
- “Zeszyty Naukowe PTE” (since 2002),

- Editorial series "Raporty CASE" (since 2003),
- Policy Council of the journal "Problemy Zarządzania" – Faculty of Management at Warsaw University (since 2004),
- "Gospodarka Narodowa" (since 2009),
- "Ekonomista" (since 2010),
- Scientific Council of the "Internet Antimonopoly and Regulatory Quarterly" (since 2011),
- Policy Council of "Gospodarka Narodowa" (2006-2008).

One should also point out the Professor's notable activity in the area of popularising science, in particular several dozen regular columns written for newspapers (e.g. "Rzeczpospolita" and "Dziennik Gazeta Prawna"), which were then collected and published in book form.

Professor Gorynia is also active in performing numerous functions in the area of science. In the period 1999-2002 he was Deputy Dean at the Faculty of Management in the Poznań University of Economics and Business, followed by two terms of office in 2002-2008 as Vice Rector for Science and Foreign Cooperation, and in 2008-2016 was elected Rector of the Poznań University of Economics and Business.

Moreover, Professor Gorynia has held various posts and still continues to perform outside his alma mater, a variety of professional, honorary and public roles, among which are the following:

- Member of the Economic Sciences Committee in the Polish Academy of Science (PAN), during the terms of office: 2003-2006, 2007-2010, 2011-2014, 2014-2017, 2017-2020, and since 2020,
- Member of the Scientific Council at the Polish Economic Society (PTE) (2005-2021),
- Member of the Scientific Council at the Institute of Economic Sciences of PAN (2007-2010, 2011-2014),

- Member of the Central Commission for Academic Degrees and Titles (2011-2012 and 2017-2020),
- Chairman of the Scientific Council of PTE (since 2015),
- Vice Chairman of the Central Commission for Academic Degrees and Titles (2017-2020),
- Vice Chairman of the Commission for Economic Matters at the Conference of Rectors of Polish Academic Establishments (2016-2020),
- Member of the Commission for International Cooperation at the Conference of Rectors of Polish Academic Establishments (2016-2020),
- Chairman of the Conference of Rectors of Universities of Economics (2012/2013-2015/2016),
- Vice Chairman of the Council of Rectors of the City of Poznań (2012-2016),
- Vice Chairman of the Commission for Economic Affairs at the Conference of Rectors of Polish Academic Establishments (2016-2020),
- Member of the Presidium of the Committee for Economic Sciences in PAN (since 2019),
- Vice Chairman of the Council for Scientific Excellence (since 2019),
- Member of the Academic and Science Council of Poznań (since 2021),
- Corresponding Member of PAN in the Dept. I of Humanities and Social Sciences (since 2021).

The posts held by Professor Gorynia are mainly of an elective character, and the nominations and working in such positions for longer periods of time are the expression of high esteem for his academic and organisational competencies. This also confirms that Professor Marian Gorynia is an authority in the aspects of organising, conducting, monitoring and evaluation of scientific research.

The Professor's merits for academic life are also confirmed by numerous awards he received. For his organisational activities in the field of science he was a winner of eight awards by the Minister for Science and Higher Education, and in particular the 2021 Ministerial Award for the exceptional achievements in the organisational activity during the 2017-2020 term of office.

The merits of Professor Gorynia are also linked with his collaboration with Wroclaw University of Economics and Business. Practically from the start of his academic career, Professor Gorynia has been collaborating with WUEB scholars, both in terms of joint research and scientific publications, as well as organisational activity, as well as chaired doctoral habilitation commissions in five proceedings carried out at WUEB, and provided reviews in PhD procedures.

In conclusion, it should be stated that the activity of Professor Marian Gorynia has a wide scope, while his scientific research demonstrates the continued expansion of the research area and continuous perfecting of his scholarly skills and theoretical reflection.

Services for economic, social and cultural life

Professor Marian Gorynia performed and continues to carry out many different professional, honorary and public functions, such as:

- Advisor to the Chamber of Commerce and Industry of the Wielkopolski Region (1995-1999),
- Member of the Committee Monitoring Programmes of Regional Development (2004-2008),
- Chairman of the Council of the Gold Hipolit award for 2010 and subsequent years,
- Member of the National Enterprise Board (2013-2015),

- Member of the Council in the competition run by "Rzeczpospolita" and the Ministry for Economy – Sława Polski, Orły Eksportu, Dobra Firma (2013, 2015),
- Chairman of the Science and Policy Council of the Chamber of Commerce and Industry of the Wielkopolski Region (2008-2016) and Council Member (since 2008),
- Member of the Council for the President of Poland Award for Economy (2011-2015),
- Member of the Wielkopolska Rada Trzydziestu (2011-2014),
- Board member in the Music Theatre in Poznań and Deputy Chair of the Board (since 2016),
- Member of the Academic and Science Council of Poznań (since 2021),
- Chairman of the Polish Economic Society (PTE) (2021-2026).

The high esteem for Professor Gorynia's services in the fields of economic, social and cultural life is reflected in his numerous awards:

- 2021 – Polish Award for Intelligent Development in the category: "Scientist of the Future" for the realisation of the projects: "International competitiveness of Polish companies in times of prosperity and the global economic crisis", "Strategies of Polish companies in light of Brexit",
- 2019 – Platinum Laurel for the category "Science and Innovativeness" – distinction awarded by the Regional Chamber of Commerce in Katowice,
- 2017 – Medal "For Services to Poznań University of Economics and Business",
- 2016 – Honorary award "For Services to the Wielkopolskie Voivodeship",
- 2015 – Honorary award "For Services for the Development of Poland's Economy",
- 2014 – Medal "Meritorious for Export",

- 2013 – award of the Vice President of the Council of Ministers, Minister for Economy for special achievements in the pro-export activity,
- 2012 – Commemorative medal of the Voivode of the Wielkopolska Region, *Ad Perpetuam Rei Memoriam*,
- 2011 – Statuette of Honorary Hipolit and the title of “Leader of Organic Work”,
- 2009 – Medal of the 30th Anniversary of the Reconstitution of the Order of St Stanisław BM for Charity Work,
- 2007 – Silver Medal “*Labor Omnia Vincit*”,
- 2002 – Silver Cross of Merit,
- 1989 – Honorary Medal of the City of Poznań.

Conclusion

The merits of Professor Marian Gorynia in the development of economic sciences are many and present numerous aspects. As a renowned scholarly authority he greatly contributed to the development of both the theory and practice of company operations in the international competitive environment. Professor Gorynia organises and pioneers undertakings which are of great value to the development of academic life. He is greatly admired for his commitment to the organisation of scientific and professional activities of Polish economists, and has made an important and varied contribution to the economic, social and cultural life of Poland. All these activities are further confirmed by the support Professor Gorynia enjoys in elections to various institutional bodies and numerous awards he received.

The above merits, as well as the continuous cooperation with the academic staff and sections of WUEB certainly justify the motion to award Professor Marian Gorynia with the honorary title of Doctor honoris causa of Wrocław University of Economics and Business.

Prof. Dr hab. Adam Lipowski
Adam Mickiewicz University, Poznań

Review of the achievements and merits
of Professor Dr hab. Marian Gorynia
for the purposes of the procedure of awarding
the honorary title of Doctor honoris causa of
Wroclaw University of Economics
and Business

In accordance with the resolution of the Senate of WUEB dated 17 October 2019, “the honorary title of Doctor honoris causa may be awarded to persons who made a particularly valuable contribution to the academic, social, cultural, economic and social life, who are generally respected authorities and present an unblemished ethical stance”.

The task of the reviewer is to evaluate the achievements and merits of Professor Marian Gorynia based on the following criteria, and therefore this approach should be used to describe the Professor’s attainments in his academic, scientific, didactic, organisational and professional activities.

Academic achievements –
career and performed functions

Professor Marian Gorynia is a graduate of Poznań University of Economics and Business where he gained his MA degree in 1980 and continued his academic career. In 1985 he was granted his PhD, and in 1998 the title of Doctor habilitatus of Economic Sciences, followed by his nomination as Associate Professor of the then Academy of Economics in Poznań. In 2000 he was

awarded the title of Professor of Economic Sciences, and since 2003 has been holding the tenure of Professor of Economics at his alma mater (renamed in 2008 as Poznań University of Economics and Business).

Professor Gorynia expanded his knowledge of economic sciences during his numerous academic placements, consultation visits and study stays in European academic centres, namely: University of Lyon (Lyon III) in France (1987), Buckinghamshire College of Higher Education and Nottingham Trent University in the UK (1990, 1991-1992), University of Social Sciences in Toulouse, France (1991), business colleges in Barcelona and Lisbon (1992), Institut de Gestion des Entreprises in Rennes (1997), and the Georg August University in Göttingen (1997, 1998, 1999). At the same time, the many periods of academic training and placements abroad confirm that Professor Gorynia has achieved a high scholarly prestige in the international academic centres at a relatively early stage of his career.

In his *alma mater* in Poznań, Profesor Gorynia held important academic positions. He was a member of the Senate of the Academy of Economics in Poznań (1999-2019), from 1999 to 2002 he was Vice Dean in the Faculty of Management. In the period 2002-2008 he served two terms of office as Vice Rector for Foreign Cooperation, and from 2008 to 2016 held the office of Rector of Poznań University of Economics and Business.

Research accomplishments

Professor Gorynia's research activity, spanning the period 1985-2022, produced an extensive and relevant academic accomplishments, which includes authorship and co-authorship of over 400 publications (27 scientific monographs, nearly 300 articles, and more than 100 chapters in various monographs), as well as 45 scientific reviews. One should also add the scientific

editorship of 16 monographs and 13 research projects (financed by institutions such as the Commission for Banking Supervision (KNB), Ministry for Science and Informatisation (MNiI), Ministry for Science and Higher Education (MNiSW), National Science Centre (NCN)) realised in 1988-2018 under the scientific guidance and/or with Professor Gorynia's participation.

The scope of the research encompasses a wide range of micro-economic matters in the following areas:

- company competitiveness,
- strategies of companies in international business,
- strategies of foreign investors in Poland,
- expansion of Polish companies in the international market,
- mesoeconomics,
- policy of supporting competitiveness.

A particular academic attainment of Professor Gorynia in the abovementioned fields is his contribution to the theoretical and empirical knowledge concerning business conditions of company competitiveness and the so-called sector economics. The sum of indices citing Professor Gorynia in general (*Google Scholar*) show the following results: citations – 5113, h-index – 36, 10-index – 97.

The following monographs should be mentioned here, above all: M. Gorynia, 2021, *Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym. Aspekty ekonomiczne, finansowe i menadżerskie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN; M. Gorynia, B. Jankowska, 2008, *Klasy i międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja przedsiębiorstwa*, Warszawa: Difin; M. Gorynia, 2007, *Strategia zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*, Warszawa: PWE.

Professor Gorynia enjoys the status of a prominent scientific authority in these fields, reflected by the numerous awards he received: the Prime Minister Award for 2022 – edition XXIX; Polish Award for Intelligent Development in the category: "Scientist of

the Future” for the realisation of projects on the international competitiveness of Polish companies in times of prosperity and the global economic crisis, and the strategies of Polish companies in light of Brexit (2021); group award of the Minister for Science and Higher Education for the book by M. Gorynia and B. Jankowska (ed.), M. Dzikowska, M. Pietrzykowski, P. Tarka, *Wejście Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw* (2012); the Edward Lipiński PTE Award for the book *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw* (2009); individual award grade I by the Minister for Science and Higher Education for the book *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw* (2008); the Fryderyk Skarbek PAN Award in Economics for the book *Zachowanie przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia* (1999); individual award by the Minister for National Education for the book *Zachowania przedsiębiorstwa w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia* (1999); individual award by the Minister for National Education for the doctoral habilitation thesis *Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja postsocjalistycznej gospodarki polskiej* (1996).

It should be emphasised here that Professor Gorynia’s scientific research activity has included many years of cooperation with the academic staff of Wrocław University of Economics and Business, involving both research and scientific publications.

A confirmation of the high standing of Professor’s scientific attainment within the academic community is the title of Corresponding Member of the Polish Academy of Science (PAN) at the Faculty of Humanities and Social Sciences (2021), being elected as member of the Presidium of the Economic Sciences Committee of PAN (since 2019), as well as reviews of research achievements by eight professors (including three from abroad) and the laudation dedicated to one of the professors.

Didactic achievements

Professor Marian Gorynia has been and continues to be involved in his home university in a wide-ranging didactic activity dedicated to educational and academic development of young scholars, and was a scientific supervisor for 15 PhD dissertations, mentor in around 15 doctoral habilitation proceedings and 10 professorships. From the PhD candidates supervised by Professor Gorynia, two later obtained the title of Professor, and five of Dr habilitatus. Note that Professor chaired five habilitation proceedings conducted in WUEB, as well as being the author of nearly 50 PhD reviews (including also WUEB), over 30 reviews in habilitation proceedings and procedures, and more than 20 reviews in the professorship procedures.

Organisational activity

Professor Gorynia is Editor-in-Chief of “*Ekonomista*”, and a member of the Editorial Board of “*Gospodarka Narodowa*”, and of the Policy Council of the journal “*Problemy Zarządzania*” (published by the Faculty of Management at Warsaw University), as well as of the editorial committees of foreign publications: “*Journal of Transnational Management*”, and “*International Journal of Institutional Governance*”.

Professor Gorynia is a member of the following organisations: the Polish Economic Society (PTE), Poznań Society of Friends of Learning, Scientific Society for Organisation and Management, Academy of International Business, European International Business Academy, and also of the International Management Development Association.

Moreover, Professor Gorynia combines several of his professional functions with social and honorary ones as a member of the Scientific Council in the Polish Economic Society (2005-2021);

member of the Scientific Council of the Polish Academy of Sciences (PAN) at the Institute of Economic Sciences (2007-2010, 2011-2014); Chairman of the Chapter of the Gold Hipolit award for 2010 and the subsequent years; member of the Central Commission for Academic Degrees and Titles (2011-2012 and 2017-2020); Vice Chairman of the Council of Rectors of Polish Universities of Economics (2012-2013, 2015-2016); Chairman of the PTE Science Council (since 2015); Vice Chairman of the Central Commission for Academic Degrees and Titles (2017-2020); Vice Chairman of the Commission for Economic Affairs at the Conference of Rectors of the Polish Academic Establishments 2016-2020); member of the Commission for International Cooperation of Rectors of Polish Academic Establishments (2016-2020); Chairman at the Conference of Rectors of Universities of Economics (2012-2013, 2015-2016); joint chairmanship of the Council for Scientific Excellence (since 2019); Chairman of the Polish Economic Society (2021-2026); member of the National Enterprise Board (2013-2015); member of the Council in the competitions organised by "Rzeczpospolita" and the Ministry for Economy – Sława Polski, Orły Eksportu, Dobra Firma (2013, 2015); Chairman of the Science and Policy Council in the Wielkopolska Chamber of Commerce and Industry (2008-2016); member of the Science and Policy Council in the Wielkopolska Chamber of Commerce and Industry (since 2008); member of the Council for the Business Award of the President of Poland (2011--2015); joint chairmanship of the Council of Rectors of the City of Poznań (2012-2016); board member of the Music Theatre in Poznań (since 2016); joint chairmanship of the Board of the Music Theatre in Poznań (since 2016).

Professor Gorynia's organisational attainment is highly valued as reflected by the numerous awards and distinctions he received: in 2021, the MNiEN (Ministry for Science and National Education) for the organisational achievements in the term of office 2017-2020; the MNiSW (Ministry for Science and Higher

Education) individual awards II degree for the organisational achievements (2009, 2013, 2014, 2015, 2016); the MNiSW individual awards I degree (2010, 2011); the award of Deputy Chair of the Council of Ministers, Minister for Economy, for the special achievement in the pro-export activity (2013). To these were also added others: the gold medal Verba Docent – Exempla Trahunt, from the Hipolit Cegielski Society (2022); Medal “For Services for the University of Economics in Poznań” (2017); Honorary award “For Services for the Wielkopolskie Voivodeship” (2016); Honorary award “For Services to Development of Polish Economy” (2015); Medal “Meritorious for Export” (2014); Commemorative Medal of Voivode of Wielkopolska Ad Perpetuam Rei Memoriam (2012); Statuette of Honorary Hipolit and Distinction “Leader of Organic Work” (2011); Medal of the 30th Anniversary of the Reconstitution of the Order of St Stanisław BM for Charity (2009); Silver Medal “Labor Omnia Vincit” (2007); Silver Cross of Merit (2002); Honorary Award of the City of Poznań (1989); the Mikołaj Kopernik gold award “Primus Inter Pares” (1980); Summa Cum Laude (1980).

Professional achievements

Professor Marian Gorynia has performed numerous functions within supervisory boards and others, acting as: Vice Chairman of the Investment Council in the Wielkopolska Development Fund (since 2017); member of the Supervisory Board of the Poznań International Trade Fair Ltd. (since June 2009); member of Trust SA (since November 2007); Chairman of the Supervisory Board of the Polish Agency for Enterprise Development (2014-2016); Vice Chairman of the Polish Agency for Enterprise Development (2016-2019); member of Enea SA Poznań (June 2015-September 2015); Vice Chairman of the Supervisory Board KGHM Polska Miedź SA (August 2001-December 2001).

Summary

It should be stressed that achievements of Professor Marian Gorynia in different areas of his academic and professional activity were highly appraised by the University of Białystok, which in 2019 awarded him the title of Doctor honoris causa, and also in the same year, by the University of Warmia and Mazury granting him Honorary Professorship.

Summing up, it can be stated that the attainments and merits of Professor Gorynia in scientific, economic, cultural and social fields, including his continuous collaboration with academic staff and scientific sections in Wrocław University of Economics and Business, correspond with the criteria set in the resolution of the Senate of WUEB, dated 17 October 2019, in terms of the requirements concerning a person which is to be granted the highest academic distinction, i.e. the honorary title of Doctor honoris causa. Therefore I offer my complete support for the motion of awarding this title to Professor Marian Gorynia.

Multinationals as drivers of effectiveness and globalisation – friends or foes?

The subject of this lecture is a reflection on the role of international enterprises in economic activity. They are a particular kind of company whose business operations transcend the borders of countries and continents. Therefore, it is accepted that companies involved in international business operations in the form of foreign direct investment (FDI) are defined as multinational companies (MCs). A company is a fundamental institutional solution serving to conduct business in a market economy, in which key importance is given to building the welfare and well-being of society, expressed in satisfying people's needs according to the ranking/hierarchy of their preferences. One of the clearest manifestations of prosperity is consumption, however in order that it exists and grows it is necessary to conduct production and distribution activities – in other words, to enable people to consume, first the goods/services have to be produced and then delivered/performed, and this is carried out by companies.

Both in the actual economic reality and in economic sciences studied in a purposeful and methodical way, the point is that satisfying human needs should be conducted in the most effective way possible. The effectiveness of the production and distribution processes, and also of consumption processes depends to a large degree on the way companies operate. In considering the entire world's/global economy, the role played by companies operating in the international space is difficult to overestimate, however one should be aware that their activity, apart from having the function of an instrument ensuring effectiveness, is also subject

to various weaknesses, errors, and distortions, which combined, may cause effectiveness to be pushed back among the priorities of their activity – hence, the appearance of the phrase “friends or foes?” in the title of this paper. Therefore, one needs to answer the question about the conditions in which companies become drivers, defenders and propagators of effectiveness. One should also draw attention to situations when companies abandon the principles of the properly interpreted effectiveness, thus becoming enemies of society’s welfare. Individual parts of the presentation elaborate on the indicated issues.

1. Effectiveness as the essence of economic science. Is effectiveness good or bad?

As was already noted, the essence of economic activity is creating goods and services which serve to satisfy human needs. Not all needs are possible to satisfy in this way but most certainly the needs of an economic nature constitute an important part of each individual’s functioning. Looking at this matter from a historical perspective, it can be easily observed that over the centuries different socio-economic formations have emerged, whose effectiveness and efficiency in satisfying human needs are greatly varied. The primitive (primaeval) community, slavery, feudalism, capitalism, socialism and communism were all socio-economic systems characterised by their varied ability to satisfy human needs. Capitalism, or rather a capitalist market economy, is a system which successfully passed the historical test of its capacity for the effective and efficient creation of people’s welfare. However, it is not an ideal system, and is marked by a variety of weaknesses such as market failure, the negative impact on the natural environment and climate, unemployment, social inequality and exclusion, etc.

The pre-eminence of capitalism over other systems stems from its ability to act effectively. This effectiveness in the conditions

of dwindling resources means obtaining the desired results with the use of the least possible means, or attaining the best results using the available pool of resources. Hence, it is assumed that economic sciences, and in particular economics itself, deal with the effective allocation of resources (Robbins, 1932). Effectiveness understood in this way is both desirable and useful because it reduces the cost of living and allows for the better satisfaction of needs with the limited resources at our disposal (Skidelsky, 2020). Thus effectiveness means a higher level of welfare. Yet, the cited author pointed out that effectiveness is becoming in a certain sense *passé*. In his opinion, over the last few decades we have been dealing with a situation which he described as follows: "(...) since 1982 there has been a dramatic drop in the use of such terms as »effectiveness« and »efficiency«, rapidly replaced by »resilience« and »durability« as well as »sustainability«. There is more mention of sustainability of economic activity, i.e. its resilience to turbulences. Economists preoccupied just with effectiveness have been left out far beyond the curve of culture". However, it does not appear sensible to contradict the abovementioned terms placing them in a mutual opposition. In fact, long-term effectiveness and efficiency have always been correlated with resilience, durability and sustainability. Another point is that in business practice effectiveness often was not studied in an appropriate time horizon, which in no way should lead to the conclusion that effectiveness is obsolete. Effectiveness becomes outdated when it is interpreted *ad hoc*, on an interim basis, in a shallow and one-dimensional way, whereas when understood in a comprehensive, long-term and multidimensional way it never loses its pertinence, as this would go against the interests of our civilisation. One could almost be tempted to state that it is exactly that comprehensive interpretation of effectiveness which constitutes strong foundations of the concepts being developed in modern economics, such as global rationality, economics of moderation and common good.

Thus in answering the question of whether effectiveness is good or bad it should be stressed that the holistically treated effectiveness *de facto* means the principle of rational management. It would be difficult for an economist to question this principle treated in economic sciences as its constituting foundation, yet one should also be aware that in using the category of effectiveness one comes across numerous pitfalls which, however, can be omitted or overcome, aiming at perfecting the postulate which is treated as a guiding light in economics. Therefore, effectiveness as such is not something negative, but making a 'fetish' out of its distorted version may result in many negative consequences. This allows us to state that effectiveness is important because it constitutes an unquestionable basis for constructing welfare, yet without some restricting conditions it can lead to certain distortions.

2. Globalisation and multinational companies

As was already mentioned, a capitalist market economy constitutes a socio-economic system which has been relatively successful in satisfying human needs. This system has been developing for over two centuries, going through many phases, and has now evolved into numerous versions of capitalism. Globalisation, in turn, is not an entirely new process, although it is usually associated with a modern stage in the development of a market economy. The essence of globalisation is the internationalisation of the process aimed at the achievement of an ever higher effectiveness. This is actually the role of multinational companies (MCs), whose mission is the effective production and distribution of goods and services on an international scale intended to satisfy the needs of the entire population.

In order to systemise this discourse, one should point out a few fundamental characteristics of globalisation (Gorynia, 2019). One should also highlight the primary, initial character of the concept of internationalisation, which in relation to economy means

cooperation with other countries, taking on various forms, whilst globalisation ('mondialisation') in terms of economics represents a particular case of internationalisation, distinguished by the following features:

- essentially, globalisation is a logical consequence of the development of the market economy so far, and a natural stage of its evolution – in other words it is immanent, inevitable;
- intensity, universality, uniformity, unification, and standardisation of activities on a global scale are among the fundamental attributes of actions by stakeholders of globalisation;
- globalisation constitutes a higher (the highest?) stage of internationalisation;
- the most important aspects of globalisation are: international trade (export, import), FDI, international financial (capital) markets; a particular role in supporting processes of globalisation is played by IT and the Internet.

Just as a company as such is a specific institution of a market economy, a multinational company (MC) is a particular enterprise in the processes of globalisation (Wolf, 2014). The role of a company in a market economy mainly comprises: producing goods and services, creating added value, providing employment, contributing to economic growth, participating in the processes of competition stimulating effectiveness of business activity, influencing technological development and growth of innovation, paying taxes, and undertaking a variety of actions in terms of corporate business responsibility. The catalogue of functions performed by MCs is identical, the difference being in the fact that they are carried out beyond the boundaries of countries and continents, usually in conditions of a strong differentiation in the market, economic, cultural, legal and other conditions.

Every company participating in international business cooperation follows its own objectives which express the interests of

the community of its stakeholders. The realisation of these aims is subject to certain priorities which result from the ownership structure, diverse cultural conditions, as well as laws functioning in its country of origin, international regulations, and finally the legislature of the country where business operations are carried out. The combination of these circumstances means that an evaluation from the viewpoint of society, of whether the conduct of a given corporation is positive or negative, is not simple. Such an evaluation is based on multiple criteria, and thus it is worth considering which of them are taken into consideration in different theories regarding MCs, and what are the resulting conclusions.

One should also consider the significance of the examined category of enterprises in the sphere of international economy, and in economic cooperation with other countries, both on a global and domestic (Polish) scale¹. Forsgren (2017, p. 5) stated that at the end of the 1960s there were around 7000 multinational companies registered worldwide, while in the early 1990s there were as many as 37 000, with 170 000 branches abroad. In 2005 the number of multinationals was around 70 000, with nearly 680 000 foreign branches.

3. Multinational companies – basic theories and ways of interpreting the essence of an MC

In this section the author would like to refer to the results of the analysis conducted in his *opus magnum* – a fundamental study on the foreign expansion of companies (*Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym: Aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie* (Gorynia, 2021)). In Chapter 2 (*Przegląd koncepcji teoretycznych Przedsiębiorstwa Międzynarodowego (PM) z perspektywy historycznej*), which is a review of the theoretical concepts of MC from the historical perspective, the author applied an unconventional

¹ The study used fragments from (Gorynia, 2021, chapter 1).

approach, not limited merely to a presentation of the current state of research, but also providing a broad reference to the historical approach. The chapter is a review of typologies and classifications of the MC concept, found in the major studies on international business generally considered as highly relevant. For this purpose the author mostly referred to the following publications, including their later editions: Pitelis, Sugden, eds. (1991 and 2000); Ietto-Gillies (2005, 2011 and 2019); Forsgren (2008, 2013 and 2017); Casson (2018).

Out of the unusually extensive literature on the subject of the theoretical basis of interpreting the essence of a multinational company, it is worth highlighting the study by Forsgren (2008, 2013, 2017), which includes six concepts of MCs, which he describes as *tales*:

- 1) *the dominating multinational – a tale of market power,*
- 2) *the coordinating multinational – a tale of cost efficiency,*
- 3) *the knowing multinational – a tale of value creation,*
- 4) *the designing multinational – a tale of strategic fit,*
- 5) *the networking multinational – a tale of business relationships,*
- 6) *the politicising multinational – a tale of legitimacy and power.*

It should be noted that the usefulness of these concepts from the viewpoint discussed in this paper, i.e. the role of a multinational in building effectiveness and social welfare, is varied. Therefore, the author addressed here in more detail the concepts which take a unanimous stance on this issue.

The concept of a dominating MC outlined by Hymer (1976) is considered to be the first mature concept of a multinational treated as a powerful organisation with a strong hierarchy, which conquers the world by implementing the strategy of combat against actual and potential rivals, based on its market power. Hymer's approach is dominated by the perspective of market

weaknesses, which can have various causes, and result from the internal factors related to a multinational (e.g. advantages connected with possessing specific resources), as well as those external. The core concept here is the monopolist advantage or an advantage specific to the company carrying out international expansion. However, Hymer did not analyse these advantages, and this was carried out later by his successors who greatly leaned on his theories.

The second approach to MC from the viewpoint of cost-effectiveness discussed here, using the theory of internalisation, is focused on the processes taking place inside the company, above all the coordination of actions on the international scale. The theory of internalisation (Buckley, 2014) is based on two initial assumptions – first, that a company is an economic agent exploiting resources, in particular those based on knowledge, with the thought of making a profit; second, that running a business means coordinating interdependent activities, and this is the role of a company, whilst the essence of a multinational centres on coordination but on an international scale. This concept of internalisation is close to the theory of transaction costs (TC), in which the leading role is played by similar categories, such as uncertainty and small-numbers bargaining, limited rationality, opportunism and specificity of resources (Williamson, 1975). The listed elements contribute to the high TC on the market, therefore the TC theory provides the prediction that an increase in these costs will then lead to a situation where the market is replaced by a hierarchy, i.e. a company.

The third group of MC concepts is the tale of the knowing multinational – where the adjective refers to creating value, and in this approach an organisation is an entity able to create value. The two previous concepts of MCs implied that they perceive the role of advantages specific to the company, in particular those based on knowledge. However, in either case, no analyses were conducted

as to what these advantages are, how they are created and why the company-specific advantages emerge. It was observed that these advantages are related to having certain resources, which in general can be described as tangible and intangible, and that such resources are not always transferable without a significant reduction in their value resulting from the transfer.

The next, fourth, concept of MC as the designing multinational emphasises relations between the company and its environment, in particular the impact of the environment on the organisation. Taking into consideration the aspect of environment is also a characteristic of the fifth and sixth concept of MC. Their common feature is the acknowledgement that understanding MCs is possible only when one considers characteristics of their environment. The strategic fit theory differs from those discussed earlier in that it is more concerned with the fit between the MC and its environment. Thus, it can be stated that this approach is characterised by the emphasis on the need to fit the company strategy to its environment, hence the way a company is managed should be a result of this fit. A good fit leads to effectiveness, a bad one has the opposite effect. In the long term only these companies can survive where there is a mutual fit with their environment.

The next concept, namely the networking multinational, also draws attention to its relations with the environment but, unlike the preceding concept in which it is assumed that an MC can adapt to its environment aiming at a higher effectiveness, in this case it is rather assumed that such an organisation is a place of conflict and clashing interests, and the impact of its environment does not translate into the interests of different components of the company and the resources it has at its disposal in the processes of internal bargaining. From this perspective, the relations between an MC and its environment are considered from the viewpoint of its relations with the individual actors in the environment.

The last of these theories deals with the politicising multinational. As opposed to the concept of the networking MC, in this case the company's environment does not consist in only business networks but also includes institutions, laws, etc. These aspects are included and shown in the theory of institutionalisation (Forsgren, 2017, p. 132), which has three distinguishing characteristics. Firstly, it points to a multinational as a whole and not the individual aspects of its functioning. Secondly, at least a part of an organisation is characterised by a relatively high level of independence and is not a subject to control by those wishing to influence it. Thirdly, this theory puts emphasis on the mutual relations between the company and its environment.

The outlined theoretical framework of the six main concepts of a multinational company lead to different conclusions in terms of the possible implications for society's welfare.

4. A multinational company – 'friend or foe'?

Answering the question posed in the title, which is the gist of this presentation, is no means simple. The question, albeit in different forms, often appeared in the specialist literature, for example: Are MCs good or bad? A multinational company – is it a beauty or a beast? An MC as a *friend* is here a kind of a metaphor, mental shortcut, signalling that it is a driver of effectiveness, technological progress, efficiency and productivity. In turn, in its role of a *foe*, an MC is an instrument of exploitation which generates inequalities and brings negative consequences for the environment. In fact, the problem is whether MCs contribute to the growth of effectiveness and society's welfare, or do they oppose them. Let us then look at the individual concepts of MC from the viewpoint of the criterion of society's welfare.

In the concept of the *dominating MC*, it is stressed that limited competition and market power may lead to loss of welfare in

societies where multinationals operate. Examples of monopolist or quasi-monopolist behaviour are frequent in the practice of MC activity. This applies in particular to the conduct of technologically advanced corporations from highly developed countries in the markets of less developed countries.

Looking at the *coordinating MC* it can be seen that a company is a highly effective instrument in public hands, to coordinate business activity beyond the state borders. This theory stresses a fact that MCs are instruments to take care of effectiveness on an international scale. A multinational is a form of organisation of business activity which provides opportunities to lower TC, thus leading to increased effectiveness and welfare of society.

The two indicated perspectives appear to play the main role among the MC theories, therefore it is worthwhile to outline them in brief. One should point out the fundamental difference in the approach to the market force and the internalisation theory. The former is centred on avoiding/reducing potential conflicts of competition in order to achieve maximisation of profits. The latter aims at minimising costs – in this case replacing the market by the MC hierarchy is oriented at minimising transaction costs thanks to the avoidance of *bargaining* among independent actors. Thus the creation and development of the internalisation theory contributed to the lowering of the already fairly high levels of criticism towards multinationals, which evolved on the basis of Hymer's interpretation presenting MCs as companies striving to achieve a monopoly to seek rent.

Interpreting MC as *the knowing multinational* reflects the view that the great ability to create and transfer new knowledge abroad, which is characteristic of MCs, benefits society as a whole. In this sense a multinational serves as a tool to create and distribute on an international scale competencies linked with production and distribution of goods and services abroad. Followers of

the *knowing multinational* view stress that interpreting FDI as an intention to reduce TC is too narrow as its fundamental element of this perspective is the creation of value and not cost-effectiveness; it also involves a specific perception of the role of MCs in society. Whilst the concept of market force assumed obtaining monopoly rents by MCs which could have a negative impact on consumers' welfare, in the concept discussed here such rents have a character of company rents resulting from the ability to benefit from specific competencies of the company. Moreover, in this approach the essence of organisation is both exploiting advantages as well as aiming at their creation. It is worth emphasising that in this interpretation a company has a more organic and societal character, and great attention is paid to employee subjectivity.

The concept described as the *designing MC* places emphasis on a great ability to recognise and implement effective organisation, which is also beneficial for society as a whole. It underlines the ability to select, create and employ such organisational forms of economic activity which prove effective during expansion into foreign markets. The vision of a company accepted in the strategic fit approach constituting the pillar of this concept is somewhat idealistic because it expresses only the adaptation to the market resulting from the processes of competition, whereas it obscures such behaviour of MCs as putting pressure on the governments of host countries, monopolistic agreements, etc.

The networking multinational concept emphasises the possibility of mobilisation of significant resources and thus impacting on markets focussed on the companies' own interest, even though noting that control over the resources is not absolute. A positive feature of a multinational in this approach are its abilities and competencies in terms of mobilisation and productive exploitation of resources. It is also stressed that the strategic behaviour of MCs often favours the companies' own interest

while the societal needs (welfare) are pushed further back. In the networking approach there are no explicit statements as to societal effectiveness of MCs understood in this way. Yet, this may only imply that belonging to a network can become a barrier to the companies not being part of a network. It has also been noted that some networks are dominated by the limited number of companies which attain disproportionate benefits. What is more, being a member of a network can increase the political influence of a multinational, especially when the network also encompasses relatively numerous branches of the given MC, which is able to easily relocate its operations from one country to another.

The politicised MC is the concept of a multinational which acknowledges the possibility of influencing politics and institutions with its own interest in mind rather than that of society as a whole. Similarly to the previous concept, this approach also favours the domination of MCs' own interest over that of society (welfare). The mechanisms associated with this vision of a multinational involve in particular behaviour such as *rent-seeking* and *mobbing*.

Based on the conducted considerations, one can formulate a few general conclusions, which lead to answering the question posed in the title of this presentation:

- A general image of an MC from the viewpoint of effectiveness and welfare seems to extend a vision of a company as such in the capitalist market economy. It would be a great simplification to observe that just like 'ordinary companies', MCs are a powerful instrument and an institutional solution allowing for extremely efficient and effective organisation of resources in order to satisfy human needs through conducting production and distribution activities. This has been a solution unprecedented in the entire economic history, yet it should also acknowledged that human business activity is carried

out by representatives of the species *homo oeconomicus*, with all its consequences regarding the domination of personal interest, egoism, and an excessive attachment to one's own preferences. In addition, one should also remember that although the system of market economy has been the most effective solution known to humanity, yet it is far from perfect. This was well described in the concept of *market failure*. In this system these failings and imperfections of the market should be prevented and counteracted by the state which, in turn, also demonstrates its own weaknesses (*government failure*).

The six presented interpretations of an MC suggest that there is no binary answer to the question of 'good or bad/beauty or beast/friend or foe? The simplest answer should take into consideration the fact that in the reality of market economy there is space for *friend* as well as *foe*. In fact, in business practice there are companies manifesting the characteristics of both, and what is more, in the case of majority of multinationals we are dealing with such a specific mixture – in some aspects of their activity they play the role of a *friend*, and in others of a *foe*.

However, in formulating a short and concise answer to this question, it would be most appropriate to paraphrase the opinion of Bhagwati (2004) on globalisation: *Globalisation is good, but not good enough*. Thus we could state here that a multinational is good but not good enough, or perhaps in another way: MC is good but not so good that it could not be better. Better from the viewpoint of providing human welfare globally, naturally respecting the interests of owners and stakeholders, but also with a concrete contribution in terms of welfare seen on the societal scale. This kind of compromise seems possible, which is addressed further on in this presentation.

One should also express the need for a wide interpretation of effectiveness, departing from a global rationality, or even – as

is the wish of Skidelsky (2020) – going beyond effectiveness and including also uncertainty, resilience and stability. Without a change in the way of thinking about effectiveness, any deliberations on the impact of MCs on societal welfare globally would be pointless.

5. Directions of improvement – how to make MCs more friends than foes?

What could or should be done to make multinationals better than they are? How to make them more beautiful and less beastly? Actually, the question should be elaborated and ask – what can be done to make capitalism better than it is now? First, some postulates should be posed, and meeting them will enable and ensure the survival of our civilisation. Without these, any discussions about increasing the contribution by MCs to societal welfare globally are meaningless. These postulates can be reduced to the assumptions of three concepts: economy of moderation, global rationality and common good; these were discussed in more detail in other publications (Gorynia, 2022a, 2022b; Gorynia, Słodowa-Hełpa, 2022), so here it is enough to focus on the most important ones. In terms of civilisation, global rationality which is in fact synonymous with moderation, means that such a functioning of humanity in the context of the restricted exploitation of the natural environment will allow for its survival in the long term. Without the continuity of existence there is no point in any deliberations on the subject of welfare, well-being and economic or even socio-economic growth contributing to their improvement. Awareness of these limitations and their implications constitutes the core of the concept of global rationality and economics of moderation, which when understood in this way translate into ensuring the existence of civilisation in the long run, and the possibility itself of extending the continuity of civilisation, can be treated as

a particular case of common good. A multinational in its version of a *friend* should be unconditionally subject to these indications, and only after obtaining consensus globally as to the postulates contained in the three discussed concepts, it would be possible to formulate expectations related to changes in the functioning of MCs, leading to an increased worldwide human welfare.

The second postulate indicated here, and in fact connected with the first, concerns the already mentioned extended interpretation of effectiveness in line with the proposal of Skidelski (Skidelsky, 2020). Moreover, it would be better to move away from the idea of efficiency treated individualistically, which is limited to maximising profit of an entrepreneur/producer at all cost and to maximising the preferences of consumers perceived atomistically. This way leads to many negative consequences, such as an excessive level of social inequality, social stratification and the exclusion of entire groups of society from the processes of business activity as well as degradation of the natural environment. Both these consequences are obviously counterproductive from the viewpoint of society's welfare, which in the way of thinking presented here has been elected, after all, as a kind of ultimate goal in economic activity. Hence, it is justified to state that every action of any multinational company leading to the indicated negative consequences represents the behaviour of a *foe*.

Thus a more detailed definition of the roadmap to improving the real input of MCs into the welfare of society on the international scale should include the remedial means directing activities of these companies towards observing the principle of the widest possible social inclusion in their economic activities in the host countries, along with the principle of running a business friendly towards the environment, subordinate to the idea of global rationality. Both these principles appear to have a significance which is enormous and difficult to underestimate, and in this context two groups of actions can be of prime importance.

The first is a widely understood education, essentially applying to all social groups in a market economy – entrepreneurs/producers/employers (both company owners and managers) and also consumers/employees. This would mean limiting and controlling a domination of human modes of behaviour characteristic of the aggressive and predatory version of *homo oeconomicus*. This could lead to increased welfare of society attained via eliminating/reducing social inequalities and an inclusion of the widest possible spectrum of social strata in economic processes. The second group involves regulatory actions within individual countries and on an international and global scale (e.g. tax regulations, labour laws, antimonopoly legislation, laws on the protection of the natural environment, etc.). Postulates regarding these issues, yet addressed in a somewhat different context, were presented in other publications co-written by this author (Banaszyk, Borusiak, Fiedor, Gorynia, Słodowa-Hełpa, 2023; Banaszyk, Deszczyński, Gorynia, Malaga, 2023).

As an indication of the direction of a potential evolution in company activities, in particular MCs, one could use the concept of *net positive* (Polman, Winston, 2021), which emphasises the fact of providing the answer to two fundamental problems facing our civilisation, namely environmental and climatic changes, and social inequality. The authors suggest that the business sector should be engaged in resolving these and other similar challenges and in contributing to the improvement of our world in order to increase its friendliness to people. The ‘net-positive’ company should give the world/environment more than it takes from it. Such a company should act according to the following five principles: 1) taking responsibility for the company’s impact on the world/environment; 2) concentrating more on the long-term perspective (yet at the same time seeking good results in all the possible evaluated periods); 3) serving many stakeholders and putting their needs first; 4) carrying collaboration and transformation changes in the company’s environment, and as

a result of the entire activity; 5) providing their shareholders with solid returns on their investment (Polman, Winston, 2021, p. 7). These authors also proposed their own definition of a *net positive* enterprise as a business which improves the feelings, fate, welfare and well-being of all those on which it has an impact, and in all possible dimensions/aspects – every product, operation, region and country and every stakeholder, including employees, suppliers, communities, clients, and even future generations and the planet Earth itself. It should be stressed that the actual basis of the described concept stem from the business practice of Unilever and also other companies (P. Polman was Unilever's chairman in the period 2009-2019). Thus *Net positive* is not merely a utopia created behind an office desk, and can be a sort of *benchmark* for other companies which want to resolve humanity's problems through their activities, instead of creating the new ones. Such companies instead of being *less bad* strive at becoming *more good*.

6. Conclusion

What was missing in this presentation and why? The prepared material concentrated on the theoretical framework – it contains scarce empirical references, examples and names of concrete companies. On the one hand this was intentional, while on the other it was imposed by such circumstances as being an extensive and interesting research topic with a huge collection of the subject literature, a limited space and time allowed for this presentation. This approach intentionally expresses both this author's attitude regarding the vacuous debate as to what is of more importance – theory or practice. The author shares the view that there is no more practical and useful tool than a good theory, at the same suggesting that a practical version of all this should have a more individualistic form and lead to reaching one's own reflections on the subject, thus providing a kind of homework for the audience.

What was missing in this performance, can at the same time constitute an indication in terms of direction of further research into this problem. Firstly, one should suggest a further exploration of arguments concerning the positive and negative effects of the activity of MCs/FDI for the receiving (hosting) economies, as well as for those from where this investment originates. There is a need for what is essentially a permanent verification of theoretical views via the analysis of this issue in the specific conditions of time and place. The other postulate concerns the curve of creating added value in the context of the localisation of the individual links in the value chain in different countries; the localisation of specific links creates significant implications for the distribution of welfare on an international scale. Thirdly, it is necessary to recall and develop further the concept by Porter and Kramer (2011), *Creating Shared Value* (CSV), which provides a suggestion on how to reconcile company profit with realising social/ecological aims. The previously discussed proposal of Polman and Winston reaches even further than that postulated by Porter and Kramer. Finally, and fourthly, one should address the need for systematic exploration and documentation, and also the proliferation of case studies showing that success of MCs is possible along with caring for the environment, which often leads to a *win-win* scenario for all stakeholders. It seems that mere 'being more good' is not sufficient where MCs are concerned; the subject of interest to economic sciences should also encompass the efforts to identify, describe, analyse and proliferate the knowledge about the contribution of such companies in constructing a better reality.

Bibliography

Banaszyk P., Deszczyński P., Gorynia M., Malaga K., 2023, *Conditioning and Directions of the New Way of Thinking in Economic Sciences*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 3.

Banaszyk P., Borusiak B., Fiedor B., Gorynia M., Ślódowa-Hępa M., 2023, *Rozwój społeczno-gospodarczy a racjonalność globalna – w kierunku gospodarki umiaru*, „Mazowsze. Studia Regionalne”, 2.

Bhagwati J., 2004, *In Defense of Globalization*, Oxford: Oxford University Press.

Buckley P., 2014, *Forty Years of Internalisation Theory and the Multinational Enterprise*, „Multinational Business Review”, 22(3).

Casson M., 2018, *The Multinational Enterprise. Theory and History*, Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing.

Forsgren M., 2008, 2013, 2017, *Theories of the Multinational Firm. A Multidimensional Creature in the Global Economy*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Gorynia M., 2019, *Competition and Globalisation in Economic Sciences. Selected Aspects*, „Economics and Business Review”, 5(3), pp. 118-133.

Gorynia M., 2021, *Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym: Aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Gorynia M., 2022a, *Czy możliwa jest ekonomia umiaru?*, „Bank”, 8, pp. 102-105.

Gorynia M., 2022b, *O umiarze w ekonomii*, „Rzeczpospolita”, October 25.

Gorynia M., Ślódowa-Hępa M., 2022, *Category of the Common Good from the COVID-19 Pandemic Perspective*, „Studies in Logic, Grammar and Rhetoric”, 67(80), pp. 335-354.

Hymer S. H., 1976, *The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment*, Cambridge, Mass.: MIT Press.

Ietto-Gillies G., 2005, 2011, 2019, *Transnational Corporations and International Production. Concepts, Theories and Effects*, Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing.

Pitelis Ch. N., Sugden R., 1991, 2000, *The Nature of the Transnational Firm*, London, New York: Routledge.

Polman P., Winston A., 2021, *Net Positive. How Courageous Companies Thrive by Giving More They Take*, Boston, Mass.: Harvard Business Review Press.

Porter M. E., Kramer M. R., 2011, *Creating Shared Value. How to Reinvent Capitalism – and Unleash a Wave of Innovation and Growth*, „Harvard Business Review”, 89(1), pp. 62-77.

Robbins L., 1932, *An Essay on the Nature and Significance of Economic Science*, London: Macmillan.

Skidelsky R., 2020, *The End of Efficiency*, "Project Syndicate", December 17.

Williamson O. E., 1975, *Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications: A Study in the Economics of Internal Organizations*, New York: The Free Press.

Wolf M., 2014, *Opportunist Shareholders Must Embrace Commitment*, "Financial Times", August 26.

WYKAZ PUBLIKACJI LIST OF PUBLICATIONS

MONOGRAFIE/MONOGRAPHS

2023

Gorynia M. (red.), 2023, *Pandemia, wojna, globalne przesilenie*, Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

2022

Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E. (red.), 2022, *The Economic Sciences and Contemporary Challenges: Fundamental Problems in Theory and Practice*, Warszawa: PTE.

Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), 2022, *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE.

2021

Fiedor B., Gorynia M., Hardt Ł. (red.), 2021, *Jednorodność czy pluralizm. Rozważania nad naturą nauk ekonomicznych i gospodarki*, Warszawa: PTE.

Gorynia M., 2021, *Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym: Aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Gorynia M. (red.), 2021, *Świat w obliczu pandemii*, Warszawa: CeDeWu.

Gorynia M., Jankowska B., Mroczek-Dąbrowska Katarzyna (red.), 2021, *Brexit and the Future of the European Union*, London: Routledge.

2020

Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E. (red.), 2020, *Nauki ekonomiczne i wyzwania współczesności: Fundamentalne problemy w teorii i praktyce*, Warszawa: PTE.

2019

Gorynia M., 2019, *Czy nowy pragmatyzm jest pragmatyczny?*, [w:] Mączyńska E. (red.), *Ekonomia i polityka: wokół teorii Grzegorza W. Kołodko*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Gorynia M. (red.), 2019, *Ewolucja nauk ekonomicznych. Jedność a różnorodność, relacje do innych nauk, problemy klasyfikacyjne*, Warszawa: Polska Akademia Nauk.

2017

Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), 2017, *International Competitiveness of Polish Companies during and after the Global Economic Crisis*, Warszawa: Difin.

2016

Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), 2016, *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, Warszawa: Difin.

2013

Gorynia M., Jankowska B. (red.), 2013, *The Influence of Poland's Accession to the EURO ZONE on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin.

2012

Łażniewska E., Gorynia M. (red.), 2012, *Konkurencyjność regionalna. Koncepcje – strategie – przykłady*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

2011

Gorynia M., Jankowska B. (red.), 2011, *Wejście Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw*, Warszawa: Difin.

2009

Gorynia M. (red.), 2009, *International business in transition*, Warszawa: Difin.

Gorynia M., Łażniewska E. (red.), 2009, *Kompendium wiedzy o konkurencyjności*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

2008

Gorynia M., Jankowska B., 2008, *Klasy i międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja przedsiębiorstwa*, Warszawa: Difin.

2007

Gorynia M., 2007, *Strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*, Warszawa: PWE.

Gorynia M., 2007, *Studia nad transformacją i internacjonalizacją gospodarki polskiej*, Warszawa: Difin.

2005

Bartosik-Purgat M., Gorynia M. (red.), Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*, Warszawa: PWE.

2002

Gorynia M. (red.), 2002, *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej.

2000

Fonfara K., Gorynia M. (red.), Najlepszy E., Schroeder J., 2000, *Strategie przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

1998

Gorynia M., 1998, *Zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji. Mikroekonomia przejścia*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

1995

Gorynia M., 1995, *Teoria i polityka regulacji mezosystemów gospodarczych a transformacja postsocjalistycznej gospodarki polskiej* (praca habilitacyjna), Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

1991

Otta W.J., Gorynia M., 1991, *Regulacja sfery turystyki zagranicznej. Przyczynek do teorii regulacji systemów gospodarczych*, Poznań: Instytut Turystyki, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa.

1990

Gorynia M., Wojciechowski H., 1990, *Materiały do nauczania organizacji i techniki handlu zagranicznego* (skrypt uczelniany), Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

1986

Gorynia M., 1986, *Organizowanie działalności eksportowej producenta*, Poznań: Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa w Poznaniu.

ARTYKUŁY NAUKOWE/SCIENTIFIC ARTICLES

2023

Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E., 2023, *Odpowiedzialność ekonomistów za kryzysy gospodarcze – zakres i oddziaływanie*, „Journal of Modern Science”, 1, s. 132-167, DOI: 10.13166/jms/161526

Gorynia M., 2023, *Co dalej z globalizacją? Konsekwencje dla Polski*, „Impakt Dolny Śląsk. Przegląd Think Tanku Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, 1, s. 6-12.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2023, *Wybrane problemy gospodarcze Polski – perspektywa wewnętrzna i perspektywa międzynarodowa*, „Nauka”, 1, s. 59-76, DOI: 10.24425/nauka.2023.144946

2022

Banaszyk P., Gorynia M., 2022, *Uwarunkowania polskiej polityki gospodarczej po roku 2022*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 84(2), s. 149-161.

Gorynia M., 2022, *Zapewnienie jakości kształcenia – publikacje naukowe – awanse naukowe*, „Biuletyn PTE”, 1(96), s. 65-68.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2022, *Integration and Investment Development Paths of CEE Countries. Does EU-Membership Make a Difference?*, „Eurasian Geography and Economics”, 63(1), s. 27-54, DOI: 10.1080/15387216.2020.1828124

Gorynia M., Polowczyk J., 2022, *Jak państwa Unii Europejskiej radzą sobie z kryzysem gospodarczym wywołanym pandemią COVID-19?*, „Studia BAS”, 1(69), s. 69-84.

Gorynia M., Sitek B., 2022, *Syntetyczna ocena systemu czasopism naukowych w Polsce (przedruk)*, „Biuletyn PTE”, 1(96), s. 110-114.

Gorynia M., Ślódowa-Helpa M., 2022, *Category of the Common Good from the COVID-19 Pandemic Perspective*, „Studies in Logic, Grammar and Rhetoric”, 67(80), s. 335-354, DOI: 10.2478/slgr-2022-0017

Trąpczyński P., Gorynia M., 2022, *The Internationalisation of Polish Firms under COVID-19 Conditions – Results of an Exploratory Study*, „Optimum. Studia Ekonomiczne”, 4, s. 3-16, DOI: 10.15290/oes.2022.04.110.01

Trąpczyński P., Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2022, *How Does Economic Integration Affect Progress along the Investment Development Path? A Case Study of EU Member vs. Non-Member Countries from Eastern Europe*, „Journal of Modern Science”, 49(2), s. 177-214, DOI: 10.13166/jms/155315

2021

Banaszyk P., Deszczyński P., Gorynia M., Malaga K., 2021, *Experience of the Covid-19 Pandemic as a Potential Catalyst of Selected Economic Concepts Modification*, Vox Lacea, available online: 20.04.2021, s. 1-31.

Banaszyk P., Deszczyński P., Gorynia M., Malaga K., 2021, *Prémises pour la modification de certains concepts économiques causées par la pandémie de Covid-19*, „Revue Internationale des Economistes de Langue Française”, 6(1), s. 33-60.

Banaszyk P., Deszczyński P., Gorynia M., Malaga K., 2021, *Przestanki modyfikacji wybranych koncepcji ekonomicznych na skutek pandemii COVID-19*, „Gospodarka Narodowa”, 1, s. 53-86.

Banaszyk P., Deszczyński P., Gorynia M., Malaga K., 2021, *The Covid-19 Pandemic as a Potential Change Agent for Selected Economic Concepts*, „Entrepreneurial Business and Economics Review”, 9(4), s. 35-50, DOI: 10.15678/EBER.2021.090403

Fiedor B., Gorynia M., 2021, *Sport jako przedmiot zainteresowania nauk ekonomicznych – wybrane aspekty*, „Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze”, 15, s. 5-18, DOI: 10.26366/PTE.ZG.2021.200

Gorynia M., 2021, *Marian Gorynia, Przedsiębiorstwo w biznesie międzynarodowym – aspekty ekonomiczne, finansowe i menedżerskie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2021, „Biuletyn PTE”, 1, s. 70-75.

Gorynia M., Banaszyk P., Deszczyński P., Malaga K., 2021, *Potential and Desired Consequences of the Covid-19 Pandemic for Research in Economic Sciences*, „Journal of Modern Science”, 2, s. 97-121, DOI: 10.13166/jms/142952

Gorynia M., Sitek B., 2021, *Rola czasopism naukowych w zreformowanym systemie nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 83(2), s. 39-57, DOI: 10.14746/rpeis.2021.83.2.4

2020

Banaszyk P., Gorynia M., 2020, *Pandemia COVID-19 a konkurencyjność przedsiębiorstwa*, „ICAN Management Review”, 4, s. 68-73.

Dzikowska M., Gorynia M., 2020, *Long-term Evolution of the Subsidiary's Role: A Qualitative Perspective on a Subsidiary Located in Poland*, „International Journal of Management and Economics”, 56(1), s. 79-95.

Fiedor B., Gorynia M., 2020, *O silnych i słabych stronach współczesnych nauk ekonomicznych*, „Ekonomista”, 2, s. 151-166.

Gorynia M., 2020, *How to Deal with the Coronavirus?*, „EIBazine – International Business Perspectives”, 26, s. 16-20.

Gorynia M., Mroczek-Dąbrowska K., Matysek-Jędrych A., 2020, *Ekonomiczne wyzwania Polski wobec brexitu*, „Biuletyn PTE”, 4, s. 32-38.

2019

Fiedor B., Gorynia M., 2019, *O silnych i słabych stronach współczesnych nauk ekonomicznych*, „Biuletyn PTE”, 4(87), s. 13-20.

Gorynia M., 2019, *Competition and Globalisation in Economic Sciences. Selected Aspects*, „Economics and Business Review”, 5(3), s. 118-133.

Gorynia M., 2019, *Editorial Introduction*, „Economics and Business Review”, 5(3), s. 3-7.

Gorynia M., Malaga K., 2019, *Quelques aspects de l'adhésion de la Pologne à la zone euro*, „Revue Internationale des Economistes de Langue Francaise”, 4(1), s. 210-225.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2019, *Friend or Foe? On the Role of Institutional Reforms in the Investment Development Path of Central and East European Economies*, „International Business Review”, 28(3), s. 575-587.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2019, *Geographic Patterns of Poland's FDI: The Investment Development Path Perspective*, „Post-Communist Economies”, 31(4), s. 507-529.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2019, *Ścieżka rozwoju inwestycji zagranicznych Polski – próba syntezy*, „Optimum. Economic Studies”, 2, s. 18-36.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2019, *Professor Michael E. Porter – Doctor Honoris Causa of the Poznań University of Economics and Business*, „Przegląd Organizacji”, 6, s. 6-9.

Gorynia M., Trąpczyński P., Bytniewski S., 2019, *The Concepts of Strategy and Business Models in Firm Internationalization Research: Towards a Research Agenda*, „International Entrepreneurship Review” (dawniej: „Przedsiębiorczość Międzynarodowa”), 5(2), s. 7-21.

Mączyńska E., Fiedor B., Gorynia M., 2019, *Słowo wstępne*, „Biuletyn PTE”, 4(87), s. 5-6.

Mroczek-Dąbrowska K., Gorynia M., 2019, *Understanding Transaction Costs in the Mesoeconomic Perspective*, „Argumenta Oeconomica”, 1(42), s. 337-360.

Trąpczyński P., Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2019, *EU Countries from Central and Eastern Europe, and the Investment Development Path Model: A New Assessment*, „Argumenta Oeconomica”, 2(43), s. 385-406.

2018

Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B., Kania A., Mroczek-Dąbrowska K., Trąpczyński P., 2018, *Globalny kryzys gospodarczy – perspektywa makro- i mikroekonomiczna w Polsce i Grecji [Raport z badań]*, „Przegląd Zachodni”, 1, s. 225-241.

Gorynia M., 2018, *Innowacyjność, produktywność i konkurencyjność gospodarki a międzynarodowa współpraca gospodarcza*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 4, s. 209-228.

Gorynia M., 2018, *O pięknie nauk ekonomicznych*, „Biuletyn PTE”, 4(83), s. 21-28.

Gorynia M., 2018, *O pięknie nauk ekonomicznych*, „Studia Ekonomiczne”, 1-2, s. 142-166.

Gorynia M., 2018, *Współczesne nauki ekonomiczne: tożsamość, ewolucja, klasyfikacje*, „*Ekonomista*”, 5, s. 497-522.

Gorynia M., Jankowska B., Mroczek-Dąbrowska K., Dzikowska M., Trąpczyński P., 2018, *The Impact of the Global Economic Crisis on the Performance of Industries and Firms in Poland. Does Internationalisation Matter?*, „*Acta Universitatis Lodzensis. Folia Oeconomica*”, 4, s. 23-42.

Gorynia M., Mińska-Struzik E., 2018, *Globalizacja versus deglobalizacja – co jest lepsze dla świata i Polski?*, „*Biuletyn PTE*”, 3, s. 50-60.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2018, *The Investment Development Path of Poland: A Current Assessment*, „*Yearbook of the Institute of East-Central Europe*”, 16(3), s. 13-37.

2017

Dzikowska M., Gorynia M., Trąpczyński P., 2017, *Towards a Strategic Shift? On the Evolution of Poland's Position in the Global Economy in 2003-2012*, „*Managing Global Transitions: International Research Journal*”, 15(2), s. 145-168.

Gorynia M., 2017, *90 lat istnienia Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu*, „*Ekonomista*”, 1, s. 98-108.

Gorynia M., 2017, *The Position of Poland's Economy in the Economy of the European Union in 2003-2014*, „*Przegląd Zachodni: Wielkopolska and Europe – Memory and Identity*”, 2 (specjalny), s. 157-182.

Gorynia M., Słodowa-Helpa M., Chudziński P., 2017, *Zarządzanie zasobami wodnymi – wyzwanie nie tylko dla ekonomistów*, „*Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*”, 1, s. 191-210.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2017, *A Double-Edged Sword? The Moderating Effects of Control on Firm Capabilities and Institutional Distance in Explaining Foreign Affiliate Performance*, „*International Business Review*”, 26(4), s. 697-709.

2016

Gorynia M., 2016, *Jubileusz 90-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu*, „*Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*”, 4, s. 151-158.

Gorynia M., 2016, *Miejsce gospodarki polskiej w gospodarce Unii Europejskiej w latach 2003-2014*, „*Przegląd Zachodni: Wielowymiarowe aspekty mocarstwowości*”, 4, s. 203-234.

Gorynia M. (the moderator), Kowalski T., Matysiak A., Orłowski W., Rapacki R., Wojtyna A., Zielińska-Głębocka A., Żukowski M., 2016, *The Polish Economy: Achievements, Failures and Development Opportunities*, „*Economics and Business Review*”, 2(16), 4, s. 92-114.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2016, *Determinanty pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa w okresie globalnego kryzysu gospodarczego 2009 roku i po jego wystąpieniu*, „Przegląd Organizacji”, 4, s. 29-36.

Gorynia M., Gruchman B., Jurek W., Panek E., Żukowski M., Domański R., 2016, *Dziewięćdziesięciolecie Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu: Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu (1926-2016)*, „Gospodarka Narodowa”, 2, s. 149-178.

Gorynia M., Jankowska B., Trąpczyński P., Dzikowska M., 2016, *Identification of Linkages between the Competitive Potential and Competitive Position of SMEs Related to their Internationalization Patterns Shortly after the Economic Crisis*, „Entrepreneurial Business and Economics Review”, 4(4), s. 29-50.

Gorynia M., Kieraciński P., 2016, *Stawiamy na rozwój badań naukowych rozmowa z prof. Marianem Gorynią, rektorem Uniwersytetu Ekonomicznego* [rozm. przepr. Piotr Kieraciński], „Forum Akademickie: Ogólnopolski Miesięcznik Informacyjno-Publicystyczny”, 5.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., Trąpczyński P., 2016, *Determinants of FDI Establishment Mode Choice of Polish Firms. The Oli Paradigm Perspective*, „Argumenta Oeconomica”, 2, s. 67-92.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2016, *FDI from Central and Eastern Europe: The Polish Perspective*, „Baltic Rim Economies”, 1.

2015

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2015, *Globalny kryzys gospodarczy – próba pomiaru efektów dla poszczególnych krajów*, „Ekonomista”, 6, s. 733-759.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2015, *Does Outward FDI by Polish Multinationals Support Existing Theory? Findings from a Quantitative Study*, „Economics and Business Review”, 1(15), s. 84-101.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2015, *Establishment Mode Choices of Emerging Multinationals: Evidence from Poland*, „Managing Global Transitions: International Research Journal”, 13(2), s. 102-124.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2015, *Government Support Measures for Outward FDI: An Emerging Economy's Perspective*, „Argumenta Oeconomica”, 1(34), s. 229-258.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2015, *Outward FDI of Polish Firms: The Role of Motives, Entry Modes and Location Factors*, „Journal for East European Management Studies”, 20(3), s. 328-359.

2014

Gorynia M., 2014, *Ewolucja pozycji gospodarki polskiej w gospodarce globalnej i w gospodarce Unii Europejskiej*, „*Ekonomista*”, 2, s. 287-300.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., Pietrzykowski M., 2014, *International Competitiveness of Polish Companies and the Perspective of Poland Joining the Euro Zone*, „*Society and Economy: Journal of the Corvinus University of Budapest = Society and Economy in Central and Eastern Europe*”, 36, s. 95-117.

Gorynia M., Kasprzyk M., 2014, *Ewolucja i zdolności adaptacyjne aliansów strategicznych*, „*Przegląd Organizacji*”, 2, s. 13-20.

Gorynia M., Kowalski T., 2014, *Odpowiedź autorów na uwagi polemisty*, „*Ekonomista*”, 3, s. 453-454.

Gorynia M., Kowalski T., 2014, *Stabilizacja makroekonomiczna w latach 1989-1991 a gospodarka i przeobrażenia strukturalne w Poznaniu*, „*Kronika Miasta Poznania*”, 2, tom: Wielka zmiana 1989-1991.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2014, *Determinanty efektywności zagranicznych inwestycji bezpośrednich – przegląd wyników badań*, „*Ekonomista*”, 5, s. 663-684.

2013

Gorynia M., 2013, *Polska w przepływach zagranicznych inwestycji bezpośrednich – perspektywa dwudziestoletnia*, „*Przegląd Ekonomiczny*”, 10, s. 5-7.

Gorynia M., Banacki P., 2013, *Globalność przedsiębiorstwa a koncepcja zbiorów rozmytych*, „*Studia Oeconomica Posnaniensia*”, 1(1), s. 5-27.

Gorynia M., Kowalski T., 2013, *Nauki ekonomiczne i ich klasyfikacja a wyzwania współczesnej gospodarki*, „*Ekonomista*”, 4, s. 457-474.

Gorynia M., Mroczek K., 2013, *Institutional Context and Transaction Costs in Entry Mode Choice*, „*Journal of Economics and Management*”, 14, s. 51-59.

Gorynia M., Mroczek K., 2013, *Koszty transakcyjne jako determinanta formy zagranicznej ekspansji przedsiębiorstwa*, „*Ekonomista*”, 2, s. 201-219.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., Trąpczyński P., 2013, *The Determinants of Location Choice in the Internationalization Process of Polish Companies: A Qualitative Study*, „*Journal of Economics and Management*”, 14, s. 61-75.

Gorynia M., Samelak O., 2013, *Przegląd badań nad funkcjonowaniem filii korporacji transnarodowych w Polsce*, „*Gospodarka Narodowa*”, 10, s. 69-91.

2012

Gorynia M., 2012, *Docent Doktor Marian Kasparek (1920-2012)*, „*Towaroznawcze Problemy Jakości*”, 2, s. 9-10.

Gorynia M., 2012, *Ewolucja pozycji gospodarki polskiej w gospodarce światowej*, „*Ekonomista*”, 4, s. 403-425.

Gorynia M., Dzikowska M., 2012, *Teoretyczne aspekty konkurencyjności przedsiębiorstwa – w kierunku koncepcji eklektycznej?*, „*Gospodarka Narodowa*”, 4, s. 1-30.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., Pietrzykowski M., 2012, *Die Wirtschaftskrise und der Beitritt Polens zur Eurozone – Perspektiven polnischer Unternehmen*, [w:] Barczyk R., Brezinski H., von Delhaes K. (red.), *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu: Consequences of World Economic Crisis for Poland and Central East Europe*, 228, s. 144-162.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., Pietrzykowski M., Tarka P., 2012, *Internationalisation of Polish Enterprises and the Perspective of Poland Joining the Eurozone*, [w:] Rynarzewski T. (red.), *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu: Modern World Economy, Micro- and Macroeconomic Issues*, 219, s. 223-237.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2012, *Emerging Profiles of Polish Outward Foreign Direct Investment*, „*Journal of East-West Business*”, 18(2), s. 132-156.

2011

Gorynia M., Domański R., Gruchman B., Jurek W., Panek E., 2011, *85 lat Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu*, „*Gospodarka Narodowa*”, 9, s. 103-126.

Gorynia M., Jankowska B., Pietrzykowski M., Tarka P., Dzikowska M., 2011, *Przystąpienie Polski do strefy euro a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw*, „*Ekonomista*”, 4, s. 471-491.

2010

Gorynia M., Fiedor B., Gomułka S., Orłowski W., Wojtyna A., Jajuga K., Kowalski T., 2010, *Debata „Polska transformacja gospodarcza: 20 lat później”*, „*Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*”, 72(2), s. 11-29.

Gorynia M., Fiedor B., Gomułka S., Orłowski W., Wojtyna A., Jajuga K., Kowalski T., Czyżewski A., Jarmułowicz W., Łon E., 2010, *The Twentieth Anniversary of Fundamental Market Reforms in Poland. What Have we Achieved; what have we learnt?*, „*The Poznań University of Economics Review*”, 10(2), s. 33-58.

Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M., Pietrzykowski M., Tarka P., 2010, *Opportunities and Threats Related to Accession of Poland to the Euro Zone – Perspective of Polish Enterprises*, „*Acta Universitatis Lodzensis. Folia Oeconomica*”, 239, s. 55-65.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2010, *Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe: The IDP Trajectories of Selected Countries*, „*The Poznań University of Economics Review*”, 10(1), s. 5-26.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2010, *Foreign Direct Investment of Central and Eastern European Countries and the Investment Development Path Revisited*, „Eastern Journal of European Studies”, 1(2), s. 21-36.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2010, *Investment Development Paths of Central European Countries: a Comparative Analysis*, „Argumenta Oeconomica”, 1(24), s. 65-87.

2009

Gorynia M., 2009, *Wybrane aspekty strategii polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 71(2), s. 299-320.

Gorynia M., Dayan L., 2009, *Modes, rythmes et perspectives d'internationalisation de l'économie et des entreprises polonaises*, „Mondes en Developpement”, 37(1), s. 109-127.

Gorynia M., Jankowska B., 2009, *Kooperacja w klastrze jako instytucja gospodarki rynkowej na przykładzie trzech klastrów z Wielkopolski*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, 3(74), s. 273-288.

Gorynia M., Jankowska B., Pietrzykowski M., Tarka P., 2009, *Wpływ przyjęcia euro na międzynarodową konkurencyjność przedsiębiorstw*, „Gospodarka Narodowa”, 4, s. 1-23.

Gorynia M., Kowalski T., 2009, *Nauki ekonomiczne a kryzys gospodarczy*, „Studia Ekonomiczne”, 3-4, s. 213-238.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2009, *Poland's Investment Development Path: In Search of a Synthesis*, „International Journal of Economic Policy in Emerging Economies”, 2, s. 153-174.

2008

Gorynia M., Brzeziński M., Hockuba Z., 2008, *Ekonomia a inne nauki społeczne na początku XXI w. Między imperializmem a kooperacją*, „Ekonomista”, 2, s. 201-232.

Gorynia M., Jankowska B., 2008, *Klasy a konkurencyjność i internacjonalizacja przedsiębiorstw Wielkopolski*, „Gospodarka Narodowa”, 5-6, s. 91-109.

Gorynia M., Kowalski T., 2008, *Globalne i krajowe uwarunkowania funkcjonowania polskich przedsiębiorstw*, „Ekonomista”, 1, s. 51-76.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2008, *Poland's Evolving Net Outward Investment Position: A Cross-industry Analysis*, „The Poznań University of Economics Review”, 8(2), s. 5-25.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2008, *Poland's Investment Development Path and Industry Structure of FDI Inflows and Outflows*, „Journal of East-West Business”, 14(2), s. 189-212.

2007

Gorynia M., Jankowska B., 2007, *Koncepcja klastrów jako sposób regulacji zachowań podmiotów gospodarczych*, „*Ekonomista*”, 7, s. 311-340.

Gorynia M., Jankowska B., 2007, *Teorie internacjonalizacji*, „*Gospodarka Narodowa*”, 10, s. 21-44.

Gorynia M., Jankowska B., 2007, *Wpływ klastrów na konkurencyjność i internacjonalizację przedsiębiorstw*, „*Gospodarka Narodowa*”, 7-8, s. 1-18.

Gorynia M., Jankowska B., Owczarzak R., 2007, *Clusters – An Attempt to Respond to the Globalisation Challenge? The Case of Furniture Cluster in Wielkopolska*, „*The Poznań University of Economics Review*”, 7(2), s. 5-28.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2007, *Motives and Modes of FDI in Poland: An Exploratory Qualitative Study*, „*Journal for East European Management Studies*”, 12(2), s. 132-151.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2007, *Multinational Enterprises and the Competitiveness of Transitional Host Economy: The Case of Poland*, „*Journal of Transnational Management*”, 122, p. 23-42.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2007, *Poland and Its Investment Development Path*, „*Eastern European Economics*”, 45(2), s. 52-74.

Gorynia M., Saykiewicz J.N., 2007, *Zarządzanie zmianą w warunkach transformacji i globalizacji*, „*Przegląd Organizacji*”, 1, s. 7-12.

2006

Gorynia M., 2006, *Polska polityka gospodarcza a internacjonalizacja i globalizacja*, „*Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*”, 68(2), s. 129-146.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak A., 2006, *Motywy i formy zagranicznych inwestycji bezpośrednich – perspektywa przedsiębiorstw lokalnych (ujęcie empiryczne)*, „*Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. O. Łangego we Wrocławiu*”, 1147, s. 171-182.

Gorynia M., Jankowska B., Owczarzak R., 2006, Bartosik-Purgat M., *Efekty zewnętrzne bezpośrednich inwestycji zagranicznych – aspekty teoretyczne i wyniki badań empirycznych*, „*Ekonomista*”, 2, s. 185-204.

2005

Gorynia M., 2005, *Competitiveness of firms from Ziemia Lubuska and Poland's Accession to the European Union*, „*Journal for East European Management Studies*”, 10(3), s. 195-217.

Gorynia M., 2005, *Typy zachowań firm lokalnych wobec inwestorów zagranicznych*, „*Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu*”, 1066, s. 110-123.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych – znaczenie kontekstu branżowego – ujęcie empiryczne*, „Organizacja i Kierowanie”, 3, s. 9-26.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Strategie firm polskich wobec inwestorów zagranicznych*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, 12, s. 52-59.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Strategie polskich firm wobec ekspansji inwestorów zagranicznych – instrumenty polityki gospodarczej*, „Przegląd Organizacji”, 4, s. 26-30.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Strategie przystosowawcze firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*, „Problemy Zarządzania”, 3(9), s. 47-65.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Zachowania firm lokalnych wobec inwestorów zagranicznych – cz. 1, „Marketing i Rynek”*, 9, s. 2-8.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Zachowania firm lokalnych wobec inwestorów zagranicznych – cz. 2, „Marketing i Rynek”*, 10, s. 2-8.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Zachowania przedsiębiorstw lokalnych a ekspansja inwestorów zagranicznych w Polsce*, „Przegląd Organizacji”, 9, s. 20-23.

Gorynia M., Bartosik-Purgat M., Owczarzak R., Jankowska B., 2005, *Strategie polskich firm wobec ekspansji inwestorów zagranicznych a działalność samorządu gospodarczego*, „Współczesne Zarządzanie”, 3, s. 5-19.

Gorynia M., Jankowska B., 2005, *Rekomendacje dla strategii firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 4, s. 223-237.

Gorynia M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Co-operation Strategies of Polish Companies as a Response to Foreign Investor's Expansion into the Polish Market*, „The Poznań University of Economics Review”, 5(2), s. 44-66.

Gorynia M., Jankowska B., Owczarzak R., 2005, *Zarządzanie strategiczne jako próba syntezy teorii przedsiębiorstwa*, „Ekonomista”, 5, s. 595-619.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2005, *Motives and Modes of FDI, Firm Characteristics and Performance: Case Studies of Foreign Subsidiaries in Poland*, „Journal of Transitional Management”, 10(3), s. 55-87.

2004

Gorynia M., 2004, *Competitiveness of Polish Firms and the European Union Enlargement*, „Competitiveness Review: An International Business Journal Incorporating Journal of Global Competitiveness”, 14(1-2), s. 1-11.

Gorynia M., 2004, *Wybrane aspekty konkurencyjności przedsiębiorstw*, „Europartner – Europejski Magazyn Publicystyczny”, 1(12).

Gorynia M., Jankowska B., 2004, *Konkurencja w branży a internacjonalizacja i globalizacja*, „Gospodarka Narodowa”, 11-12, s. 19-33.

Gorynia M., Owczarzak R., 2004, *Podstawy teorii internacjonalizacji i globalizacji działalności przedsiębiorstw*, „Gospodarka Narodowa”, 1-2, s. 1-21.

2003

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2003, *Globalization of a Transitional Economy: The Experience of Poland*, „Journal of East-West Business”, 9(2), s. 29-46.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2003, *Motywy, formy i efekty zakładania filii przedsiębiorstw zagranicznych w Polsce – analiza przypadków*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu”, 976, s. 225-248.

Gorynia M., Wolniak R., 2003, *Polish Firms in the European Union. Their Internationalization Projections and Perspectives*, „Optimum: Studia Ekonomiczne”, 1-2, s. 31-44.

2002

Gorynia M., 2002, *Internacjonalizacja gospodarki a polityka gospodarcza w warunkach integracji i globalizacji*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu”, 930, s. 237-252.

Gorynia M., 2002, *Internationalisation of Economy versus Economic Policy under Integrational Globalization*, „The Poznań University of Economics Review”, 2(2), s. 5-19.

Gorynia M., Wolniak R., 2002, *The Participation of Transitional Economy in Globalization – The Case of Poland*, „Journal of Euro-Asian Management”, 6(2), s. 57-75.

Haudeville B., Dabic M., Gorynia M., 2002, *National Differences in Technology Transfers in East European Transition Economies*, „Mondes en Developpement”, 30(120), s. 75-85.

2001

Gorynia M., 2001, *Competitive potential of Polish firms and Poland's entry into the European Union*, „Galileu: Revista de Economia e Direito”, 1, s. 305-324.

Gorynia M., 2001, *Konkurencyjność polskich firm*, „Serwis Informacji Naukowo-Technicznej Przegląd Eureka”, 5.

Gorynia M., 2001, *Luka konkurencyjna – koncepcja i metodyka badania*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej”, 32, s. 172-179.

Gorynia M., 2001, *The Competitiveness of Polish Firms and the European Union Enlargement*, „Poznań University of Economics Review”, 1(1), s. 48-68.

Gorynia M., Jankowska B., 2001, *Opinie przedsiębiorstw na temat wybranych aspektów przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (dot. firm przemysłu przetwórczego)*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu”, 893, s. 167-176.

Gorynia M., Mroczkowski T., Wermus M., 2001, *Kształtowanie wielkości zatrudnienia w transformowanej gospodarce (z doświadczeń polskich menedżerów)*, „Ekonomista”, 6, s. 823-840.

Gorynia M., Wolniak R., 2001, *The Participation of Transitional Economy in Globalisation – The Case of Poland*, „Yearbook of Polish European Studies”, 5, s. 51-66.

2000

Gorynia M., 2000, *Konkurencyjność i strategia konkurencyjna przedsiębiorstwa*, „Optimum: Studia Ekonomiczne”, 1, s. 7-30.

Gorynia M., 2000, *Luka konkurencyjna w przedsiębiorstwach a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, „Gospodarka Narodowa”, 10, s. 48-67.

Gorynia M., 2000, *Polityka prokonkurencyjna w warunkach integracji z Unią Europejską i globalizacji*, „Gospodarka Narodowa”, 11-12, s. 86-101.

Gorynia M., 2000, *Procesy restrukturyzacji polskich przedsiębiorstw a konkurencja na jednolitym rynku europejskim*, „Optimum: Studia Ekonomiczne”, 4, s. 7-20.

Gorynia M., 2000, *Teoria przedsiębiorstwa w warunkach transformacji*, „Ekonomista”, 2, s. 181-193.

Gorynia M., 2000, *Zachowania przedsiębiorstw a procesy globalizacyjne*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu”, 867, s. 140-153.

Gorynia M., Jankowska B., Maślak E., 2000, *Branża jako przedmiot badań w ekonomii*, „Gospodarka Narodowa”, 3, s. 36-54.

Gorynia M., Stępień B., Sulimowska M., 2000, *Konkurencyjność przedsiębiorstwa – koncepcje, pomiar, ocena i standaryzacja*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1(278), s. 31-62.

Gorynia M., Wolniak R., 2000, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce – zachowania inwestorów zagranicznych i zachowania przedsiębiorstw krajowych*, „Zeszyty Naukowe Akademii Naukowej w Poznaniu”, s. 63-92.

1999

Gorynia M., 1999, *Internacjonalizacja gospodarki postsocjalistycznej – szanse i zagrożenia. Przypadek Polski*, „Optimum: Studia Ekonomiczne”, 3, s. 39-66.

Gorynia M., 1999, *Pomiary konkurencyjności przedsiębiorstwa*, „Regionalny Biuletyn Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu”, 1, s. 31-34.

Gorynia M., 1999, *Przedsiębiorstwo w nowej ekonomii instytucjonalnej*, „Ekonomista”, 6, s. 777-790.

Gorynia M., 1999, *Przedsiębiorstwo w różnych ujęciach teoretycznych*, „Ekonomista”, 4, s. 531-546.

Gorynia M., Otta W.J., 1999, *Zachowania przedsiębiorstw w okresie przejścia – potencjał konkurencyjny i strategie przystosowawcze*, „Optimum: Studia Ekonomiczne”, 2, s. 45-64.

Gorynia M., Wolniak R., 1999, *Globalizacja a transformacja gospodarki polskiej*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu”, 836, s. 80-98.

1998

Gorynia M., 1998, *Handel zagraniczny i zagraniczne inwestycje bezpośrednie w przedsiębiorstwach poznańskich – wyniki badań empirycznych*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu”, 801, s. 97-113.

Gorynia M., 1998, *Konkurencyjność przedsiębiorstwa – próba konceptualizacji i operacjonalizacji*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1(266), s. 9-30.

Gorynia M., 1998, *Pośrednictwo w handlu zagranicznym a teoria kosztów transakcyjnych*, „Ekonomista”, 4, s. 443-468.

Gorynia M., 1998, *The Polish Economy's International Competitiveness and Economic Policy*, „Russian and East European Finance and Trade”, 34(4), s. 7-26.

Gorynia M., Otta W.J., 1998, *Zachowania przedsiębiorstw w okresie przejścia – gra konkurencyjna i pozycja rynkowa*, „Optimum: Studia Ekonomiczne”, 1, s. 105-120.

Gorynia M., Sulimowska-Formowicz M., Stępień B., 1998, *Problemy przystosowawcze przedsiębiorstw w okresie transformacji a polityka proeksportowa*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1(266), s. 31-65.

1997

Gorynia M., 1997, *Internacjonalizacja działalności gospodarczej a polityka gospodarcza*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu”, 4(760), s. 100-116.

Gorynia M., Otta W.J., 1997, *Kształtowanie międzynarodowej konkurencyjności przedsiębiorstw i gospodarek postsocjalistycznych*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1(241), s. 25-54.

Gorynia M., Otta W.J., 1997, *Polska polityka przystosowawcza w latach 1990-1996*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 3, s. 43-58.

1996

Gorynia M., 1996, *Inflacja w biznes-planie*, „Przegląd Organizacji”, 4, s. 15-17.

Gorynia M., 1996, *Koncepcja liberalno-instytucjonalnej polityki przemysłowej*, „Gospodarka Narodowa”, 1-2, s. 1-10.

Gorynia M., 1996, *Międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarki a polityka ekonomiczna*, „Ekonomista”, 3, s. 343-358.

Gorynia M., 1996, *Podstawowe typy mezoekonomicznej polityki gospodarczej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 2, s. 133-145.

Gorynia M., 1996, *Selektywna polityka przemysłowa w okresie transformacji*, „Gospodarka Narodowa”, 4, s. 14-18.

Gorynia M., Domagała P., 1996, *Rola banków w restrukturyzacji przedsiębiorstw (I)*, „Przegląd Organizacji”, 10, s. 10-14.

Gorynia M., Domagała P., 1996, *Rola banków w restrukturyzacji przedsiębiorstw (II)*, „Przegląd Organizacji”, 11, s. 13-15.

Gorynia M., Otta W.J., 1996, *Przedsiębiorstwa poznańskie a handel zagraniczny w okresie przejścia do gospodarki rynkowej*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu”, 713, s. 37-48.

1995

Gorynia M., 1995, *Mezoeconomia – modele samoregulacji branży*, „Ekonomista”, 5-6, s. 815-837.

Gorynia M., 1995, *O niekonwencjonalnych doktrynach ekonomicznych w polityce transformacji*, „Ekonomista”, 4, s. 667-679.

Gorynia M., Otta W.J., 1995, *A Strategic Shift in Export Trade*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1(229), s. 122-142.

1994

Gorynia M., 1994, *Podstawowe aspekty polityki przemysłowej*, „Ekonomista”, 1, s. 123-132.

Gorynia M., 1994, *Polska polityka przystosowawcza w latach 1990-1993*, „Gospodarka Narodowa”, 2, s. 10-17.

Gorynia M., Otta W.J., 1994, *Proeksportowa orientacja strategii gospodarczej?*, „Handel Zagraniczny”, 2, s. 11-12.

1993

Gorynia M., 1993, *Delimitacja systemów gospodarczych w naukach ekonomicznych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 2, s. 65-72.

Gorynia M., 1993, *Poziomy analizy w naukach ekonomicznych*, „Economista”, 4, s. 501-506.

1992

Gorynia M., Otta W.J., 1992, *Ensino e formacao profissional na Polonia*, „Galileu: Revista Portuguesa de GESTAO”, 1, s. 45-56.

Gorynia M., Otta W.J., 1992, *The Business Education Industry in Poland: Current Trends and Challenges*, „Journal of European Business Education” 2(1), s. 57-74.

1991

Gorynia M., Andrzejczak A., 1991, *The Higher Education System in Poland*, „Centre of European Business Education Studies”, 6, s. 71-88.

1990

Gorynia M., 1990, *The evolution of organizational solutions in foreign trade of Socialist Countries*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1(169), s. 109-122.

Gorynia M., Otta W.J., 1990, *Bariery sprawności mechanizmu regulacji turystyki zagranicznej*, „Rocznik Centralnego Programu Badań Podstawowych: Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego: wyniki prac z roku 1988”.

1989

Gorynia M., Łyko A., 1989, *Konkurowanie na rynku silników okrętowych*, „Technika i Gospodarka Morska”, 3, s. 123-125.

Gorynia M., Otta W.J., 1989, *Finansowanie rozwoju eksportu przedsiębiorstwa*, „Finanse”, 6, s. 24-30.

Gorynia M., Otta W.J., 1989, *Konkurencyjni czy nie?*, „Życie Gospodarcze”, 11, s. 1-12.

Gorynia M., Otta W.J., 1989, *Zakres asortymentowy eksportu przedsiębiorstwa*, „Rynki Zagraniczne”, 22, s. 8.

Gorynia M., Otta W.J., 1989, *Zasięg przedsiębiorstw eksportujących (I)*, *Integracja wsteczna*, „Przegląd Organizacji”, 2, s. 32-34.

Gorynia M., Otta W.J., 1989, *Zasięg przedsiębiorstw eksportujących (II)*, *Ekspansja w handu zagranicznym*, „Przegląd Organizacji”, 3, s. 23-25.

Gorynia M., Otta W.J., 1989, *Zasięg przedsiębiorstw eksportujących (III), Skutki inercji*, „Przegląd Organizacji”, 4, s. 24-27.

Gorynia M., Otta W.J., 1989, *Zmiany jakościowe w konkuroowaniu na rynkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe”, 3, s. 85-96.

1988

Gorynia M., 1988, *Teoria handlu międzynarodowego a zagadnienie internacjonalizacji przedsiębiorstwa*, „Ekonomista”, 5, s. 957-965.

Gorynia M., 1988, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie jako forma internacjonalizacji przedsiębiorstwa*, „Sprawy Międzynarodowe”, 4, s. 135-146.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Badania i planowanie w przedsiębiorstwach eksportujących*, „Rynki Zagraniczne”, 155-156, s. 8.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Co przeszkadza w konkuroowaniu na rynkach zagranicznych?*, „Rynki Zagraniczne”, 141, s. 8.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Czy przedsiębiorstwa muszą eksportować?*, „Życie Gospodarcze”, 9, s. 9.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Czy przedsiębiorstwa chcą eksportować?*, „Życie Gospodarcze”, 11, s. 9.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Czy przedsiębiorstwa potrafią eksportować?*, „Życie Gospodarcze”, 23, s. 12.

1987

Gorynia M., 1987, *Organizacja działalności eksportowej w przedsiębiorstwie przemysłowym*, „Handel Zagraniczny”, 11, s. 7-10, 32.

Gorynia M., 1987, *Uwarunkowania i ograniczenia optymalizacji struktury funkcjonalno – instytucjonalnej polskiego handlu zagranicznego*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1(148), s. 119-137.

Gorynia M., Otta W.J., 1987, *Trzy scenariusze*, „Życie Gospodarcze”, 1, s. 1 i 4.

1986

Gorynia M., 1986, *Cele działalności eksportowej przedsiębiorstwa przemysłowego*, „Przegląd Organizacji”, 1, s. 5-8.

Gorynia M., 1986, *Producent a negocjacje kontraktowe*, „Rynki Zagraniczne”, 63, s. 8.

Gorynia M., 1986, *Projektowanie organizacji służb eksportowych: komórki eksportowe*, „Przegląd Organizacji”, 9, s. 32-35.

Gorynia M., 1986, *Projektowanie organizacji służb eksportowych: struktury organizacji komórek eksportowych*, „Przegląd Organizacji”, 8, s. 27-30.

Gorynia M., 1986, *Rynek krajowy i rynek zagraniczny jako składniki otoczenia przedsiębiorstwa eksportującego*, „Handel Zagraniczny”, 1, s. 7-10.

1985

Gorynia M., 1985, *Finansowanie marketingu eksportowego – zarys propozycji*, „Handel Zagraniczny”, 9, s. 12-15.

Gorynia M., 1985, *Podejście instytucjonalne i funkcjonalne w badaniu i projektowaniu organizacji*, „Przegląd Organizacji”, 10, s. 10-11.

Gorynia M., 1985, *Producent w systemie organizacji handlu zagranicznego*, „Handel Zagraniczny”, 5-6, s. 12-14.

Gorynia M., 1985, *Uwagi o strukturze organizacyjnej polskiego handlu zagranicznego*, „Handel Zagraniczny”, 1, s. 11-13.

1983

Gorynia M., 1983, *Producent – eksporter*, „Życie Gospodarcze”, 31, s. 15.

1982

Gorynia M., 1982, *Ile za dolara?*, „Życie Gospodarcze”, 22, s. 10-11.

Gorynia M., 1982, *Jak badać i usprawniać organizację?*, „Organizacja, Metody, Technika: czasopismo poświęcone zagadnieniom pracy administracyjnej”, 8-9, s. 57-59.

1981

Gorynia M., 1981, *Monopol handlu zagranicznego a system organizacji*, „Handel Zagraniczny”, 3, s. 10-12.

Gorynia M., 1981, *Niekonsekwencje projektu reformy*, „Rynki Zagraniczne”, 60.

ROZDZIAŁY W MONOGRAFIACH/ CHAPTERS IN MONOGRAPHS

2022

Duława J., Gorynia M., 2022, *Stan uczelni i post-pandemiczne uwarunkowania ich działalności w 2025 r. z perspektywą do 2030 r.*, [w:] Woźnicki J. (red.), *Trendy, modele i perspektywy rozwoju Szkolnictwa Wyższego w Polsce: 2021-2025 z projekcją do roku 2030*, Gliwice: Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, s. 194-202.

Fiedor B., Gorynia M., 2022, *On the Strengths and Weaknesses of the Contemporary Economic Sciences*, [w:] Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E. (red.), *The Economic Sciences and Contemporary Challenges: Fundamental Problems in Theory and Practice*, Warszawa: PTE, s. 23-34.

Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E., 2022, *Introduction*, [w:] Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E. (red.), *The Economic Sciences and Contemporary Challenges: Fundamental Problems in Theory and Practice*, Warszawa: PTE, s. 15-22.

Gołębiowski T., Danik L., Lewandowska M., Jankowska B., Dzikowska M., Gorynia M., 2022, *Interakcje wewnętrzne w przedsiębiorstwie międzynarodowym a sprawność innowacyjna jego filii zagranicznych: perspektywa filii zagranicznych utworzonych w Polsce*, [w:] Kwiatkowski E., Majecka B., Mińska-Struzik E. (red.), *Gospodarka a megatrendy rozwoju współczesnego świata*, T. 2, Warszawa: PTE, s. 225-238.

Gorynia M., Mroczek-Dąbrowska K., Matysek-Jędrych A., 2022, *Nowe relacje między Wielką Brytanią a Unią Europejską – perspektywa polskich przedsiębiorstw*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 165-177.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2022, *Globalization in a COVID-19 Afflicted World*, [w:] Van Tulder R., Verbeke A., Piscitello L., Puck J. (red.), *International Business in Times of Crisis: Tribute Volume to Geoffrey Jone*, Bingley: Emerald Publishing, s. 379-395.

Gorynia M., Polowczyk J., 2022, *Zagrożenia, szanse i wyzwania dla przedsiębiorstw związane z pandemią COVID-19 – pandemia i po pandemii*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 178-204.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2022, *Strategie polskich eksporterów wobec pandemii koronawirusa – wyniki badań empirycznych*, [w:] Pawlas I., Czech A. (red.), *Podmioty gospodarki światowej wobec pandemii COVID-19*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, s. 13-29.

2021

Fiedor B., Gorynia M., Hardt Ł., 2021, *Wstęp*, [w:] Fiedor B., Gorynia M., Hardt Ł., (red.), *Jednorodność czy pluralizm. Rozważania nad naturą nauk ekonomicznych i gospodarki*, Warszawa: PTE, s. 17-25.

Główka C., Gorynia M., Kania A., Mroczek-Dąbrowska K., 2021, *What Drives Companies' Strategies in the Face of Brexit?*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 105-123.

Gorynia M., 2021, *Przedsiębiorstwo w pandemii COVID-19 – siedem antynomii głównych*, [w:] Lechman E., Marszk A., Parszutowicz P., Popowska M., (red.), *Ekonomia, kultura, wartości albo trzy oblicza roztropności*, Gdańsk: Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, s. 283-293.

Gorynia M., 2021, *Will COVID-19 Kill Globalization?*, [w:] Marinov M.A., Svetla T. Marinova (red.), *COVID-19 and International Business*, New York: Routledge.

Gorynia M., Jankowska B., Mroczek-Dąbrowska K., 2021, *The New Normal*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 146-151.

Gorynia M., Jankowska B., Mroczek-Dąbrowska K., 2021, *Toward the New Reality*, [w:] Gorynia M., Jankowska B., Mroczek-Dąbrowska K. (red.), *Brexit and the Future of the European Union*, Routledge, s. 1-6.

Gorynia M., Kania A., Mińska-Struzik E., 2021, *The Projected Effects of Brexit on the EU and the UK*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 25-50.

Gorynia M., Matysek-Jędrych A., Mińska-Struzik E., 2021, *Poland on the Path of Competitiveness Growth*, [w:] Bukowski S.I., Hyz A., Lament M. (red.), *Competitiveness and Economic Development in Europe: Prospects and Challenges*, London: Routledge.

Gorynia M., Mroczek-Dąbrowska K., Matysek-Jędrych A., 2021, *Ekonomiczne wyzwania Polski wobec brexitu*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 293-307.

Gorynia M., Piotr T., 2021, *Foreign Direct Investment and the Covid-19 pandemic: The Real Economy Perspective and Theoretical Implications*, [w:] Mińska-Struzik E., Jankowska B. (red.), *Towards the „New Normal” after COVID-19 – a Post-transition Economy Perspective*, Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, s. 90-99.

2020

Fiedor B., Gorynia M., 2020, *O silnych i słabych stronach współczesnych nauk ekonomicznych*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 23-36.

Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E., 2020, *Od Wydawcy*, [w:] Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E. (red.), *Nauki ekonomiczne i wyzwania współczesności: Fundamentalne problemy w teorii i praktyce*. Warszawa: PTE, s. 9-14.

Fiedor B., Gorynia M., Mączyńska E., 2020, *Wstęp*, [w:] Gorynia M., Kuczevska J., Nowak A.Z. (red.), *Polskie przedsiębiorstwo na jednolitym rynku europejskim. Wyzwania współczesności*, Warszawa: PWE, s. 15-22.

Gorynia M., Fiedor B., 2020, *Współczesne nauki ekonomiczne – szanse i zagrożenia*, [w:] Rutkowska-Tomaszewska E., Kwaśnicki W. (red.), *Ekonomia jako dyscyplina naukowa i kierunek kształcenia. Aktualne trendy i pożądane kierunki zmian*, Warszawa: Difin, s. 39-62.

Gorynia M., Malaga K., 2020, *Les Changements de la Competitivite de L'economie Polonaise dans L'economie Mondiale Durant la Periode 1990-2017*, [w:] Escobar C.R., Redslob A., Malaga K. (red.), *Pour une recherche économique efficace: 61° Congrès de l'Association Internationale des Économistes de Langue Française*, Santiago: Université Bernardo O' Higgins, s. 119-153.

2019

Gorynia M., 2019, *Czy nowy pragmatyzm jest pragmatyczny?*, [w:] Mączyńska E. (red.), *Ekonomia i polityka: Wokół teorii Grzegorza W. Kołodko*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 77-91.

Gorynia M., 2019, *Współczesne nauki ekonomiczne: tożsamość, ewolucja, klasyfikacje*, [w:] Gorynia M. (red.), *Ewolucja nauk ekonomicznych. Jedność a różnorodność, relacje do innych nauk, problemy klasyfikacyjne*, Warszawa: PAN, s. 13-33.

2018

Gorynia M., 2018, *Konkurencja i konkurencyjność w sektorze przedsiębiorstw wodociągowych – aspekty teoretyczne i praktyczne*, [w:] Chudziński P. (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem wodociągowym: Uwarunkowania funkcjonowania i współczesne koncepcje zarządzania*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, s. 75-96.

Gołębiowski T., Jankowska B., Gorynia M., Danik L., Dzikowska M., Lewandowska M., 2018, *Determinants of the Innovation Performance of a Foreign Subsidiary (FS) – The Perspective of Foreign Subsidiaries Located in Poland*, [w:] *European International Business Academy (EIBA) 44th Annual Conference EIBA: International Business in a Transforming World – the Changing Role of States and Firms*, Poznań, 13-15 December 2018, Poznań: EIBA, s. 1-6.3.

Gorynia M., Matysek-Jędrych A., Mroczek-Dąbrowska K., 2018, *Brexit Impact on EU27 Economies: Who is the Loser?*, [w:] *European International Business Academy (EIBA) 44th Annual Conference EIBA: International Business in a Transforming World – the Changing Role of States and Firms*, Poznań, 13-15 December 2018, Poznań: EIBA, s. 1-3.

Gorynia M., Mroczek-Dąbrowska K., Kania A., Bytniewski S., 2018, *Polska wobec wyzwań gospodarki globalnej*, [w:] Stelmach A., Szymczyński T.R., Walkowski M. (red.), *Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Zdzisławowi W. Puśleckiemu: Stosunki międzynarodowe w procesie zmian*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, s. 201-210.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2018, *Sectoral Dimensions of Poland's Investment Development Path Revisited*, [w:] *European International Business Academy (EIBA) 44th Annual Conference EIBA: International Business in a Transforming World – the Changing Role of States and Firms*, Poznań, 13-15 December 2018, Poznań: EIBA, s. 1-6.4.

Gorynia M., Trąpczyński P., Bytniewski S., 2018, *The Concepts of Strategy and Business Models in Firm Internationalisation Research: Towards a Research Agenda*, [w:] *European International Business Academy (EIBA) 44th Annual Conference EIBA: International Business in a Transforming World – the Changing Role of States and Firms*, Poznań, 13-15 December 2018, Poznań: EIBA, s. 1-37.

2017

Gorynia M., 2017, *Nauki ekonomiczne wobec globalnych i regionalnych wyzwań drugiej dekady XXI wieku*, [w:] Zajac C. (red.), *Nauki ekonomiczne w XXI wieku – dylematy, wyzwania, perspektywy*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, s. 11-22.

Gorynia M., 2017, *Polska w obliczu procesów internacjonalizacji, globalizacji i integracji*, [w:] Wilkin J. (red.), *Globalizacja, integracja europejska a suwerenność państwa: Zagrożenia globalne barierami rozwoju*, Warszawa: PAN Komitet Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN, s. 83-100.

Gorynia M., 2017, *Rola państwa w zarządzaniu zasobami wspólnymi – uwagi dotyczące zasobów wodnych*, [w:] Owsiak S. (red.), *Państwo a gospodarka: księga jubileuszowa z okazji 30-lecia Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej*, Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, s. 135-148.

Gorynia M., Jankowska B., 2017, *O tożsamości biznesu międzynarodowego*, [w:] Maciejewski M., Wach K. (red.), *Handel zagraniczny i biznes międzynarodowy we współczesnej gospodarce: księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Wydymusowi*, Kraków: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Centrum Przedsiębiorczości Strategicznej i Międzynarodowej, Katedra Handlu Zagranicznego, s. 127-142.

Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M., 2017, *Economic Changes During and after Global Economic Crisis – Ranking of Economies and Industries*, [w:] Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M. (red.), *International Competitiveness of Polish Companies during and after the Global Economic Crisis*, Warszawa: Difin, s. 133-154.

Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M., 2017, *The Competitive Position of Companies during and after the Global Economic Crisis – Results of Quantitative Research*, [w:] Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M. (red.), *International Competitiveness of Polish Companies during and after the Global Economic Crisis*, Warszawa: Difin, s. 211-259.

Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M., 2017, *The Methodology of Empirical Research*, [w:] Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M. (red.), *International Competitiveness of Polish Companies during and after the Global Economic Crisis*, Warszawa: Difin, s. 195-210.

Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M., 2017, *The Theoretical, Empirical and Methodological Aspects of Company Competitiveness*, [w:] Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M. (red.), *International Competitiveness of Polish Companies during and after the Global Economic Crisis*, Warszawa: Difin, s. 93-122.

Gorynia M., Mroczek-Dąbrowska K., 2017, *Business Cycles*, [w:] Gorynia M., Jankowska B., Dzikowska M. (red.), *International Competitiveness of Polish Companies during and after the Global Economic Crisis*, Warszawa: Difin, s. 19-40.

Gorynia M., Nowak J., Trąpczyński P., Wolniak R., 2017, *The Investment Development Path and Geographic Patterns of Poland's FDI: New Evidence*, [w:] *Conference proceedings of the 43rd European International Business Academy Conference (43rd EIBA)*, Milano: European International Business Academy, s. 1-32.

2016

Gorynia M., 2016, *Nauki ekonomiczne a postulat interdyscyplinarności*, [w:] Czaja S., Graczyk A. (red.), *Ekonomia i środowisko: księga jubileuszowa prof. B. Fiedora*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, s. 122-130.

Gorynia M., 2016, *On the Interdisciplinary Nature of International Business*, [w:] Rynarzewski T., Szymczak M. (red.), *Changes and Challenges in the Modern World Economy: Recent Advances in Research on International Economics & Business*, Poznań: Poznań University of Economics and Business (PUEB) Press, s. 11-25.

Gorynia M., 2016, *Polish Economic Policy, Internationalisation and Globalisation*, [w:] Katsikides S., Hanappi H. (red.), *Society and Economics in Europe: Disparity versus Convergence?*, Cham: Springer, s. 31-51.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2016, *Metodyka badań empirycznych*, [w:] Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, Warszawa: Difin, s. 207-223.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2016, *Pozycja konkurencyjna przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu – wyniki badań ilościowych*, [w:] Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, Warszawa: Difin, s. 224-274.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2016, *Teoretyczne, empiryczne i metodologiczne aspekty konkurencyjności przedsiębiorstw*, [w:] Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przed-*

siębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu, Warszawa: Difin, s. 98-131.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2016, *Wstęp*, [w:] Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, Warszawa: Difin, s. 11-18.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2016, *Zakończenie*, [w:] Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, Warszawa: Difin, s. 289-295.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2016, *Zmiany gospodarcze w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu – rankingi gospodarek i branż*, [w:] Dzikowska M., Gorynia M., Jankowska B. (red.), *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, Warszawa: Difin, s. 143-166.

Gorynia M., Jankowska B., Mroczek-Dąbrowska K., Dzikowska M., 2016, *Are Firms in Corporate Groups More Resilient during an Economic Crisis? Evidence from the Manufacturing Sector in Poland*, [w:] 32nd annual imp conference: change and Transformation of Markets, Networks and Relationships, International Marketing and Purchasing Group, s. 1-17.

Gorynia M., Mroczek-Dąbrowska K., 2016, *Cykle koniunkturalne*, [w:] Dzikowska, M. Gorynia M., Jankowska B. (red.), *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, Warszawa: Difin, s. 19-41.

Gorynia M., Smuga T., 2016, *Marian Gorynia, rozm. T. Smuga*, [w:] Konat G., Smuga T. (red.), *Paradoksy ekonomii. Rozmowy z polskimi ekonomistami*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 175-191.

2015

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2015, *Contrasting Export Intensity of Enterprises during Global Economic Crisis Findings from a Transition Country*, [w:] 41st EIBA Annual Conference "International Business after the BRIC'S Rush", Rio de Janeiro: Pontifical Catholic University of Rio de Janeiro, EIBA, s. 1-15.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2015, *Explaining Foreign Affiliate Performance of Emerging Multinationals: The Effects of Firm Resources and Institutional Distance*, [w:] Conference proceedings of the Academy of International Business 2015 Annual Meeting, Bengaluru: Academy of International Business, s. 1-33.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2015, *Should Governments Support outward FDI? The Case of Poland*, [w:] Marinova S. (red.), *Institutional Impacts on Firm Internationalization*, London: Palgrave Macmillan, s. 120-145.

2014

Gorynia M., 2014, *Ewolucja pozycji gospodarki polskiej w gospodarce globalnej i w gospodarce Unii Europejskiej*, [w:] Gorynia M., Rudolf S. (red.), *Polska w Unii Europejskiej i globalnej gospodarce*, Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, s. 23-48.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2014, *Determinants of FDI Performance of Emerging Multinationals: The Case of Polish MNEs*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Shifts in Global Competitiveness, Markets and Consumers: is Management Prepared for a New Business Paradigm?: Twenty third World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development“], Hummelstown: International Management Development Association, 24, s. 236-244.

Gorynia M., Trąpczyński P., 2014, *Determinanty efektywności zagranicznych inwestycji bezpośrednich*, [w:] Gorynia M., Rudolf S. (red.), *Polska w Unii Europejskiej i globalnej gospodarce*, Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, s. 427-452.

Gorynia M., Trąpczyński P., Dzikowska M., 2014, *Towards a Strategic Shift? On the Evolution of Poland's Position in the World Economy in 2003-2012*, [w:] *Competitiveness of the CEE Region in the Global Economy: Book of Abstracts*, Budapest: Corvinus University of Budapest, s. 53-53.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2014, *Determinants of FDI establishment mode choice of Polish firms. The Oli paradigm perspective*, [w:] *The Future of Global Organizing: Proceeding of 40th Annual Conference of the EIBA*, Uppsala: EIBA, s. 1-34.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2014, *Internationalization of Polish Firms via Foreign Direct Investment: A Multiple-Case Study Approach*, [w:] Marinov M.A., Marinova S.T. (red.), *Successes and Challenges of Emerging Economy Multinationals*, Houndmills: Palgrave Macmillan, s. 184-216.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2014, *The Internationalization of Polish Firms: Evidence from a Qualitative Study of FDI Behavior*, [w:] Turkina E., Thai M.T.T. (red.), *Internationalization of Firms from Economies-in-Transition: The Effects of Politico-Economic Paradigm Shift*, Cheltenham: Edward Elgar, s. 39-66.

2013

Gorynia M., 2013, *The Prescriptive Part: Introduction*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 181-184.

Gorynia M., 2013, *The Prescriptive Part: Suggestions for Further Research*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 220-221.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2013, *The Prescriptive Part: Recommendations for Companies*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 184-197.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., Pietrzykowski M., Tarka P., 2013, *Empirical research results*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 146-180.

Gorynia M., Jankowska B., 2013, *An Analytical Scheme of the Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 104-132.

Gorynia M., Jankowska B., 2013, *The Main Concepts of Company Internationalization*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 40-62.

Gorynia M., Jankowska B., 2013, *The Prescriptive Part: Recommendations for Economic Self-Government*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 197-204.

Gorynia M., Jankowska B., Pietrzykowski M., 2013, *Introduction*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 9-16.

Gorynia M., Jankowska B., Pietrzykowski M., 2013, *The Prescriptive Part: Implications for Economic Policy*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 204-220;

Gorynia M., Jankowska B., Tarka P., 2013, *Basic Concepts of Company Competitiveness*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 17-40.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2013, *On the Motives and Modes of outward FDI from Emerging Economies: Evidence from Poland, Transitional Firms, Markets and Institutions*: Proceedings of 39th EIBA Conference, Bremen: EIBA, s. 1-30.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2013, *Overview and Evaluation of Policy Measures Supporting outward FDI: The Case of Poland*, [w:]

Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Flexibility, Innovation, and Adding Value as Drivers of Global Competitiveness: Private and Public Sector Challenges: Twenty Second World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Hummelstown: International Management Development Association, 22, s. 108-115.

2012

Gorynia M., 2012, *Konkurencyjność regionalna w świetle uwarunkowań ekonomicznych i normatywnych*, [w:] Gorynia M., Łażniewska E., Chmielewski R. (red.), *Konkurencyjność regionalna: koncepcje – strategie – przykłady*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 90-106.

Gorynia M., 2012, *O klasyfikacji nauk zajmujących się międzynarodową działalnością gospodarczą*, [w:] B. Skulska, M. Domiter, W. Michalczyk (red.), *Globalizacja i regionalizacja w gospodarce światowej: księga jubileuszowa z okazji 45-lecia pracy naukowej Profesora Jana Rymarczyka*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, s. 37-50.

Gorynia M., 2012, *Związki między ekonomią a naukami o zarządzaniu*, [w:] Sławińska M., Witczak H. (red.), *Podstawy metodologiczne prac doktorskich w naukach ekonomicznych*, wyd. 2 zm., Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, s. 40-53.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., Tarka P., 2012, *Foreign Direct Investment in New EU Member States from Central and Eastern Europe: an investment development path perspective*, [w:] Marinov M., Marinova S. (red.), *Internationalization of Emerging Economies and Firms*, Hampshire: Palgrave Macmillan, s. 64-86.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2012, *A Multi-Case Study of Polish Firms Venturing abroad via FDI, International Business and Sustainable Development*, [w:] 38th EIBA European International Business Academy Conference Proceedings: „International Business and Sustainable Development”, London: University of Sussex (venue) & King’s College London, s. 1-39.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2012, *Foreign direct investment of Polish firms: a case study approach*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Global Competitiveness in a Time of Economic Uncertainty and Social Change: Current Issues and Future Expectations: Twenty first World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Hummelstown: International Management Development Association, 21, s. 432-439.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., Trąpczyński P., 2012, *The Determinants of Location Choice in the Internationalization Process of Polish Companies: A Qualitative Study*, [w:] *Modele internacjonalizacji przedsiębiorstw: podstawy teoretyczne, metodologiczne i rezultaty badań: materiały z konferencji naukowej*, Katowice: Wydawnictwo UE w Katowicach, s. 1-12.

Gorynia M., 2011, *Kierunki dalszych badań*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 240-241.

Gorynia M., 2011, *Poland's Participation in Globalisation via Outward Foreign Direct Investment – Results and Perspectives*, [w:] Hejduk I.K., Grudzewski W.M. (red.), *The World Economy: Contemporary Challenges*, Singapore: Difin, s. 350-363.

Gorynia M., 2011, *Polish Foreign Trade and Foreign Direct Investment during the Transition Period*, [w:] Verlag J., Sepp D.Fr. (red.), *The Economy and Economics after Crisis*, Berlin: BWV-Berliner Wissenschafts-Verlag, s. 171-182.

Gorynia M., 2011, *Uwagi wprowadzające [Część normatywna]*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 197-200.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., 2011, *Rekomendacje dla przedsiębiorstw*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 201-214.

Gorynia M., Jankowska B., 2011, *Główne koncepcje internacjonalizacji przedsiębiorstwa*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 44-67.

Gorynia M., Jankowska B., 2011, *Schemat analityczny wpływu przystąpienia Polski do strefy euro na międzynarodową konkurencyjność i internacjonalizację polskich przedsiębiorstw*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 113-142.

Gorynia M., Jankowska B., 2011, *Zalecenia dla samorządu gospodarczego*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 215-222.

Gorynia M., Jankowska B., Pietrzykowski M., 2011, *Implikacje dla polityki gospodarczej*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 223-239.

Gorynia M., Jankowska B., Pietrzykowski M., 2011, *Wstęp*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 9-16.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., Pietrzykowski M., Tarka P., 2011, *Internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw w perspektywie przystąpienia Polski do strefy euro*, [w:] Konferencja naukowa: „Współczesna gospodarka światowa. Problemy na poziomie mikro- i makroekonomicznym”: 85-lecie Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, 5-lecie Wydziału Gospodarki Międzynarodowej, Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, s. 1-19.

Gorynia M., Dzikowska M., Jankowska B., Pietrzykowski M., Tarka P., 2011, *Wyniki badań empirycznych*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 158-194.

Gorynia M., Jankowska B., Tarka P., 2011, *Bazowe koncepcje konkurencyjności przedsiębiorstwa*, [w:] Gorynia M., Jankowska B. (red.), *The Influence of Poland's Accession to the Euro Zone on the International Competitiveness and Internationalisation of Polish Companies*, Warszawa: Difin, s. 19-43.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2011, *Investing in a Transition Economy: Motives and Modes of Foreign Direct Investment in Poland*, [w:] Marinov M., Marinova S. (red.), *The Changing Nature of Doing Business in Transition Economies*, London: Palgrave Macmillan, s. 148-182.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2011, *Outward Foreign Direct Investment of Poland: Exploring Geographic and Industry Trends and Patterns*, [w:] Taking IB in Europe to the Next Level: Emerging Issues, Strategies and Economies: Proceedings of the 37th EIBA Annual Conference, Bucharest: Academy of Economic Studies, s. 54-81.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., 2011, *Location and Industry Structure of Polish Outward Foreign Direct Investment*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Challenges and Opportunities of Global Business in the New Millennium: Contemporary Issues and Future Trends: Twentieth World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Hummelstown: International Management Development Association, 20, s. 422-429.

2010

Gorynia M., 2010, *Wzór do naśladowania dla wszystkich przedsiębiorczych i ambitnych*, [w:] Hipolit Cegielski: pomnik i dzieło, Poznań: Interfund, s. 152-152.

Gorynia M., 2010, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie jako forma internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw – uwarunkowania i tendencje*, [w:] Umiński S. (red.), *Eksport oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne firm województwa pomorskiego*, Gdańsk: Uniwersytet Gdański, PBS DGA, s. 115-126.

Gorynia M., Jankowska B., 2010, *Klasy jako podstawa budowy strefy wysokiej produktywności*, [w:] Grzelak A., Pająk K. (red.), *Nowe trendy w metodologii nauk*

ekonomicznych, Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, T. 1, s. 101-121.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2010, *Foreign Direct Investment of Central and Eastern European Countries, and the Investment Development Path Revisited*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Global Business: Coping with Uncertainty: Thirteenth World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Hummelstown: The International Management Development Association, 19, s. 374-383.

2009

Gorynia M., 2009, *Konkurencyjność w ujęciu mikroekonomicznym*, [w:] Gorynia M., Łązniewska E. (red.), *Kompedium wiedzy o konkurencyjności*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 67-99.

Gorynia M., 2009, *Luka konkurencyjna w przedsiębiorstwach a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, [w:] Bossak J., Bieńkowski W. (red.), *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, Warszawa: SGH, s. 99-117.

Gorynia M., 2009, *Teoretyczne aspekty konkurencyjności*, [w:] Gorynia M., Łązniewska E. (red.), *Kompedium wiedzy o konkurencyjności*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 48-66.

Gorynia M., 2009, *Udział gospodarki polskiej w procesach internacjonalizacji i globalizacji – implikacje dla przedsiębiorstw*, [w:] Umiński S. (red.), *Eksport oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne firm województwa pomorskiego*, Gdańsk: Uniwersytet Gdański, s. 129-138.

Gorynia M., Brzeziński M., Hockuba Z., 2009, *Między imperializmem a kooperacją. Ekonomia a nauki społeczne na początku XXI wieku*, [w:] Fiedor B., Hockuba Z. (red.), *Nauki ekonomiczne wobec wyzwań współczesności*, Warszawa: PTE, s. 50-82.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2009, *The IDP Paradigm and the Internationalisation of Central and East European Economies*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Management Challenges in an Environment of Increasing Regional and Global Concerns: Eighteenth World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Pennsylvania: The International Management Development Association, 18, s. 389-396.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., Tarka P., 2009, *The Positioning of Central and East European Economies in the Context of the IDP Paradigm*, [w:] *Reshaping the Boundaries of the Firm in an Era of Global Interdependence: Proceedings of 35th EIBA Conference*, Valencia: EIBA, s. 1-26

Gorynia M., Ratajczak M., 2009, *Transition as an Example of Institutional Change: Macro- and Microeconomic Aspects. The Case of Poland*, [w:] Sepp J., Frear D., Tay-

lor W. (red.), *The Key-Factors of Business and Socio-Economic Development during the Global Crisis*, COPE International, s. 175-190.

2008

Gorynia M., 2008, *Internationalisation of the Polish Economy – A Macro- and Micro-economic Approach*, [w:] Nelson Oly Ndubisi (red.), *International Business: Theory & Strategy, Large and Small Firms Perspectives*, Malasia: Arah Publications, s. 65-86.

Gorynia M., 2008, *Związki między ekonomią a naukami o zarządzaniu*, [w:] Sławińska M., Witczak H. (red.), *Podstawy metodologiczne prac doktorskich w naukach ekonomicznych*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, s. 40-52.

Gorynia M., Jankowska B., 2008, *Clusters – A Useful Concept of Increasing the Internationalization of SMEs. The Case of Furniture, Automotive and Boiler-Making Clusters in Poland*, [w:] *An Enterprise Odyssey: Tourism, Governance and Entrepreneurship*, Zagreb: University of Zagreb, s. 1153-1162.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., 2008, *Investment Development Paths of Central European countries: A Comparative Analysis*, [w:] *International Business and the Catching-up Economies: Challenges and Opportunities: Proceedings of 34th EIBA Annual Conference*, Tallinn: EIBA, s. 1-28.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., 2008, *Poland's Investment Development Path: In Search of a Synthesis*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Shared Responsibilities: Management Challenges in an Environment of Increasing Global Concerns*, 17th World Business Congress [seria: International Management Development Association], Hummelstown: International Management Development Association, 17, s. 165-172.

2007

Gorynia M., Jankowska B., 2007, *Uczestnictwo w klastrze a skłonność przedsiębiorstwa do internacjonalizacji – na przykładzie wielkopolskiego klastra meblarskiego*, [w:] Schroeder J., Stępień B. (red.), *Handel i finanse międzynarodowe w warunkach globalizacji*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 134-145.

Gorynia M., Jankowska B., 2007, *Wpływ uczestnictwa w klastrze na strategię konkurencyjną firmy na przykładzie wielkopolskiego klastra meblarskiego*, [w:] Rymarczyk J., Drelich-Skulska B., Michalczyk W. (red.), *Regionalizacja a globalizacja we współczesnym świecie: Materiały konferencyjne*, T. 1, Wrocław: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, s. 272-281.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2007, *Poland's Evolving Net Outward Investment Position: A Cross-Industry Analysis*, [w:] *International Business Local Development and Science-Technology Relationships: Proceedings of 33rd EIBA Annual Conference*, Catania: EIBA, s. 1-24.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., 2007, *Poland's Investment Development Path and Industry Structure of FDI Inflows and Outflows*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Beyond Borders: New Global Management Development Challenges and Opportunities: Sixteenth World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Hummelstown: International Management Development Association, 17, s. 451- 459.

2006

Gorynia M., 2006, *Mikroekonomiczne aspekty internacjonalizacji gospodarki polskiej*, [w:] W. Jakóbiak (red.), *Gospodarka polska w procesie światowych przemian*, Warszawa: Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego w Warszawie, s. 160-182.

Gorynia M., 2006, *Polish Economic Policy, Internationalisation and Globalisation*, [w:] Kozłowski M., Kacprzyk A. (red.), *Business Interaction in Local Economies*, Wilkes; Beijing: Congress of Political Economis, 2, s. 117-140.

Gorynia M., 2006, *Przedsiębiorstwo jako przedmiot badań w naukach ekonomicznych – aspekty metodologiczne*, [w:] Sławińska M. (red.), *Podstawy metodologiczne prac doktorskich w naukach ekonomicznych*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 55-65.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2006, *A Transition Country's Positioning on the Investment Development Path. The Case of Poland*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Management Challenges in an Environment of Increasing Regional and Global Concerns: Eighteenth World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Pennsylvania: The International Management Development Association, 15, s. 539-547.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., 2006, *The Investment Development Path of Poland Revisited: A Geographic Analysis*, [w:] *Regional and National Drivers of Business Location and Competitiveness: Proceedings of the 32nd EIBA Annual Conference*, Fribourg: EIBA, s. 1-21.

2005

Gorynia M., 2005, *Les stratégies des entreprises polonaises localisés pres de la frontiere polono-allemande dans le contexte de l'élargissement de l'UE*, [w:] de Claude M. (red.), *Pologne 1989-2004: la longue marche. D'un systeme centralisé a l'intégration dans l'Union européenne* (La Librairie des Humanités), Paris: L'Harmattan, s. 233-243.

Gorynia M., Fazlagić A., 2005, *Raport o kapitale intelektualnym Akademii Ekonomicznej w Poznaniu*, [w:] Gołębiowski T., Dąbrowski M., Mierzejewska B. (red.), *Uczelnia oparta na wiedzy: organizacja procesu dydaktycznego oraz zarządzanie wiedzą w ekonomicznym szkolnictwie wyższym: materiały z ogólnopolskiej konferencji*, Warszawa: Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, s. 117-125.

Gorynia M., Jankowska B., Owczarzak R., Bartosik-Purgat M., 2005, *Dominujące postawy strategiczne firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*, [w:] Najlepszy E. (red.), *Biznes międzynarodowy a internacjonalizacja gospodarki narodowej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 365-377.

Gorynia M., Jankowska B., Owczarzak R., Bartosik-Purgat M., 2005, *Motywy i formy zagranicznych inwestycji bezpośrednich: perspektywa przedsiębiorstw lokalnych – ujęcie empiryczne*, [w:] Rymarczyk J., Michalczyk W. (red.), *Problemy regionalne i globalne we współczesnej gospodarce światowej*, T. 1: Materiały konferencyjne, Wrocław: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, s. 255-266.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2005, *Fostering Competitiveness of Polish Firms: Some Musings of Economic Policy and Spatial Expansion*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Global Business: the Challenges and Responsibilities in a World of Shifting Alliances: Fourteenth World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Pennsylvania: The International Management Development Association, 14, s. 428-435.

Gorynia M., Teczek J., Gawlik R., 2005, *Małopolska Science and Business Units – In Quest for the Missing Link*, [w:] Amadi Echendu J.E. (red.), *Proceedings of the Science Marketing 4th International Science-to-Business Conference*, Pretoria: University of Pretoria, s. 1-12.

Gorynia M., Wolniak R., Nowak J., 2005, *Poland and Its Investment Development Path*, [w:] *Landscapes and Mindscapes in a Globalised World: Proceedings of 31st EIBA Annual Conference*, Oslo: EIBA, s. 1-25.

2004

Gorynia M., 2004, *Typy zachowań firm lokalnych wobec inwestorów zagranicznych*, [w:] Rymarczyk J., Michalczyk W. (red.), *Rozwój regionalny i globalny we współczesnej gospodarce światowej: Materiały konferencyjne*, T. 1, Wrocław: Akademia Ekonomiczna im. O. Langego. Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, s. 198-211.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2004, *Multinational Enterprises and the Competitiveness of Transitional Host Economies: The Case of Poland*, [w:] Kaynak E., Harcar T.D. (red.), *Global Business: Coping with Uncertainty: Thirteenth World Business Congress* [seria: „Advances in Global Management Development”], Maastricht: The International Management Development Association, 13, s. 368-375.

2003

Gorynia M., 2003, *Internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw*, [w:] Lipiński J., Sławiński A. (red.), *Gospodarka Polski przed wejściem do Unii Europejskiej*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, s. 159-175.

Gorynia M., 2003, *The Internationalization of Polish Firms and Poland's Accession to the European Union (extended abstract)*, [w:] *Proceedings of Fifth International Conference on Enterprise in Transition*, Split: University of Split, Faculty of Economic, s. 131-133.

Gorynia M., Kokocińska M., 2003, *Strategie konkurowania firm z województwa lubuskiego w obliczu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej*, [w:] Barczyk R. (red.), *Rozwój gospodarczy i rozwój przedsiębiorstw na pograniczu polsko-niemieckim w procesie integracji Polski z Unią Europejską*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 216-249.

Gorynia M., Kokocińska M., 2003, *Wettbewerbsstrategien der Unternehmen in der Woiwodschaft Lubuskie angesichts des EU – Beitritts Polen*, [w:] Barczyk R. (red.), *Wirtschaftliche Entwicklung und Entwicklung der Unternehmen in der polnisch-deutschen Grenzregion in dem Prozess der Integration Polens mit der Europäischen Union*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 67-80.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2003, *Motives and Modes of FDI, Firm Characteristics and Performance: Case Studies of Foreign Subsidiaries in Poland*, [w:] Kaynak E., Harvar T.D. (red.), *Succeeding in a Turbulent Global Marketplace: Changes, Developments, Challenges, and Creating Distinct Competencies* [seria: „Advances in Global Management Development“], Hummelstown: International Management Development Association, s. 380-387.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2003, *On the Path of Poland's Globalization*, [w:] Trifonova Marinova S., Alexandrov Marinov M. (red.), *Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe*, Aldershot, Burlington: Ashgate, s. 230-246

2002

Gorynia M., 2002, *Implikacje dla polityki gospodarczej*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 276-292.

Gorynia M., 2002, *Implikacje dla polityki gospodarczej*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 276-292.

Gorynia M., 2002, *Internationalization of a Post-Communist Economy – Opportunities and Threats: The Case of Poland*, [w:] Alexandrov Marinov M. (red.), *Internationalization in Central and Eastern Europe*, Hampshire: Ashgate Publishing Limited, s. 76-104.

Gorynia M., 2002, *Istota schematu analitycznego – schemat analityczny a model, typ idealny i wzorzec*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 11-17.

Gorynia M., 2002, *Koncepcja empirycznej części projektu badawczego*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 101-105.

Gorynia M., 2002, *Koncepcja empirycznej części projektu badawczego*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 101-105.

Gorynia M., 2002, *Konceptualizacja i operacjonalizacja pojęcia konkurencyjności przedsiębiorstwa – pomiar zmiennych*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 69-81.

Gorynia M., 2002, *Konkurencyjność przedsiębiorstwa – próba modelu*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 48-61.

Gorynia M., 2002, *Kwestionariusz ankiety: projekt badawczy Komitetu Badań Naukowych pod tytułem: „Luka przystosowawcza na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Implikacje dla strategii firm i polityki gospodarczej”*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 293-308.

Gorynia M., 2002, *Kwestionariusz ankiety: projekt badawczy Komitetu Badań Naukowych pod tytułem: „Luka przystosowawcza na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Implikacje dla strategii firm i polityki gospodarczej”*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 293-308.

Gorynia M., 2002, *Les strategies des entreprises Polonaises localisees pres de la frontiere polono-allemande dans le contexte de l'elargissement de l'union europeenne*, [w:] *La construction Europeenne : modes de developpement et partenaires, Actes de la VIIIe Conference Scientifique Internationale du Reseau PGV*, Bańska Bystrica, Slovaquie: Faculte des Sciences Economiques l'Universite Matej Bel Bańska Bystrica, 1, s. 21-31.

Gorynia M., 2002, *Luka konkurencyjna w przedsiębiorstwach sektora przetwórczego: próba badawcza, wyniki badań*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 105-141.

Gorynia M., 2002, *Luka konkurencyjna w przedsiębiorstwach sektora przetwórczego: próba badawcza, wyniki badań*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na*

poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 105-141.

Gorynia M., 2002, *Perspektywy internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw w warunkach integracji z Unią Europejską*, [w:] *Handel zagraniczny i konkurencyjność polskich przedsiębiorstw przed wejściem do Unii Europejskiej: Materiały konferencyjne*, Warszawa: Agencja Wydawniczo-Reklamowa MT, s. 80-93.

Gorynia M., 2002, *Rekomendacje dla strategii przedsiębiorstw*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 258-276.

Gorynia M., 2002, *Rekomendacje dla strategii przedsiębiorstw*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 258-276.

Gorynia M., 2002, *Schemat analityczny luki konkurencyjnej – konkretyzacja*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 98-100.

Gorynia M., 2002, *Schemat analityczny luki konkurencyjnej – zarys*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 91-98.

Gorynia M., 2002, *Schemat analityczny luki konkurencyjnej – zarys*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 91-97.

Gorynia M., 2002, *Schemat analityczny nieprzystosowania oraz podstawowe założenia ontologiczne i metodologiczne badania*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wydanie 2 popr., s. 17-26.

Gorynia M., 2002, *Wzorce zachowania się przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej*, [w:] Gorynia M. (red.), *Luka konkurencyjna na poziomie przedsiębiorstwa a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 81-91.

Gorynia M., Kokocińska M., 2002, *Strategie przedsiębiorstw lubuskich a rozszerzenie Unii Europejskiej*, [w:] Najlepszy E. (red.), *Strategie przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych: implikacje dla Polski: Materiały konferencyjne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 86-108.

Gorynia M., Nowak J., Wolniak R., 2002, *The Globalisation of a Transitional Economy – The Experience of Poland*, [w:] Kaynak E., Sarvan F.D. (red.), *The Impact of Globalization on the World Business in the New Millenium: Competition, Cooperation, Environment, and Development* [seria: „Advances in Global Management Development”], World Business Congress, s. 369-375.

Gorynia M., Wolniak R., 2002, *The Competitiveness of Polish Firms on the Eve of Poland's Entry into the European Union*, [w:] Liuhto K. (red.), *Business in Poland – Experiences of Finnish Companies in Doing Business in the Largest Eastern Candidate Country* [seria: *Studies in Industrial Engineering and Management*], Lappeenranta: Lappeenranta University of Technology, 18, s. 390-405.

2001

Gorynia M., 2001, *International Competitiveness of Polish Firms – Results of Empirical Research (Extended Abstract)*, [w:] *Fourth International Conference on Enterprise in Transition*, University of Split, The Faculty of Economics, Split, s. 146-147.

Gorynia M., 2001, *Luka konkurencyjna w przedsiębiorstwach a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, [w:] Bossak J., Bieńkowski W. (red.), *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, T. II, Warszawa: Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, s. 99-118.

Gorynia M., 2001, *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw – wyniki badań empirycznych*, [w:] VII Kongres Ekonomistów Polskich: *Referaty konferencyjne: Sesja IV: Przedsiębiorczość i konkurencyjność*, Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, 8, s. 1-34.

Gorynia M., 2001, *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw – wyniki badań empirycznych*, [w:] Kotowicz-Jawor J. (red.), VII Kongres Ekonomistów Polskich: *Przedsiębiorczość i konkurencyjność: Materiały konferencyjne*, Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Dom Wydawniczy Bellona, 4, s. 169-198.

Gorynia M., 2001, *Polityka gospodarcza i działalność samorządu gospodarczego a konkurencyjność przedsiębiorstw polskich w dobie integracji z Unią Europejską – wyniki badań empirycznych*, [w:] Brdulak H., Gołębiowski T. (red.), *Wspólna Europa. Przedsiębiorstwo wobec globalizacji: Materiały konferencyjne TRANS'01*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, s. 423-432.

Gorynia M., Jankowska B., 2001, *Strategie konkurencyjne polskich przedsiębiorstw w perspektywie integracji z Unią Europejską*, [w:] Bliski J., Miziołek T. (red.), *Liberalizacja stosunków ekonomicznych Polski z gospodarką światową: Materiały konferencyjne*, Łódź: Łódzkie Towarzystwo Naukowe, s. 131-146.

Gorynia M., Jankowska B., Sulimowska M., 2001, *Opinie przedsiębiorstw na temat wybranych aspektów przystąpienia Polski do Unii Europejskiej*, [w:] Janeczek U.

(red.), *Zachowania podmiotów rynkowych w Polsce a proces integracji europejskiej: Materiały konferencyjne*, Katowice: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, s. 19-33.

Gorynia M., Wolniak R., 2001, *The Competitiveness of Polish Firms on the Eve of Poland's Entry into the European Union*, [w:] Fatemi K., Kaynak E. (red.), *Challenges and opportunities for international business in the shifting global economic environment: 10th World Business Congress* [seria: International Management Development Association], Hummelstown: International Management Development Association, University of Zagreb, s. 281-288.

Gorynia M., Wolniak R., 2001, *The Competitiveness of Polish Firms on the Eve of Poland's Entry into the European Union*, [w:] Liuhto K. (red.), *Ten Years of Economic Transformation* [seria: Studies in Industrial Engineering and Management, no 16], Lappeenranta: Lappeenranta University of Technology, 2, s. 281-288.

2000

Gorynia M., 2000, *Gospodarka polska a procesy globalizacji*, [w:] Czuba T., Skurzyński M. (red.), *Globalizacja w gospodarce światowej*, Sopot: Uniwersytet Gdański, s. 80-95.

Gorynia M., 2000, *Koncepcja i metodyka badania konkurencyjności przedsiębiorstwa*, [w:] *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji: Materiały dodatkowe*, Warszawa: Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, s. 89-102.

Gorynia M., Ratajczak M., 2000, *Infrastructural Conditions of the Participation of Transitional Economy in Globalization – The Case of Poland*, [w:] *Global Entrepreneurship for the New Millenium*, Syracuse University, Syracuse, New York: School of Management Syracuse University, s. 1-11.

Gorynia M., Ratajczak M., 2000, *Infrastrukturalne uwarunkowania uczestnictwa transformowanej gospodarki w procesach globalizacji*, [w:] Schroeder J. (red.), *Procesy przystosowawcze w polskim handlu zagranicznym w kontekście członkostwa w Unii Europejskiej: Materiały konferencyjne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 86-106.

Gorynia M., Wolniak R., 2000, *Foreign Direct Investment and Competition Strategies of Domestic Firms in Poland*, [w:] Weresa M.A. (red.), *Foreign Direct Investment in a Transition Economy. The Polish Case – School of Slavonic and East European Studies*, London: University College London, s. 87-98.

Gorynia M., Wolniak R., 2000, *On the Competitiveness of a Transitional Economy – The Case of Poland*, [w:] *Managing in a Turbulent International Business Environment: 9th Annual World Business Congress, Conference Proceedings* [seria: „Advances in Global Management Development”], Costa Rica: International Management Development Association (IMDA), s. 138-143.

1999

Gorynia M., 1999, *Międzynarodowa konkurencyjność przedsiębiorstw – analiza pozycji konkurencyjnej firm regionu poznańskiego*, [w:] Brdulak H. (red.), *Trans 99: Wspólna Europa: Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw – materiały konferencyjne*, Warszawa: Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, s. 121-140.

Gorynia M., 1999, *Programy naprawcze przedsiębiorstw postsocjalistycznych: na przykładzie firmy Gazometr sp. z o.o.*, [w:] Piotr W. (red.), *Transformacja – problemy do rozwiązania: Materiały na konferencję z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej i dydaktycznej profesora dr hab. Wacława Wilczyńskiego*, Leszno: Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu w Lesznie, s. 169-189.

Gorynia M., 1999, *Restructuring of a Postsocialist Enterprise – Case Study – Gazomet Ltd.*, [w:] *Proceedings of the Third International Conference on “Enterprise in Transition”*, University of Split, The Faculty of Economics, Split – Sibenik, s. 493-496.

Gorynia M., 1999, *Théories contemporaines de l'entreprise et les comportements des entreprises dans la période de transformation*, [w:] *Konsument i przedsiębiorstwo w przestrzeni europejskiej – egocentryzm – czy globalizacja?*, V Międzynarodowa Konferencja Sieci Krajów Wyszehradzkich, Katowice: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, s. 353-364.

Gorynia M., 1999, *Współczesne teorie a zachowania przedsiębiorstw w okresie transformacji*, [w:] *Konsument i przedsiębiorstwo w przestrzeni europejskiej – egocentryzm – czy globalizacja?*, 1999, V Międzynarodowa Konferencja Sieci Krajów Wyszehradzkich, Katowice: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, s. 387-399.

Gorynia M., 1999, *Wybrane problemy mikroekonomiczne transformacji*, [w:] Piotr W. (red.), *Transformacja – problemy do rozwiązania: Materiały na konferencję z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej i dydaktycznej profesora dr hab. Wacława Wilczyńskiego*, Leszno: Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu w Lesznie, s. 57-71.

Gorynia M., Sulimowska M., 1999, *Luka konkurencyjna w zachowaniach przedsiębiorstw a przystąpienie Polski do Unii Europejskiej*, [w:] Bielski J., Janicka M. (red.), *Warunki uczestnictwa Polski w Unii Europejskiej*, Łódź: Łódzkie Towarzystwo Naukowe, s. 75-92.

Gorynia M., Wolniak R., 1999, *Globalization and the Polish Economy*, [w:] Calingo L.M.R., Kaynak E., Arbalaez H., Cordell V.V., McLean G.N. (red.), *Proceedings of the Eight Business Congress “Global Business in the Age of Technology”* [seria: „Advances in Global Management Development”], Monterey, California: International Management Development Association (IMDA), s. 200-207.

1998

Gorynia M., 1998, *Kluczowe problemy polskiego handlu zagranicznego w okresie transformacji*, [w:] Budzowski, Wydymus S. (red.), *Zagadnienia handlu zagranicz-*

nego: materiały konferencyjne, Cz. 1, Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, s. 26-41.

Gorynia M., 1998, *Organizacja polskiego handlu zagranicznego w świetle teorii kosztów transakcyjnych*, [w:] Gorynia M., Schoeder J. (red.), *Transformacja handlu zagranicznego w Polsce: Ewolucja polityki handlu zagranicznego w funkcjonowanie przedsiębiorstw: materiały konferencyjne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 61-79.

1996

Gorynia M., 1996, *Polityka kształtowania konkurencyjności przedsiębiorstw postsocjalistycznych*, [w:] Schroeder J. (red.), *Transformacja handlu zagranicznego w Polsce. Od monopolu i reglamentacji do wolnego handlu i wymienialności: materiały na konferencję naukową z okazji 30-lecia kierunku handlu zagranicznego oraz 70-lecia AE w Poznaniu*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 74-82.

Gorynia M., 1996, *Wybrane aspekty teoretyczne mezoekonomii*, [w:] *Rola mezoekonomii w rynkowym systemie zarządzania gospodarką*, Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, s. 25-38.

Gorynia M., Otta W.J., 1996, *Adjustment Policy and Adjustment Process at the Firm Level*, [w:] *Proceedings of the Second Annual Conference on Central Europe: Towards the New Millenium*, Buckinghamshire College, s. 105-119.

1995

Gorynia M., 1995, *Technika przygotowania i realizacji transakcji eksportowej*, [w:] *Eksport produktów rolno-spożywczych: Ogólnopolskie Sympozjum Szkoleniowe: Kiekrz koło Poznania, 6-7 czerwca 1995 r.*, Poznań: ARKA, s. 1-15.

Gorynia M., Otta W.J., 1995, *Polityka handlu zagranicznego w okresie przejścia do gospodarki rynkowej*, [w:] Włodarczyk-Guzek W. (red.), *Stosunki ekonomiczne Polski z zagranicą w warunkach gospodarki rynkowej – materiały pokonferencyjne*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, s. 85-98.

1994

Gorynia M., 1994, *Doktrynalne podstawy polityki przejścia*, [w:] Otta, W.J., 1994, *Droga do rynku: aspekty mikroekonomiczne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 143-170.

Gorynia M., 1994, *Polska polityka przejścia*, [w:] Otta, W.J., *Droga do rynku: aspekty mikroekonomiczne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 313-334.

Gorynia M., 1994, *Sytuacja finansowa przedsiębiorstw*, [w:] Otta, W.J., *Droga do rynku: aspekty mikroekonomiczne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 277-288.

Gorynia M., Otta W.J., 1994, *Strategia przystosowawcza przedsiębiorstw*, [w:] Otta, W.J., *Droga do rynku: aspekty mikroekonomiczne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 289-312.

1993

Gorynia M., 1993, *Biznes plan*, [w:] Fonfara K. (red.), *Jak zakładać małą firmę? Przewodnik dla właścicieli*, Poznań: Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa, Izba Przemysłowo-Handlowa Noord Brabant, Wielkopolska Szkoła Biznesu, s. 47-55.

Gorynia M., 1993, *Polska polityka przystosowawcza w latach 1990-1993. Aspekty makro-, mezo- i mikroekonomiczne*, [w:] Otta W.J., *Od nakazu do rynku. Polityka i strategia przejścia*. Materiały Konferencji Międzynarodowej, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 1-30.

Gorynia M., 1993, *Poziom analizy w naukach ekonomicznych*, [w:] Ratajczak M. (red.), *Kolokwium Polsko-Francuskie – materiały konferencyjne*, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 67-79.

Gorynia M., Ciesielski M., Frydel W., 1993, *Strategia konkurencyjna "Wavin-Metalplast"*, [w:] Otta W.J., *Od nakazu do rynku. Polityka i strategia przejścia*. Materiały Konferencji Międzynarodowej, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, s. 1-12.

Gorynia M., Otta W.J., 1993, *Export Turnaround – Switching from the CMEA to Competitive Markets*, [w:] *International Business and Europe after 1992: Proceedings of the 19th Annual EIBA Conference*, Lisboa: Centro De Estudos E Documentac Europeia (CEDE), vol. 2, s. 397-417.

1991

Gorynia M., Otta W.J., 1991, *Business Education and Training in Poland. Industrial Structure and Policy*, [w:] *An Enlarged Europe in the Global Economy: Proceedings of the 17th Annual EIBA Conference*, Copenhagen: Copenhagen Business School, 1, s. 329-357.

1988

Gorynia M., Łyko A., 1988, *Konkurowanie na rynku silników okrętowych*, [w:] *Strategia i metody konkurowania na rynkach zagranicznych*, Poznań: PTE, s. 93-102.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Bariery konkurencyjności przedsiębiorstw*, [w:] *Materiały na konferencję naukową pt. „Producent w handlu zagranicznym”*, Poznań: TNOiK, s. 37-48.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Bieżące problemy: perspektywy targów międzynarodowych: impresje i wnioski z konferencji*, [w:] Otta W.J. (red.), *Targi i wystawy w handlu międzynarodowym: Międzynarodowa sesja naukowa*, Poznań: PTE OW,

Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Międzynarodowe Targi Poznańskie, Cz. II: Materiały pokonferencyjne, s. 42-69.

Gorynia M., Otta W.J., 1988, *Konkurencja na rynkach światowych – przemiany jakościowe*, [w:] *Strategia i metody konkurowania na rynkach zagranicznych*, Poznań: PTE, s. 20-37.

Gorynia M., Otta W.J., Wietrzykowski A., 1988, *Czynniki konkurencyjności przedsiębiorstw*, [w:] *Strategia i metody konkurowania na rynkach zagranicznych*, Poznań: PTE, s. 48-62.

Gorynia M., Otta W.J., Wietrzykowski A., 1988, *Przestanki i możliwości konkurencji cenowej*, [w:] *Strategia i metody konkurowania na rynkach zagranicznych*, Poznań: PTE, s. 63-72.

Gorynia M., Otta W.J., Wietrzykowski A., 1988, *System ekonomiczno-finansowy i organizacyjny handlu zagranicznego w opiniach producentów*, [w:] *Materiały na konferencję naukową pt. „Producent w handlu zagranicznym”*, Poznań: TNOiK, s. 49-56.

1987

Gorynia M., Otta W.J., 1987, *Podstawowe wyznaczniki zachowań przedsiębiorstw eksportujących*, [w:] *Materiały na konferencję naukową pt. „Polski eksport rolno-żywnościowy. Szanse i zagrożenia”*, Poznań: TNOiK, s. 55-72.

1986

Gorynia M., Otta W.J., 1986, *Kształtowanie organizacji handlu zagranicznego*, [w:] *Materiały na konferencję naukową pt. „Parametryczny system zarządzania handlem zagranicznym – stan i perspektywy”*, Poznań: TNOiK, s. 97-112.

1985

Gorynia M., 1985, *Kierunki twórczych zmian w eksporcie i ich determinanty*, [w:] *Materiały na konferencję naukową pt. „Dyrektor a innowacje w przedsiębiorstwie”*, Poznań: TNOiK, s. 37-46.

1984

Gorynia M., 1984, *Rola producenta w negocjowaniu warunków kontraktu zagranicznego*, [w:] *Materiały na konferencję naukową pt. „Strategia i metody działania producenta w handlu zagranicznym”*, Poznań: TNOiK, s. 77-88.

1982

Gorynia M., 1982, *Organizacja służb współpracy gospodarczej z zagranicą w przedsiębiorstwie przemysłowym*, [w:] *Materiały na kursokonferencję naukową pt. „Współpraca gospodarcza z zagranicą przedsiębiorstw przemysłowych w świetle reformy gospodarczej”*, Poznań: TNOiK, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, s. 65-74.

RECENZJE/REVIEWS

2021

Book review: J. Menkes, M Suska (red.), "The economic and legal impact of COVID-19. The case of Poland", International Journal of Management and Economics, 57(4), s. 373-375.

Recenzja książki: P. Deszczyński (red.), „Ekonomia informacji”, Ekonomista, 2, s. 309-312.

2020

Recenzja książki: H.G. Adamkiewicz, „Konkurencyjność międzynarodowa krajów”, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, 9 Ekonomista, 5, s. 769-773.

2019

O indywidualnych uwarunkowaniach umiędzynarodowienia firmy – Recenzja książki: A. Wąsowska „Przedsiębiorcy wobec okazji na rynkach zagranicznych. Mikrofundamenty umiędzynarodowienia firmy”, Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie, nr 3, s. 101-103.

2018

Kompleksowe dzieło o finansach biznesu międzynarodowego – Recenzja książki: J. Rymarczyk, „Finanse biznesu międzynarodowego”, Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie, 1, s. 99-103.

Recenzja książki: M. Gorazda, Ł. Hardt, T. Kwarciniński (red.), „Metaekonomia. Zagadnienia z filozofii ekonomii” [Metaeconomics] ENG, Economics and Business Review, 4(18), 1, s. 107-110.

2017

Recenzja książki: E. Małuszyńska, „Migracje i delokalizacja przedsiębiorstw”, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, 1, s. 268-271.

Recenzja książki: M. Bałtowski (red.) „Ekonomia przyszłości. Wokół nowego pragmatyzmu Grzegorza W. Kołodko”, Ekonomista, 2, s. 229-235.

Recenzja książki: M. Gorazda, Ł. Hardt, T. Kwarciniński (red.) „Metaekonomia. Zagadnienia z filozofii ekonomii”, Ekonomista, 6, s. 723-730.

2016

Recenzja książki: M. Brol, „Ekonomiczne, instytucjonalne i kulturowe uwarunkowania korupcji” [Economic, institutional and cultural determinants of corruption], Argumenta Oeconomica, 1(36), s. 298-301.

2013

Recenzja książki: D. Niedziółka, „Regionalizacja rynków energii”, *Studia Ekonomiczne*, 3, s. 502-506.

Recenzja książki: E. Sobczak, „Segmentacja rynków zagranicznych”, *Studia Ekonomiczne*, 2, s. 347-350.

Recenzja książki: J. Rymarczyk, „Biznes międzynarodowy”, *Ekonomista*, 5, s. 719-722.

Recenzja książki: M. Rosińska-Bukowska, „Rozwój globalnych sieci biznesowych jako strategia konkurencyjna korporacji transnarodowych”, *Gospodarka Narodowa*, 11-12, s. 147-151.

2012

Konsorcjum czyli współczesna forma współpracy – Recenzja książki: R. Koszewski, „Konsorcja eksportowe jako instrument aktywizacji eksportu dla małych i średnich przedsiębiorstw”, *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie*, 4(25), s. 99-101.

Recenzja książki: A. Nowakowska, „Regionalny wymiar procesów innowacji”, *Gospodarka Narodowa*, 9, s. 102-104.

Recenzja książki: B. Czarny, „Pozytywizm a sądy wartościujące w ekonomii”, *Ekonomista*, 1, s. 132-134.

Recenzja książki: J. Boehlke, „Firma we współczesnej myśli ekonomicznej: studium teoretyczno-metodologiczne”, *Gospodarka Narodowa*, 1-2, s. 161-166.

Recenzja książki: J. Świergocki, „Rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kształtowaniu aktualnego i przyszłego profilu gospodarczego województwa łódzkiego”, *Ekonomista*, 2, s. 270-272.

Recenzja książki: R. Patusiak, „Specjalne strefy ekonomiczne jako stymulator rozwoju gospodarczego”, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 4, s. 299-301.

2011

Recenzja książki: M. Aluchna, „Kierunki rozwoju polskich grup kapitałowych: perspektywa międzynarodowa”, *Przegląd Organizacji*, 11, s. 41-43.

Recenzja książki: M. Majewska-Bator, „Rozwój endogenicznej przewagi w handlu międzynarodowym a proces zmniejszania luki technologicznej”, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 4, s. 245-247.

2010

Recenzja książki: „Klasy biznesowe w rozwoju konkurencyjności i innowacyjności regionów. Świat – Europa – Polska”, red. E. Skawińska, R. Zalewski, *Ekonomista*, 3, s. 434-437 (współautorstwo B. Jankowska).

Recenzja książki: B. Jeliński, „Polityka współpracy z zagranicą”, *Gospodarka Narodowa*, 7-8, s. 129-132.

Recenzja książki: R. Rapacki (red.), „Wzrost gospodarczy w krajach transformacji: konwergencja czy dywergencja?”, *Ekonomista*, 1, s. 130-132 (współautorstwo T. Kowalski).

Recenzja książki: S. Krajewski, „Prywatyzacja, restrukturyzacja, konkurencyjność polskich przedsiębiorstw”, *Gospodarka Narodowa*, 3, s. 121-124.

Theories of Enterprises – Recenzja książki: A. Noga, „Teorie przedsiębiorstw” [*Theories of Enterprises*], *Economics & Business Administration Journal*, 2, s. 148-149.

2009

Nowa koncepcja przedsiębiorstwa – Recenzja książki: A. Noga, „Teorie przedsiębiorstw”, *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie*, 2(11), s. 104-105.

Recenzja książki: J. Drahoukoupil: „Globalization and the State in Central and Eastern Europe. The Politics of Foreign Direct Investment”, *Czech Sociological Review*, 6, s. 1336-1339.

Recenzja książki: T. Gołębiowski, T. M. Dudzik, M. Lewandowska, M. Witek-Hajduk, „Modele biznesu polskich przedsiębiorstw”, *Gospodarka Narodowa*, 7-8, s. 121-124.

Specyfika biznesu w Unii Europejskiej – Recenzja książki: „Eurobiznes”, red. Marcin K. Nowakowski, *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie*, 1(10), s. 111-113.

2008

Recenzja książki: „Instytucje a polityka ekonomiczna w krajach na średnim poziomie rozwoju”, red. A. Wojtyła, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 3, 236-238.

Recenzja książki: A. Zorska, „Korporacje transnarodowe. Przemiany, oddziaływanie, wyzwania”, *Ekonomista*, 3, s. 428-431.

Recenzja książki: G. Śmigiełska „Kreowanie przewagi konkurencyjnej w handlu detalicznym”, *Gospodarka Narodowa*, 9, s. 121-126.

Recenzja książki: J. Świerkocki, „Ekonomiczne przesłanki wielostronnej regulacji międzynarodowego handlu towarami”, *Gospodarka Narodowa*, 3, s. 123-124.

Recenzja książki: K. Obłój, „Strategia organizacji. W poszukiwaniu trwałej przewagi konkurencyjnej”, Przegląd Organizacji, 6, s. 43-45.

Recenzja książki: S. Swadźba, „Integracja i globalizacja a system gospodarczy. Konsekwencje dla Polski”, Studia Ekonomiczne, 1-2, s. 149-151.

2002

Recenzja książki: T. Gołębiowski, „Zarządzanie strategiczne. Planowanie i kontrola”, Przegląd Organizacji, 3, s. 38-39.

Recenzja książki: „Procesy integracyjne we współczesnej gospodarce światowej”, red. E. Oziewicz, Gospodarka Narodowa, 1-2, s. 115-117.

1997

Recenzja książki: J. Rymarczyk, Internacjonalizacja przedsiębiorstwa”, Ekonomista, 5-6, s. 813-817.

1988-1989

O praktycznych aspektach koniunktury – Recenzja książki: „Zagadnienia koniunktury gospodarczej”, red. Z. Kowalczyk, Handel Zagraniczny, 12, s. 28-29.

O strategii przedsiębiorstwa w skali globalnej – Recenzja książki: „Competition in Global Industries”, red. M.E. Porter, Handel Zagraniczny, 3, s. 28-30.

Strategia w eksporcie – Recenzja książki: W.J. Otta, „Strategia eksportowa producenta”, Przegląd Organizacji, 8, s. 20.

1986

Recenzja książki: R.A. Weber, „Zasady zarządzania organizacjami”, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 1, s. 326-329.

1982

Recenzja książki: U. Płowiec, „Funkcjonowanie handlu zagranicznego a wzrost intensywny”, Życie Gospodarcze, 4, s. 2.

RECENZJE DOROBKU NAUKOWEGO/ REVIEWS OF SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS

Gorynia M., *A review of Professor Edward C. Prescott's achievements in relation to the procedure of awarding the title of Doctor Honoris Causa by Kozminski University.*

Gorynia M., *Laudacja Profesora Jerzego Hausnera w związku z procedurą nadania Mu tytułu Profesora Honorowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.*

Gorynia M., *Opinia w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa Akademii Leona Koźmińskiego Profesorowi Edwardowi C. Prescottowi.*

Gorynia M., *Recenzja dorobku Profesora Andrzeja K. Koźmińskiego w związku z procedurą nadania Mu tytułu doktora honoris causa przez Uniwersytet Warszawski.*

Gorynia M., *Recenzja dorobku Profesora Bogusława Fiedora w związku z procedurą nadania Mu tytułu doktora honoris causa przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach.*

Gorynia M., *Recenzja dorobku Profesora Jerzego Kleera w związku z procedurą odnowienia doktoratu.*

Gorynia M., *Recenzja dorobku Profesora Leszka Balcerowicza w związku z procedurą nadania Mu tytułu doktora honoris causa przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.*

Gorynia M., *Recenzja dorobku Profesora Michela Librowicza w związku z procedurą nadania Mu tytułu doktora honoris causa przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie.*

Gorynia M., *Recenzja dorobku Profesora Oliviera Blancharda w związku z procedurą nadania Mu tytułu doktora honoris causa przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.*

Gorynia M., *Recenzja dorobku Profesora Willema Molle w związku z procedurą nadania Mu tytułu doktora honoris causa przez Uniwersytet Gdański.*

Gorynia M., *Review of the achievements of Professor Olivier Blanchard in regard to the award of the title of doctor honoris causa by the Cracow University of Economics.*

Spis treści/Contents

Kalendarium przewodu doktorskiego	5
Życiorys	7
Laudacja	17
Recenzje	24
Wykład	44
Calendarium of the doctor honoris causa procedure	67
Biography	69
Laudation	79
Reviews	86
Lecture	105
Wykaz publikacji/List of publications	126

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2023

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120
53-345 Wrocław

Publishing House of Wrocław University of Economics and Business
Komandorska 118/120
53-345 Wrocław

ISBN 978-83-67400-97-8